

TLS Verkko Oy
Myllytie 1
95700 Pello

Päätöksen uudelleenkäsittely

Asianosainen

TLS Verkko Oy

Vireilletulo

27.9.2022

Ratkaisu

Energiavirasto toteaa asiassa selvitetyn perusteella, että TLS Verkko Oy ei ole toiminut sähkömarkkinalain 18 §:n, 21 §:n ja 24 §:n mukaisesti, kun se on tarjonnut sähköverkkonsa palveluita.

Energiaviraston selvityksen perusteella TLS Verkko Oy ei ole korottanut samalla tasolla muiden asiakasryhmien hintatasoja kuin 110 kV tuotannon siirtohintoja. Asia todetaan myös korkeimman hallinto oikeuden päätöksessä KHO:2022:114.¹ TLS Verkko Oy:n hinnoittelu ja palvelujen tarjonta ei ole siten ollut sähkömarkkinalain 18 §:n ja 24 §:n mukaisesti avointa, tasapuolista ja syrjimätöntä, kun yhtiö on virheellisin ja perusteettomin perustein korottanut merkittävästi yksinomaan suurjänniteverkon asiakkaiden siirtohintoja moninkertaiseksi uuden suurjänniteasiakkaan liityttyä verkkoon.

Energiavirasto toteaa, että TLS Verkko Oy ei ole esittänyt asiassa sellaisia perusteita, jotka puoltaisivat yhtiön hinnoittelumenettelyä asiakasryhmää kohtaan johon sen asiakasyhtiö Tornio Kitkiäisvaara Tuuli Ky kuuluu. TLS Verkko Oy ei ole selvityksissään myöskään esittänyt konkreettisia perusteluita sille, miksi tuotannon siirron hintatason nosto vuonna 2014 on kohdistunut vain asiakasryhmää kohtaan sjo-verkossa johon Tornio Kitkiäisvaara Tuuli Ky kuuluu, eikä tällaista hintatason korotusta ole tehty muille siirtoasiakkaille.

Energiavirasto lisäksi toteaa, että TLS Verkko Oy ei ole esittänyt selvityksissään sellaisia perusteita, jotka puoltaisivat "paikallisten olosuhteiden" perusteluita, jolla tuotannon hinnoittelun merkittävästi muita hinnankorotuksia suurempi korotus vuonna 2014 olisi perusteltavissa ja että verkonhaltija olisi asettanut

¹ KHO:2022:114 päätöksen kohta 56: "Kysymyksessä olevassa asiassa verkonhaltija Tornionlaakson Sähkö Oy on korottanut sähköntuotannon asiakkailta ja siten Tornio Kitkiäisvaara Tuuli Ky:ltä perittäviä siirtomaksuja moninkertaisiksi suhteessa aiemmin perimiinsä maksuihin. Asiassa esitetyn selvityksen mukaan muiden asiakasryhmien siirtohintojen muutokset vuosina 2011–2018 ovat olleet merkittävästi vähäisempiä."

suurjännitteisen jakeluverkon asiakkaille siirtomaksuja muihin asiakasryhmiin nähdessä syrjimättömällä tavalla.

TLS Verkko Oy:llä ei ole siten ollut perusteita nostaa tuotannon siirron hintoja muihin tuotantoihin tai kulutukseen verrattuna. Näin ollen TLS Verkko Oy:n tuotannon siirron moninkertaisessa hintatason nostossa on ollut kyse syrjivästä ja kustannusvastaamattomasta toiminnasta, joka on ollut sähkömarkkinalain vastainen.

Korjaavat toimenpiteet

Energiavirasto velvoittaa TLS Verkko Oy:tä sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta (590/2013, jäljempänä valvontalaki) annetun lain 9 §:n nojalla korjaamaan hinnoittelurakennettaan ja hinnoitteluaan siten, että hinnoittelun tulee olla Energiaviraston päätöksen mukaisesti tasapuolista ja syrjimätöntä sekä kehittämisvelvollisuuden mukaista. TLS verkko Oy:n tulee tehdä seuraavat korjaavat toimenpiteet:

- 1) TLS Verkko Oy:n tulee aloittaa toimenpiteet välittömästi sj-verkon siirron hinnoittelun korjaamiseksi sähkömarkkinalain (588/2013) edellyttämälle tasapuoliselle ja syrjimättömälle tasolle. TLS verkko Oy:n tulee määrittää sen kaikki voimassa olevat hinnat uudelleen ja toimittaa näistä laskentaperiaatteet Excel-tiedostossa Energiavirastolle tarkastamista varten.
 - a. Oletusarvoisesti sj-verkon asiakkaiden hinnoittelun tulee olla huomattavasti nykyistä halvempaa suhteessa pj-verkon pienasiakkaiden hinnoitteluun.
 - b. Kj-verkon asiakkaiden hinnoittelun tulisi olla myös halvempaa suhteessa pj-verkon pienasiakkaiden hinnoitteluun.
- 2) TLS verkko Oy:n tulee julkaista uudet korjatut hinnat kotisivuillaan selkeästi.
 - a. Kotisivuille tulee julkaista selkeät hinnat erikseen sj-kulutukselle ja sj-tuotannolle, koskien myös keskijänniteverkon tuotantoa, joka ylittää 2 megavolttiampeeria.
- 3) TLS verkko Oy:n tulee korjata takautuvasti 1.1.2014 voimassa olleesta hinnasta viimeisimpään voimassa olevaan hintaan perustuneet sj-verkolle tehdyt korotukset sellaiseksi, että ne vastaavat keskimäärin alemmille jännitetasoille tehtyjä korotuksia ja palauttaa tältä osin liikaa peritty osuus kaikille sj-verkon asiakkaille, jotta tehty korotus 2014 ja myöhemmin tehdyt korotukset itsessään olisivat tasapuolisia ja syrjimättömiä. Energiavirasto toteaa selvyyden vuoksi, että tässä tarkoitettu valvontalain 9 §:n perusteella määrätty palautusvelvollisuus kattaa ajanjakson ennen tätä annettua päätöstä, siihen asti kunnes TLS Verkko Oy ei enää peri sähkömarkkinalain (588/2013) vastaisia maksuja.
 - a. Tältä osin TLS Verkko Oy:n tulee toimittaa Energiavirastolle tiedot sen korjaamista 1.1.2014-1.1.2023 voimassa olleista sj-verkkojen hinnoista, palautettavista summista asiakaskohtaisesti sekä tieto kohtuullisesta aikataulusta, jonka kuluessa se tulee palautukset asiakkaalle suorittamaan.

Korjaavat toimenpiteet ja pyydyt tiedot tulee toimittaa Energiavirastolle kolmen kuukauden kuluessa päätöksen antamisesta. Energiavirasto tulee vielä tämän jälkeen tekemään erikseen päätöksen korjaavien toimenpiteiden hyväksyttävyydestä ja palautusvelvollisuuden täytäntöönpanosta.

Selostus asiasta

Korkein hallinto-oikeus on 27.9.2022 antanut päätöksen KHO:2022:114 asiassa koskien Tornio Kitkiäisvaara Tuuli Ky:n (jäljempänä myös Kitkiäisvaara) tutkintapyyntöä kohdistuen TLS Verkko Oy:n (jäljempänä myös TLS) toteuttamaan siirtohinnoittelumenettelyyn.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisun (KHO:2022:114) johdosta Energiavirasto (jäljempänä myös Virasto) on ottanut ratkaisua koskevan tapauksen uudelleen käsittelemään. Energiavirasto on siten käsitellyt uudelleen päätöksen koskien tutkintapyyntöä kohdistuen TLS Verkko Oy:n verkkokäytäntöihin siltä osin, että verkonhaltija olisi asettanut suurjännitteisen jakeluverkon asiakkaille siirtomaksuja muihin asiakasryhmiin nähden syrjivällä tavalla.

Korkein hallinto-oikeus totesi päätöksessään, että Energiaviraston on sähkömarkkinalainsäädännön perusteella osana hinnoittelun kohtuullisuutta valvottava ja arvioitava tarvittaessa myös hinnoittelun tasapuolisuutta asiakasryhmien välillä. Energiavirasto korostaa, että tämä päätös ja sen linjaukset koskevat vain asianosaisia.

Asian aikaisemmat käsittelyvaiheet

Tuuliwatti Oy (nyk. Tornio Kitkiäisvaara Tuuli Ky²) oli tehnyt 28.1.2015 Energiavirastolle tutkintapyyntöä Tornionlaakson Sähkö Oy:n (nyk. TLS Verkko Oy³) epäilyistä sähkömarkkinalainsäädännön vastaisista menettelytavoista sähköntuotannon siirtohinnoittelussa ja verkkoon pääsyssä.

Energiavirasto oli ratkaissut asian 17.1.2020 antamallaan päätöksellä (dnro 173/420/2015). Päätöksessään Energiavirasto katsoi Tornionlaakson Sähkö Oy:n toimineen sähkömarkkinalain mukaisesti myydessään kohtuullista korvausta vastaan sähköä siirto- ja jakelupalveluja suurjännitteisessä jakeluverkossaan. Energiavirasto katsoi päätöksessään, että Tornionlaakson Sähkö Oy:n toimineen eräiltä osin myös sähkömarkkinalain vastaisesti. Energiavirasto katsoi Tornionlaakson Sähkö Oy:n toimineen sähkömarkkinalain 18 §:n ja 24 §:n vastaisesti, kun yhtiö on sopinut asiakkaan kanssa sähköverkkonsa palveluista erillisellä sopimuksella ilman Energiaviraston vahvistettuja siirtopalveluiden ehtoja ja -hintoja. Energiavirasto kuitenkin katsoi, että palveluiden tarjonnassa ei kuitenkaan voida katsoa olleen perusteettomia tai sähkökaupan kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja. Energiavirasto velvoitti päätöksessään Tornionlaakson Sähkö Oy:tä ryhtymään toimenpiteisiin päätöksessä tarkemmin kuvatuilla tavoilla. Korjaavat toimenpiteet tuli toteuttaa kolmen kuukauden kuluessa päätöksen antamisesta.

² Tuuliwatti Oy on 30.10.2020 jakautunut yhtiöiksi Gigawatti Oy ja Tuulivoltti Oy. Tuulivoltti Oy:n liiketoiminta on siirtynyt 31.10.2020 Tornio Kitkiäisvaara Tuuli Ky:lle.

³ Tornionlaakson Sähkö Oy:n sähköverkkotoiminta on siirtynyt TLS Verkko Oy:lle 1.1.2021.

Tornio Kitkiäisvaara Tuuli Ky valitti markkinaoikeuteen Energiaviraston yllä viitastusta päätöksestä. Markkinaoikeus antoi asiassa päätöksen 2.7.2021 (nro 186/21, dnro 2020/63), jossa se kumosi Energiaviraston päätöksen siltä osin kuin verkonhaltijan oli katsottu toimineen sähkömarkkinalain 24 ja 21 §:n mukaisesti ja palauttanut asian Energiavirastolle uudelleen käsiteltäväksi.

Energiavirasto valitti markkinaoikeuden antamasta päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Korkein hallinto-oikeus antoi asiassa ratkaisun 27.9.2022 päätöksessä KHO:2022:114. Korkein hallinto-oikeus katsoi ratkaisussa, että Energiaviraston velvollisuutena oli valvoa sähkömarkkinasääntelyn noudattamista ja siten myös siirtopalvelujen hinnoittelun syrjimättömyyttä. Sähköntuottajilta siirrosta perittävien maksujen määräytymisellä voitiin myös katsoa olevan yleisesti ottaen olennaista merkitystä sähkömarkkinoiden toimintaan. Sähkömarkkinaissa oli säädetty verkonhaltijan velvollisuuksista, joiden voitiin katsoa perustavan oikeuksia verkoon liittyvälle sähköntuottajalle. Sähköntuottajan oikeuksien tehokkaan toimeenpanon varmistaminen edellytti, että Energiaviraston ratkaisu olla velvoittamatta verkonhaltijaa korjaamaan väitettyä sähkömarkkinalain vastaista menettelyä voitiin saattaa markkinaoikeuden arvioitavaksi. Markkinaoikeuden oli tullut tutkia sähköntuottajan valitus.

Pääasian osalta korkein hallinto-oikeus totesi, että verkonhaltijan velvollisuuksiin ja erityisesti hinnoittelun lainmukaisuuteen kohdistuva Energiaviraston valvonta ei voinut perustua yksinomaan jälkikäteiseen verkonhaltijan hinnoittelun kohtuullisuuden kokonaisarviointiin tilanteessa, jossa yhden asiakasryhmän siirtohintoihin oli tehty moninkertainen hinnankorotus. Vaikka sähkön siirtomaksut erityyppisille asiakasryhmille voivatkin perustelluista syistä poiketa toisistaan, Energiaviraston on sähkömarkkinalainsäädännön perusteella osana hinnoittelun kohtuullisuutta valvottava ja arvioitava tarvittaessa myös hinnoittelun tasapuolisuutta asiakasryhmien välillä.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että Energiavirasto ei ollut päätöksessään hallintolain 44 §:n 45 §:ssä edellytetyllä tavalla esittänyt perusteluja sille, että verkonhaltija olisi asettanut suurjännitteisen jakeluverkon asiakkaille siirtomaksuja muihin asiakasryhmiin nähden syrjimättömällä tavalla. Siten markkinaoikeuden päätöksen lopputuloksen muuttamiselle ei ollut perusteita.

Kuuleminen

Viraston on esittänyt asiassa selvityspyynnön sekä TLS Verkko Oy:lle, että Kitkiäisvaara Tuuli Ky:lle, jotka molemmat ovat vastanneet Viraston selvityspyyntöihin.

Virasto on myös kuullut 24.3.2023 päätösluonnoksesta sekä TLS Verkko Oy:tä sekä Kitkiäisvaara Tuuli Ky:ltä.

Asiassa saadut selvitykset

TLS Verkko Oy:n osalta

Viraston selvityspyyntö 9.12.2022

Energiavirasto on esittänyt asian uudelleenkäsittelyn johdosta selvityspyynnön TLS Verkko Oy:lle 9.12.2022. Selvityspyynnössä Virasto on laatinut Excel-tiedoston

yhtiöille saaduista tuloista ja kustannuksista vuosien 2013–2014 aikana, johon Virasto on pyytänyt täyttämään tietoja. Viraston tarkoituksena on ollut tiedostolla selvittää asiakasryhmäkohtaisesti hinnoittelun kustannusvastaavuutta.

Selvityspyynnössä Virasto on välittänyt myös Tornio Kitkiäisvaara Tuuli Ky:n ratkaisuehdotuksen, johon Virasto on pyytänyt TLS Verkko Oy:ltä näkemystä. TLS Verkko Oy on esittänyt seuraavaa:

"Kuten aiemmista kirjelmistämme ja selvityksistämme käy ilmi, Tornionlaakson Sähkö Oy:n ("TLS") tuotannon siirron hinta on ollut 0,15 snt / kWh vuosina 2010-2012 ja 0,16 snt / kWh vuonna 2013. Asia käy ilmi esimerkiksi TuuliWatin Energiavirastolle 25.5.2016 toimittamasta selvityksestä ja sen mukana toimittamista Tornionlaakson Voima Oy:n ("TLV") tilinpäätösten hallituksen toimintakertomuksista kohdista talouden kehittyminen.

TLS-konserniin kuuluvan ja samaan TLS:n 110 kV sähköverkkoon liittyneen TLV:n julkisista tilinpäätöksistä (pdf-dokumentit liitteenä) vuosilta 2010-2014 ilmenee seuraavaa:

v. 2010: sähkön siirtokustannus 0,15 snt / kWh (tilinpäätös, pdf-dokumentin s. 12).

v. 2011: sähkön siirtokustannus 0,15 snt / kWh (tilinpäätös, pdf-dokumentin s. 11)

v. 2012: sähkön siirtokustannus 0,15 snt / kWh (tilinpäätös, pdf-dokumentin s. 5)

v. 2013: sähkön siirtokustannus 0,16 snt / kWh (tilinpäätös, pdf-dokumentin s. 7)

v. 2014: sähkön siirtokustannus 0,74 snt / kWh (tilinpäätös, pdf-dokumentin s. 4)

TLS:n 110 kV sähköntuotannon siirtohintaa on siten moninkertaistunut nousemalla kerralla useita satoja prosentteja vuodesta 2013 vuoteen 2014. Hinnankorotus ja hintataso on lisäksi ollut moninkertainen verrattuna 1) muiden verkonhaltijoiden 110kV hintatasoihin ja kantaverkon hintatasoon ja 2) sähköntuotannon siirtomaksun kattohinnoittelusäännöksen VNA 65/2009 5 §:n mukaiseen hintatason 0,07 snt/kWh (ks tarkemmin esimerkiksi TuuliWatti Oy:n tutkintapyyntö 28.1.2015). Mielestämme 110 kV tuotannon siirtohinnan salaaminen liittymisvaiheessa ja moninkertaistaminen yllätyksellisesti on ollut selkeästi sähkömarkkinalainsäädännön vastaista toimintaa. Tuotannon siirtohinnan olisi tullut sähkömarkkinalain 24.3 §:n perusteella laskea TuuliWatin liittyessä TLS:n verkkoon.

TLS:n tuotannonsiirron hinnankorotus vuonna 2014 on ollut kohtuuton ja sähkömarkkinalain vastainen, kuten olemme aikaisemmin useissa kirjelmissä ja selvityksissä perustelleet tarkemmin. TLS:n hinnankorotus on lisäksi kohdistunut sähkömarkkinalain vastaisesti ja syrjivästi vain tuotannon siirron tarifiin, kuten olemme jo aiemmin selvittäneet (ks esimerkiksi Tornio Kitkiäisvaaran Ky:n selitys korkeimmalla hallinto-oikeudelle 11.11. 2021 s.12 taulukko 1 TLS:n sähkönsiirtohintojen vuosittaiset hinnankorotukset).

Pyydämme Energiavirastoa velvoittamaan valvontalain 9 §:n nojalla TLS:n palauttamaan Tornio Kitkiäisvaara Tuuli Ky:lle kaikki yli 0,16 snt / kWh maksetut tuotannon siirron maksut."

Energiavirasto on vaatinut vastausta pyydettyihin kohtiin viimeistään 23.12.2022 mennessä. TLS Verkko Oy on myöhemmin pyytänyt lisääikää vastaukseen, johon Virasto on suostunut. TLS Verkko Oy on 30.12.2022 toimittanut vastauksen selvityspyyntöön.

Vastauksessaan TLS Verkko Oy on todennut seuraavaa liitteenä olevan Excel-tiedostosta:

"Verkoston pituudet jaettuna PJ/KJ sekä SJ verkkoon ovat alla olevan taulukon mukaiset. PJ verkon 100 km ero johtuu siitä, että noin 100 km liittymisjohtoa kirjattiin pois verkostomassasta. Verkoston pituudet sekä NKA arvot ovat pysyneet muutoin suhteellisen vakaana.

[Tieto poistettu päätöksen julkisesta versiosta viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 20 kohdan mukaisena liikesalaisuutena]

Verkostopituuden jakaminen pyytämässänne laajuudessa on mahdotonta. Mikä tahansa arvio on väärä. Miten voisimme jakaa esim. KJ verkon kilometrit sähkösaunojen kesken? Tästä syystä liitteenä ET:n tilastot, joissa on siirretty energia eri käyttäjäryhmittäin. (Liitteet 1-3). Tuottoja ei myöskään voida jakaa teidän ilmoittamallanne tavalla, koska sisäisessä laskennassa ei ole ollut käytössä näin tarkkoja tasoja käytössä ja järjestelmätkin ovat 10 vuodessa vaihtuneet. Tarkkoja lukuja emme voi antaa sillä pyytämiänne jaoitteluja ei ole järjestelmissämme olemassa eikä niitä ole velvoitettu keräämäänkään. Annettujen lukujen valossa ei mielestämme voi tehdä tarkkoja päätelmiä mutta karkea kuva selviää.

TLS Verkko Oy verkosto eroaa monestakin syystä perinteisestä toimitusvelvollisesta sähköyhtiöstä. Meillä on taajamia harvakseltaan sekä todella pitkä verkosto / käyttöpaikka. Lisäksemme aluettamme halkaisee omistamamme SJ-verkko (110 kV), joka liittyy Fingridin verkkoon Keminmaasta (Keminmaa) ja Kittilässä (Isoniemi). 300 km pitkä SJ-verkko on historian saatossa rakennettu palvelemaan ensisijaisesti toimitusvelvollisen alueen asiakkaita verkosta oton puitteissa. Myöhemmin verkkoon on liittynyt TLV Oy omistamat Tengeliönjoen voimalaitokset (1960 – 1986 13 MW) sekä silloinen Kitkiäisvaaran tuulipuisto (2014 ja 38 MW). Voidaan siis sanoa, että Verkkomme ei ole muuttunut eikä verkon käyttö ole muuttunut, mutta tuotanto liittyessään on ajanut TLS Verkko Oy:n tekemään mittavat investoinnit SJ-verkkoon. Todettakoon myös, että Kitkiäisvaara on liittynyt nimenomaan SJ-verkkoon.

Investoinneista, jotka palvelevat ensisijaisesti sähkön tuotantoa, (jo liittyneitä ja tulevia) on tehty ennen Kitkiäisvaaran liittymistä verkkoomme.

[Tieto poistettu päätöksen julkisesta versiosta viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 20 kohdan mukaisena liikesalaisuutena]

[Tieto poistettu päätöksen julkisesta versiosta viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 20 kohdan mukaisena liikesalaisuutena]

Tuotannon siirron hinnoittelu on vuosien saatossa muuttunut edellä mainittujen seikkojen johdosta. Siirron (verkosta otto) ja sitä myötä myös kuluttajahintoja on tarkistettu 2000- luvulla vuosina 2004, 2010, 2014, 2015, 2016, 2019 ja 2022.

Tuotannon siirtohinnat ovat olleet (ei sisällä loistehomaksuja):

Vuosi	€/MWh	Tehomaksu €/MW
2010	1,36	
2011	1,38	
2012	1,39	
2013	1,42	
2014	2,10	800
2015	2,15	820
2016	2,43	820
2017	2,47	845
2018	2,47	845
2019	2,35	833
2020	2,35	825
2021	2,35	830
2022	2,35	400

*Hintamme ovat nousseet selkeästi, johtuen uuden sähkömarkkinalain voimaantul-
tua ja sitä myötä PJ-, KJ- ja SJ-verkon verkon kohonneista investoinneista. Hinnat
ovat nousseet kaikille tuottajille ja olleet siten tasapuoliset. Vuonna 2022 alusta
olemme päässeet laskemaan hintoja uusien tuotantojen tullessa verkkoomme ra-
hoittamaan SJ-verkon käytettävyyttä ja investointeja.*

TLS Verkko Oy on kautta historian ollut Energiaviraston virallisissa valvontapäätösten mukaisissa selvityksissä alituoton puolella, esimerkiksi viimeisimpien tietojen mukaisesti viidennelle valvontajaksolle siirtyy 19,9 milj.€ alijäämää. Näin ollen hinnoittelumme on kokonaisuutena ollut selkeästi alihinnoiteltua ja lain mukaista."

TLS Verkko Oy on todennut myös seuraavaa:

"Kuten aiemmista kirjelmistämme ja selvityksistämme käy ilmi, Tornionlaakson Sähkö Oy:n ("TLS") tuotannon siirron hinta on ollut 0,15 snt / kWh vuosina 2010-2012 ja 0,16 snt / kWh vuonna 2013. Asia käy ilmi esimerkiksi TuuliWatin Energiavirastolle 25.5.2016 toimittamasta selvityksestä ja sen mukana toimittamista Tornionlaakson Voima Oy:n ("TLV") tilinpäätösten hallituksen toimintakertomuksista kohdista talouden kehittyminen.

- Tuotannon siirron hintamme, jotka ovat kaikille tuottajille samat on mainittu kohdassa 1

TLS-konserniin kuuluvan ja samaan TLS:n 110 kV sähköverkkoon liittyneen TLV:n julkisista tilinpäätöksistä (pdf-dokumentit liitteenä) vuosilta 2010-2014 ilmenee seuraavaa:

v. 2010: sähkön siirtokustannus 0,15 snt / kWh (tilinpäätös, pdf-dokumentin s. 12).

v. 2011: sähkön siirtokustannus 0,15 snt / kWh (tilinpäätös, pdf-dokumentin s. 11)

v. 2012: sähkön siirtokustannus 0,15 snt / kWh (tilinpäätös, pdf-dokumentin s. 5)

v. 2013: sähkön siirtokustannus 0,16 snt / kWh (tilinpäätös, pdf-dokumentin s. 7)

v. 2014: sähkön siirtokustannus 0,74 snt / kWh (tilinpäätös, pdf-dokumentin s. 4)

TLS:n 110 kV sähköntuotannon siirtohinta on siten moninkertaistunut nousemalla kerralla useita satoja prosentteja vuodesta 2013 vuoteen 2014. Hinnankorotus ja hintataso on lisäksi ollut moninkertainen verrattuna 1) muiden verkonhaltijoiden 110kV hintatasoihin ja kantaverkon hintatasoon ja 2) sähköntuotannon siirtomaksun kattohinnoittelusäännöksen VNA 65/2009 5 §:n mukaiseen hintatason 0,07 snt/kWh (ks tarkemmin esimerkiksi TuuliWatti Oy:n tutkintapyyntö 28.1.2015). Mielestämme 110 kV tuotannon siirtohinnan salaaminen liittymisvaiheessa ja moninkertaistaminen yllätyksellisesti on ollut selkeästi sähkömarkkinalainsäädännön vastaista toimintaa. Tuotannon siirtohinnan olisi tullut sähkömarkkinalain 24.3 §:n perusteella laskea TuuliWatin liittyessä TLS:n verkkoon.

- Viitaten kohtaan 1. Verkkomme ei ole verrattavissa muihin verkonhaltijoihin, eikä varsinkaan kantaverkon (Fingrid) verkkoon poikkeavan verkostorakenteen vuoksi. Tällöin hinnoittelumme tuotannon osalta on tasolla, joka vastaa kohtuullista tuottoa.

- Yhtiö ei ole salannut hintojaan millään tavalla.

TLS:n tuotannonsiirron hinnankorotus vuonna 2014 on ollut kohtuuton ja sähkömarkkinalain vastainen, kuten olemme aikaisemmin useissa kirjelmissä ja selvityksissä perustelleet tarkemmin. TLS:n hinnankorotus on lisäksi kohdistunut

sähkömarkkinalain vastaisesti ja syrjivästi vain tuotannon siirron tariffiin, kuten olemme jo aiemmin selvittäneet (ks esimerkiksi Tornio Kitkiäisvaaran Ky:n selitys korkeimmalla hallinto-oikeudelle 11.11. 2021 s.12 taulukko 1 TLS:n sähkönsiirtohintojen vuosittaiset hinnankorotukset).

- Viitaten kohtaan 1. Yhtiön SJ-verkon hinnankorotukset ovat olleet sähkömarkkinalain mukaisia ja tasapuolisia.

Pyydämme Energiavirastoa velvoittamaan valvontalain 9 §:n nojalla TLS:n palauttamaan Tornio Kitkiäisvaara Tuuli Ky:lle kaikki yli 0,16 snt / kWh maksetut tuotannon siirron maksut."

- Yhtiömme ei ole velvollinen palauttamaan perimiään SJ-verkon siirtomaksuja. Siirtomaksut ovat olleet kohtuullisia ja tasapuolisia."

Lisäselvityspyyntö 18.1.2023

Virasto on 18.1.2023 esittänyt TLS Verkko Oy:lle lisäselvityspyyntöä, jossa se on pyytänyt lisäselvitystä erityisesti TLS:n muodostamiin tariffeihin, jotta Virasto voisi selvittää kattavammin kustannusvastaavuutta, syrjimättömyyttä ja tasapuolisuutta eri asiakasryhmien välillä. Virasto on selvityksessä pyytänyt TLS:ää esittämään siirtohinnoitteluun perityt maksut asiakasryhmäkohtaisesti vuosille 2013-2015 ja esittämään kustannuksiinne pohjautuvat perusteet niille tai mikäli tariffeja ei ole muodostettu kustannusvastaavasti muun selvityksen mihin kyseiset hinnat perustuvat.

TLS Verkko Oy on 27.1.2023 vastannut lisäselvityspyyntöön. Vastauksessaan TLS Verkko Oy toteaa seuraavaa:

"1) Energiavirasto on pyytänyt Exel-tiedostoon täytettynä yhtiölle (aiemmin verkko-yhtiönä toimi Tornionlaakson Sähkö Oy) saaduista tuloista vuosien 2013 – 2014 aikana.

- Toteamme liitteenä olevan tiedoston tiedoista seuraavaa:

Verkoston pituudet jaettuna PJ/KJ sekä SJ verkkoon ovat alla olevan taulukon mukaiset. PJ verkon 100 km ero johtuu siitä, että noin 100 km liittymisjohtoa kirjattiin pois verkostomassasta. Verkoston pituudet sekä NKA arvot ovat pysyneet muutoin suhteellisen vakaana.

[Tieto poistettu päätöksen julkisesta versiosta viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 20 kohdan mukaisena liikesalaisuutena]

Taulukko 1. Verkosto jaettuna km/eri KV tason mukaan

Jotta pystyisimme vertailemaan hintoja eri asiakasryhmien kesken, on meidän pyrittävä jakamaan verkkomme eri asiakasryhmille. Emme pysty jakamaan tietoja viraston pyytämällä tarkkuudelle, emmekä usko, että sellainen harjoitus olisi millään muotoa oikea tai antaisiin järkevän tuloksen. Järjestelmämme eivät kerää kyseisiä tietoja, järjestelmämme ovat vaihtuneet, kyseisellä jaottelulla ei verkkoyhtiöitä ei ole ennenkään velvoitettu keräämään tietoja. Tästä syystä emme voi toimittaa hintatietoja annetussa laajuudessa.

Pyyntönne koskee vertailua, jossa pyritään selvittämään, onko hinnoittelu ollut tasapuolista ja syrjimätöntä nimenomaan verkkoyhtiömme alueelle tulleen Kitkiäisvaaran tuulipuiston osalta. Kysymystä on tarkasteltava verkkomme alueella olevien kaikkien tuotantojen osalta. Näissä voimme luonnollisesti todeta, että hinnoittelu on ollut tasapuolista ja syrjimätöntä. Kaikilla tuotantoasiakkailla on ollut samat tuotannon siirron hinnat kautta aikojen.

Jotta jonkinlaisen, edes suuntaa antavan selvityksen eri asiakasryhmien siirtohinnoittelun tasapuolisuudesta voisi tehdä olemme jakaneet verkkomme PJ 0,4 kV, PJ 20/45 kV sekä PJ 110kV kesken verkon pituuden mukaan (taulukko 1).

Tämän jälkeen olemme jakaneet Energiaviraston keräämien tietojen perusteella verkon nykykäyttöarvon mukaan (taulukko 2).

[Tieto poistettu päätöksen julkisesta versiosta viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 20 kohdan mukaisena liikesalaisuutena]

Taulukko 2. Verkon NKA jaettuna verkon pituuden mukaan km ja %

Taulukon 2 mukaisesti voisi todeta että koska PJ 110kV verkossa jossa tuotannot siirtyvät tulisi verkon tuottokin olla vajaat 10% mikäli käytettäisiin 'raakaa' jakoa kilometrien mukaan.

110 kV verkko on kuitenkin huomattavasti kalliimpaa rakentaa. Olemme alla olevassa taulukossa jakaneet viralliset Energiaviraston NKA tilastojen mukaan (kuvat 3 ja 4).

[Tieto poistettu päätöksen julkisesta versiosta viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 20 kohdan mukaisena liikesalaisuutena]

kuvat 3 ja 4. NKA arvot ja %:t PJ/KJ ja SJ mukaisesti

[Tieto poistettu päätöksen julkisesta versiosta viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 20 kohdan mukaisena liikesalaisuutena]

SJ-verkossa siirretään luonnollisesti myös koko siirtoasiakkaiden (verkosta otto) siirto mutta nämä jo tehdyt ja suunnitteilla olevat investoinnit SJ-verkkoon eivät olisi tarpeellisia mikäli tuotantoa ei SJ-verkossa olisi.

Voidaan kuitenkin todeta että 110 kV verkko palvelee luonnollisesti myös siirtoasiakkaita ei ainoastaan tuotantoasiakkaita. Siirtoasiakkaita olemme käsitelleet kokonaisuutena, sillä viraston exel tasolla ei lukuja ole saatavana, eikä tieto ole relevanttiakaan. Siirto (verkosta otto) voidaan jakaa alla olevalla tasolla MWh tasolle (taulukko 5).

ET:n tilastot	kpl	MWh
Asunnot	13 012	137 252
Asuinkiinteistöt	355	5 165
Maataloustuotanto	0	0
Teollisuus	76	4 848
Yhdyskuntahuolto	590	15 990
Sähkökattilat		
Rakentaminen	12	531
Palvelut	757	37 598
Tie- ja katuvalaistus	6	65
Siirto Pellon sähkölle	1	21 587
YHTEENSÄ	14 809	223 036

Taulukko 5. Verkon siirtoasiakkaat siirtovolyymien mukaan

[Tieto poistettu päätöksen julkisesta versiosta viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 20 kohdan mukaisena liikesalaisuutena]

Kuva 6 ja 7. siirto otto ja anto SJ- verkossa verkossa MWh ja %:t

[Tieto poistettu päätöksen julkisesta versiosta viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 20 kohdan mukaisena liikesalaisuutena]

[Tieto poistettu päätöksen julkisesta versiosta viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 20 kohdan mukaisena liikesalaisuutena]

Kuvat 8 ja 9. Tuotot €/a ja % jaettuna siirron (oton) ja tuotannon (annon) välillä vuosina 2014-2015.

[Tieto poistettu päätöksen julkisesta versiosta viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 20 kohdan mukaisena liikesalaisuutena]

TLS Verkko Oy verkosto eroaa monestakin syystä perinteisestä toimitusvelvollisesta sähköyhtiöstä. Meillä on taajamia harvakseltaan sekä todella pitkä verkosto / käyttöpaikka. Lisäksemme aluettamme halkaisee omistamamme SJ-verkko (110 kV), joka liittyy Fingridin verkkoon Keminmaasta (Keminmaa) ja Kittilässä (Isoniemi). 300 km pitkä SJ-verkko on historian saatossa rakennettu palvelemaan ensisijaisesti toimitusvelvollisen alueen asiakkaita verkosta oton puitteissa. Myöhemmin verkkoon on liittynyt TLV Oy omistamat Tengeliönjoen voimalaitokset (1960 – 1986 13 MW) sekä silloinen Kitkiäisvaaran tuulipuisto (2014 ja 38 MW). Voidaan siis sanoa, että Verkkomme ei ole muuttunut eikä verkon käyttö ole muuttunut, mutta tuotanto liittyessään on ajanut TLS Verkko Oy:n tekemään mittavat investoinnit SJ-verkkoon. Todettakoon myös, että Kitkiäisvaara on liittynyt nimenomaan SJ-verkkoon.

Investoinneista, jotka palvelevat ensisijaisesti sähkön tuotantoa, (jo liittyneitä ja tulevia) on tehty ennen Kitkiäisvaaran liittymistä verkkoomme. Samoin tulevat suunnitellut investoinnit SJ-investoinnit mahdollistavat ensisijaisesti tuotannon liittymisen verkkoon ja verkon käytön optimoinnin. Alla jo tehdyt SJ-verkon jo tehdyt mittavat (ennen Kitkiäisvaaran tuulipuiston liittymistä) investoinnit.

[Tieto poistettu päätöksen julkisesta versiosta viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 20 kohdan mukaisena liikesalaisuutena]

[Tieto poistettu päätöksen julkisesta versiosta viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 20 kohdan mukaisena liikesalaisuutena]

Tuotannon siirron hinnoittelu on vuosien saatossa muuttunut edellä mainittujen seikkojen johdosta. Siirron (verkosta otto) ja sitä myötä myös kuluttajahintoja on tarkistettu 2000- luvulla vuosina 2004, 2010, 2014, 2015, 2016, 2019 ja 2022.

Tuotannon siirtohinnot ovat olleet (ei sisällä loistehomaksuja):

Vuosi	€/MWh	Tehomaksu €/MW
2010	1,36	
2011	1,38	
2012	1,39	
2013	1,42	
2014	2,10	800
2015	2,15	820
2016	2,43	820
2017	2,47	845
2018	2,47	845
2019	2,35	833
2020	2,35	825
2021	2,35	830
2022	2,35	400

*Hintamme ovat nousseet selkeästi, johtuen uuden sähkömarkkinalain voimaantul-
tua ja sitä myötä PJ-, KJ- ja SJ-verkon verkon kohonneista investoinneista. Hinnat
ovat nousseet kaikille tuottajille ja olleet siten tasapuoliset. Vuonna 2022 alusta
olemme päässeet laskemaan hintoja uusien tuotantojen tullessa verkkoomme ra-
hoittamaan SJ-verkon käytettävyyttä ja investointeja.*

TLS Verkko Oy on kautta historian ollut Energiaviraston virallisissa valvontapäätösten mukaisissa selvityksissä alituoton puolella, esimerkiksi viimeisimpien tietojen mukaisesti viidennelle valvontajaksolle siirtyy 19,9 milj.€ alijäämää. Näin ollen hinnoittelumme on kokonaisuutena ollut selkeästi alihinnoiteltua ja lain mukaista."

Tornio Kitkiäisvaara Tuuli Ky:n osalta

Virasto on 2.2.2023 esittänyt TLS Verkko Oy:n selvityksen johdosta lausuntopyynnön Tornio Kitkiäisvaara Tuuli Ky:lle. Tornio Kitkiäisvaara Tuuli Ky:n esitti seuraavaa TLS Verkko Oy:n selvityksistä:

"SÄHKÖMARKKINALAIN VASTAISET YLIHINNAT TULEE VELVOITTA PALAUTTAMAAN VALVONTALAIN 9 §:N NOJALLA

TLS ei ole selvityksissään esittänyt minkäänlaisia konkreettisia perusteluja sille, miksi tuotannon siirron asiakkaiden hintataso tuli vuonna 2014 yllättäen moninkertaistaa ja samalla ei korotettu yhdenkään muun siirtoasiakkaan hintatasoa. TLS:n tuotannon siirron hintatason syrjivässä, kustannusvastaamattomassa ja kohtuuttomassa moninkertaistamisessa on ollut selkeästi kyse sähkömarkkinalain vastaisesta toiminnasta.

Sähkömarkkinalain vastaisen toiminnan ja hinnoittelun kohteeksi joutuneiden asiakkaiden oikeuksien toteutuminen edellyttää, että sähkömarkkinalain vastaiset maksut veloitetaan palauttamaan, kuten Energiavirasto on todennut aikaisemmassa päätöskäytännössään:

"Sähkömarkkinalainsäädännön määrittämänä Energiaviraston tehtävänä on velvoittavien päätösten yhteydessä samalla valvoa myös asiakkaiden oikeuksien toteutumista suhteessa yhtiöiden sähkömarkkinalain vastaisiin menettelyihin. Mikäli Energiavirasto ei velvoittaisi yhtiötä palauttamaan virheellisesti perimiään maksuja, Energiaviraston päätökset jäisivät asiakkaiden oikeussuojan kannalta vaille merkittäviä vaikutuksia."

TLS tulee velvoittaa valvontalain 9 §:n perusteella palauttamaan vuoden 2014 tuotannonsiirron hinnankorotuksesta aiheutuneet sähkömarkkinalain vastaiset ylihinnat vuoden 2013 hintatason 1,42 €/MWh ylittäviltä osin ja palauttaa tuotannonsiirron hintataso tilanteeseen ennen hinnankorotusta 2014 eli vuoden 2013 hintatasolle 1,42 €/MWh.

TLS:N TUOTANNONSIIRRON MONINKERTAINEN HINNANKOROTUS VUONNA 2014

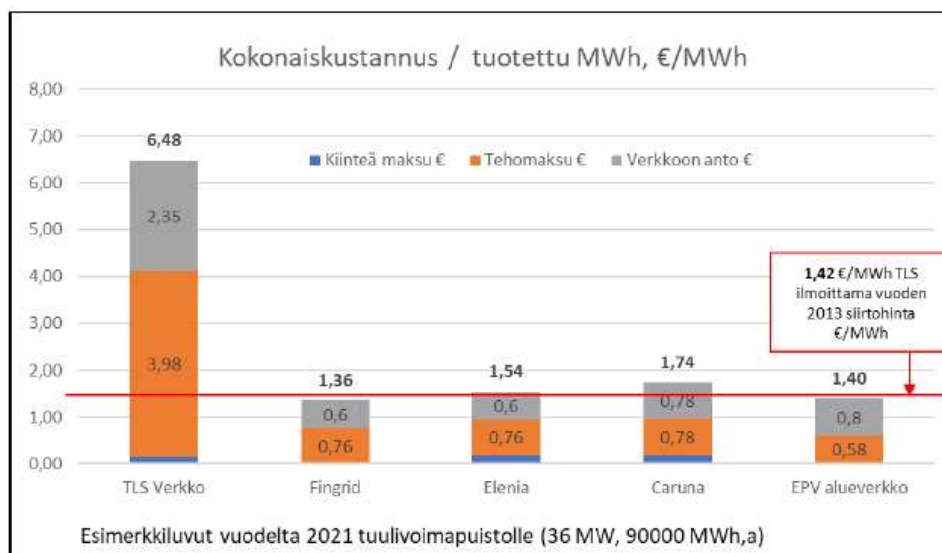
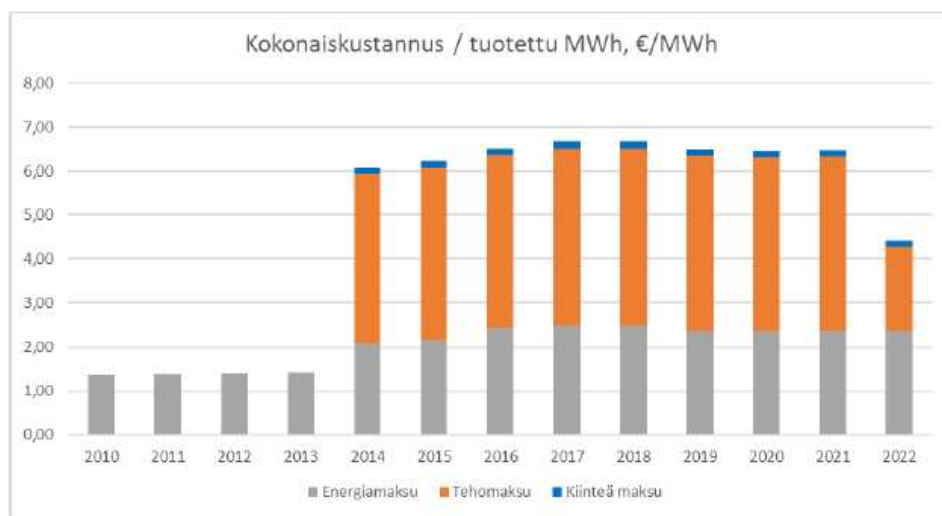
TLS Verkko on ilmoittanut Energiavirastolle 27.1.2023 toimittamassaan selvityksessä ensimmäistä kertaa vuosina 2010–2013 käytössä olleet tuotannonsiirtohinnot, jonka perusteella TLS:n tuotannon siirron hinta oli 1,42 €/MWh vuonna 2013 ennen hinnankorotusta 2014.

TLS:n on sähkömarkkinalain vastaisesti yllättäen korottanut tuotannonsiirron hintansa vuonna 2014 moninkertaiseksi esimerkiksi TuuliWatin ja Tornio Kitkiäisvaara Tuuli Ky:n osalta seuraavanlaisille toteutuneille hintatasolle: 7,35 €/MWh vuonna 2014, 6,33 €/MWh vuonna 2015, 7,43 €/MWh vuonna 2016, 6,85 €/MWh vuonna 2017, 7,58 €/MWh vuonna 2018, 6,91 €/MWh vuonna 2019, 6,33 €/MWh vuonna 2020 ja 6,81 €/MWh vuonna 2021.

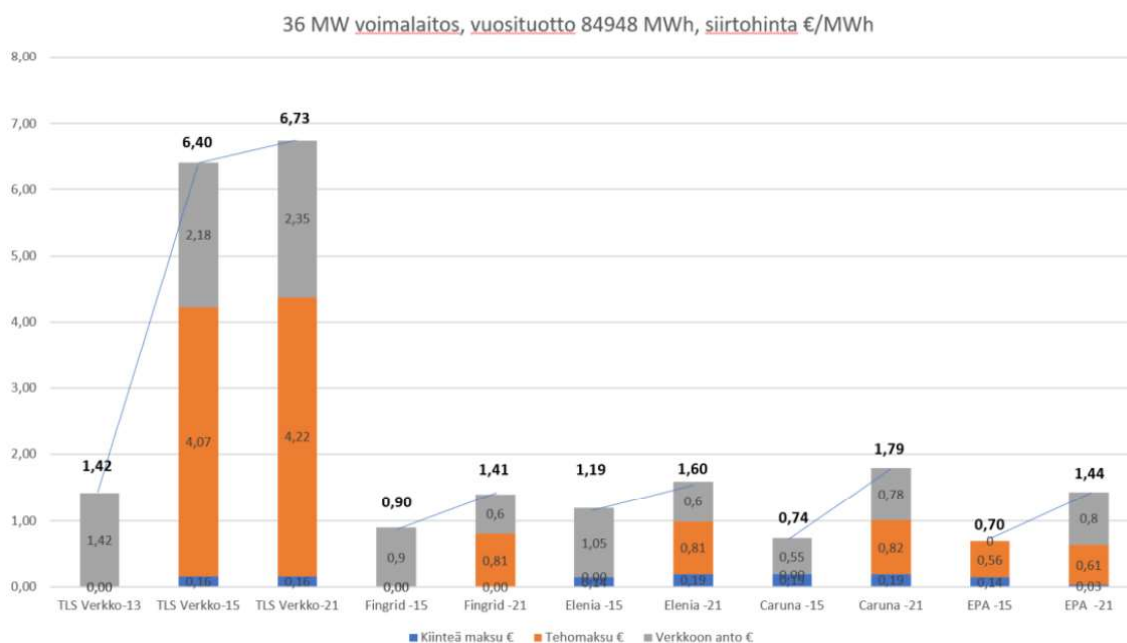

TuuliWatti on laatinut TLS Verkon ilmoittamien tuotannonsiirron hintojen perusteella oheisen taulukon, josta käy selkeästi ilmi vuonna 2014 toteutetun moninkertaisen hinnankorotuksen sähkömarkkinalain vastaisuus. Uutena kustannuselementtinä TLS:n hinnoitteluun on tullut tehomaksu, jonka vaikutukset ovat sähkömarkkinalain vastaisia.

Muilla verkonhaltijoilla mahdollinen tehomaksu on ollut Fingridin otettua tehomaksun käyttöön samaa hintatasoa, kuin Fingridillä. TLS:n tehomaksu on ollut moninkertainen verrattuna muiden toimijoiden tehomaksuihin ja tuotannon siirron tariffeihin.

Seuraavasta taulukosta käy ilmi tarkemmin TLS:n vuonna 2014 toteuttaman moninkertaisen ja syrjivän hinnankorotuksen kohtuuton taso ja syrjivyyys verrattuna muiden verkonhaltijoiden tuotannonsiirtotariffeihin ja tehomaksuihin.

Kuten taulukoista, TuuliWatin tammikuussa 2015 tekemästä tutkintapyyntöä ja aikaisemmista selvityksistä käy ilmi, tuotannonsiirron hinnankorotuksen vuoden 2014 syrjivyyttä, kustannusvastaamattomuutta ja kohtuuttomuutta osoittaa lisäksi TLS:n tuotannon siirron hinnankorotuksen moninkertaisuus verrattuna vertailukelpoisten verkonhaltijoiden hintatasoon (5–9-kertainen) ja kantaverkonhaltijan Fingridin hintatasoon (noin 6-kertainen).

TLS:n hinnankorotuksen 2014 yhteydessä käyttöönottamassa uudessa hinnoittelussa oli monia epäselviä, läpinäkymättömiä ja useita keskenään päällekkäisiä eri tariffeja, jotka johtivat moninkertaiseen hintatasoon ja samojen kustannusten kattamiseen useaan kertaan. Muilla verkonhaltijoilla oli TLS:stä poiketen vain yksi hinta tuotannon siirrolle, joka perustui selkeisiin ja ymmärrettäviin veloitusperusteisiin (verkkoon anto, verkosta otto ja kulutusmaksu). TLS:n hinnankorotuksen yhteydessä mukaan tuomia hinnoittelukomponentteja on käyty yksityiskohtaisesti läpi TuuliWatin tutkintapyyntöä ja energiavirastolle toimittamissa aikaisemmissa selvityksissä.

TLS:n tuotannonsiirron hinnankorotuksen syrjivyyttä osoittaa lisäksi, että moninkertainen hinnankorotus ei vastannut todellisia kustannuksia eikä täytä kustannusvastaavan hinnoittelun vaatimusta (asetus 714/2009, 14 artikla) ja ei perustunut hinnoittelun tasapuolisuuden ja syrjimättömyyden edellyttämään aiheuttamisperiaatteeseen (sähkömarkkinalaki 18 §, 24.1 §).

KEHITTÄMISVELVOLLISUUDEN ALAISET INVESTOINNIT TULEE KOHDISTAA TASA-PUOLISESTI KAIKILLE ASIAKKAILLE

TLS on selvityksessään todennut pyrkineensä todistamaan, että sen suurjänniteverkko palvelisi ensisijaisesti tuotantoasiakkaita. TLS:n väite on virheellinen, sillä TLS:n suurjänniteverkko palvelee TLS:n kaikkia asiakkaita. TLS:n suurjänniteverkko siirtää kaikkien asiakkaiden sähköä, suurjänniteverkko on ollut olemassa kulutusasiakkaiden käytössä vuosia ennen tuotantoasiakkaita, suurjänniteverkon investoinnit on tehty kulutusasiakkaiden tarpeita varten.

TLS:n selvityksessä mainitsemista investoinneista vuosina 2009, 2010 tai 2011 on ollut kyse sähkömarkkinalain 19 §:n mukaisista kehittämisvelvollisuuden alaisista investoinneista, joita ei saa oikeuskäytännön perusteella siirtää yksittäisen asiakkaan maksettavaksi.

Sähkömarkkinalain 19 §:n mukaisen kehittämisvelvollisuuden piiriin katsottavan toiminnan aiheuttamat kustannukset tulee kohdistaa yleisesti verkonhaltijan palveluistaan perimiin maksuihin, ei yksittäiselle verkon käyttäjälle. Energiaviraston liittymismaksumenetelmien perusteella:

1) Kehittämisvelvollisuus velvoittaa verkonhaltijaa ylläpitämään, käyttämään, vahvistamaan ja kehittämään sähköverkkoa siten, että siinä otetaan huomioon verkon käyttäjien kohtuulliset tarpeet. Kehittämisvelvollisuuden mukaan verkonhaltijan tulee rakentaa ja vahvistaa verkkoaan siten, että verkon käyttäjien tavanomaiset, ennakoitavissa olevat palvelutarpeet tulevat tyydytetyksi ja verkkoon voidaan liittää vaatimukset täyttäviä sähkönkäyttöpaikkoja tai tuotantolaitoksia.

2) Kehittämisvelvollisuuden piiriin katsottava verkonhaltijan toiminta on luonteeltaan siinä määrin yleistä ja palvelee verkon tai sen osan käyttäjiä yleisesti, että sen aiheuttamat kustannukset kohdistetaan yleisesti verkonhaltijan palveluistaan perimiin maksuihin, eikä yksittäiselle verkon käyttäjälle.

Sähkömarkkinalain 19 §:n kehittämisvelvollisuuden, 20 §:n tehokkaan liittymisen, 21 §:n kohtuullisten siirtomaksuvelvollisuuksien ja oikeuskäytännön perusteella kaikkia asiakkaita palvelevia investointeja ei saa kohdistaa vain yksittäisiin käyttäjiin, vaan niistä aiheutuvat kustannukset tulee kohdistaa tasapuolisesti kaikille käyttäjille.

Käytännössä, jos TLS:n vanhat investoinnit vuosina 2009, 2010 tai 2011 olisivat aiheuttaneet hinnankorotustarpeen siirtomaksuille, olisi TLS:n pitänyt investointien tekohetkillä paljon ennen TuuliWatin liittymissopimuksen allekirjoittamista ja tuotannon aloittamista korottaa läpinäkyvästi, avoimesti ja tasapuolisesti kaikkien siirtoasiakkaidensa hintoja.

TLS on lisäksi selvityksensä perusteella tehnyt jonkinlaisia korotuksia tuotannon siirron hintoihinsa aikavälillä 2010–2013, joten TLS:n 2009–2011 vuosina tekemät investoinnit olivat jo mukana TLS:n vuoden 2013 tuotannon siirron tariffissa 1,42 €/MWh. TLS:n vanhoilla kehittämisvelvollisuuden alaisilla vuosien 2009–2011 investoinneilla ei lisäksi voida mitenkään perustella vuonna 2014 syrjivästi vain kahden asiakkaaseen kohdistunutta moninkertaista hinnankorotusta.

Käytännössä TLS:n yksilöimät investoinnit eivät lisäksi miltei osin liity TuuliWattiin. Lisäksi TLS oli perinyt TuuliWatilta kapasiteettivarausermaksun. Näin ollen on ollut täysin perusteetonta maksattaa samasta asiasta vielä tuotannon siirtomaksuissa korottamalla tuotannon siirtomaksu moninkertaiseksi.

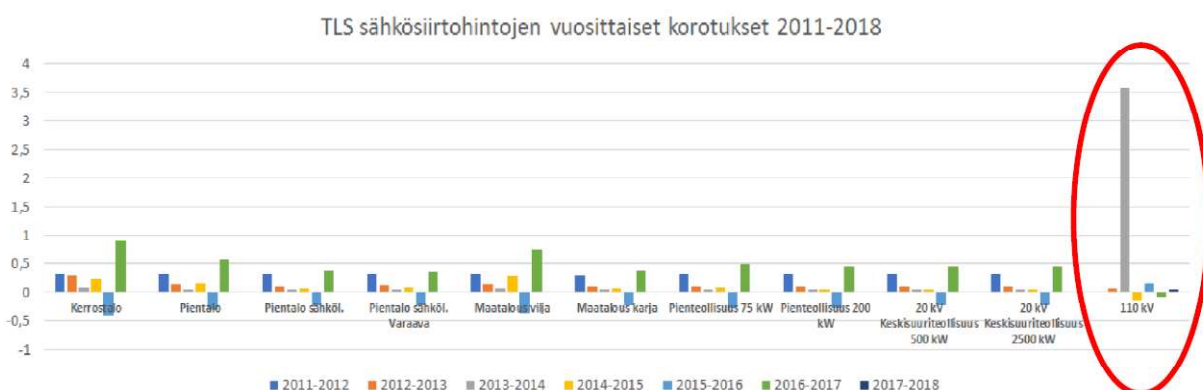
TLS:n vanhat sähkömarkkinalain 19 §:n alaiset kehittämisvelvollisuuden alaiset investoinnit vuosilta 2009, 2010 tai 2011 eivät ole mikään hyväksyttävä syy salata tuotannon siirron hintataso vuonna 2013 liityttäessä verkkoon ja moninkertaistaa kahden asiakkaan tuotannon siirron hintataso vuonna 2014 sen jälkeen, kun tuotannonsiirtoasiakas oli tehnyt kymmenien miljoonien investoinnit jättäen samalla kaikkien muiden asiakkaiden hintataso ennalleen.

MONINKERTAINEN HINNANKOROTUS VUONNA 2014 ON KOHDISTETTU SYRJIVÄSTI VAIN KAHTEN TUOTANNONSIIRTOASIAKKAASEEN

TLS on korottanut syrjivästi vain kahden 110 kV tuotannon siirron asiakkaan hintoja moninkertaiseksi. TLS ei ole korottanut lainkaan muiden asiakasryhmien hintatasoja. Tämä käy ilmi alla olevasta taulukosta.

TLS:N HINNANKOROTUS ON KOHDISTUNUT VAIN 110 KV SUURJÄNNITTEISEEN VERKKOON

- TLV:n tilinpäätöksistä ilmenevät 110 kV sähköntuotannon siirtohinnot:
 - vuosina 2010 – 2012 1,5 € / MWh; 2013 1,6 € / MWh
 - Nousu vuodelle: 2014: 7,4€ / MWh (lähes +400 %)
- Asiaa voidaan tarkastella TLS:n eri ns. tyyppikäyttäjien perusteella:

Taulukko 4 TLS:n sähkösiirtohintojen vuosittaiset hinnankorotukset.

Edellä kuvattu taulukko on tehty TLS:n Energiavirastolle asiakasryhmien vuosittaisista keskihintoista toimittaman tiedon perusteella. Sähköverkonhaltijoiden ja sähkön myyjien on ilmoitettava voimassa olevat verkkopalveluiden hinnat ja sähköenergian myyntihinnat Energiavirastolle. Ilmoitettujen hintatietojen pohjalta viraston ylläpitämä hintatietojärjestelmä laskee tyyppikäyttäjähinnat, jotka lisätään kuukausittain Energiaviraston internetsivulla julkaistaviin tilastoihin. Taulukossa käytetyt TLS:n vuosittaiset asiakasryhmäkohtaiset keskihintatiedot löytyvät Energiaviraston internetsivulla olevista julkisista tilastoista.

Kuten selvityksestä käy ilmi, TLS:n hinnankorotus on kohdistunut syrjivästi vain kahteen tuotannon siirron asiakkaaseen ja muiden asiakkaiden hintoja ei ole nostettu lainkaan Korkein hallinto-oikeus on ottanut päätöksensä (KHO:2022:114)

kohdissa 56 ja 57 kantaa, että hintojen salaamiseen ja moninkertaistamista tulee valvoa ja tarvittaessa puuttua:

(56) Kysymyksessä olevassa asiassa verkonhaltija Tornionlaakson Sähkö Oy on korottanut sähköntuotannon asiakkailta ja siten Tornio Kitkiäisvaara Tuuli Ky:ltä perittäviä siirtomaksuja moninkertaisiksi suhteessa aiemmin perimiinsä maksuihin. Asiassa esitetyn selvityksen mukaan muiden asiakasryhmien siirtohintojen muutokset vuosina 2011–2018 ovat olleet merkittävästi vähäisempiä. Energiaviraston päätöksen mukaan Tornionlaakson Sähkö Oy ei ollut kyseisenä ajankohtana julkaissut suurjännitteistä jakeluverkkoaan koskevia yleisiä myyntiehtoja ja -hintoja, eikä Energiavirasto ollut vahvistanut Tornionlaakson Sähkö Oy:n siirtopalvelun ehtoja.

(57) Sähkömarkkinalain 18, 21 ja 24 §:ssä säädetään edellä selostetuin tavoin verkonhaltijoiden velvollisuuksista, joiden noudattamista Energiaviraston tulee valvoa ja joiden vastaiseen verkonhaltijan menettelyyn tulee tarvittaessa puuttua.

Tässä tapauksessa TLS:n tuotannonsiirron hinnankorotuksen toteuttaminen vuonna 2014 on ollut syrjivää, kustannusvastaamatonta ja kohtuutonta sähkömarkkinalain 19 §:n mukaisen kehittämisvelvollisuudenkin perusteella, sillä TLS on korottanut vain suurjänniteverkon tuotantoasiakkaiden hintoja, kun hinnankorotukset tulee sähkömarkkinalain 19 §:n perusteella kohdistaa tasapuolisesti kaikille asiakkaille.

TLS:N SÄHKÖNTUOTANNON SIIRTOHINNAT OVAT MONINKERTAISIA VERTAILUKELPOISIIN VERKONHALTIJOIHIN VERRATTUNA

TuuliWatti on toimittanut vuonna 2015 tekemänsä tutkintapyyntöön liitteenä 4 Energiavirastolle laskelman, joka perustui TuuliWatin verkkopalvelusopimukseen TLS:n ja muiden sähköverkkoyhtiöiden tuotannon siirtohinnoittelusta. Laskelma perustui Kitkiäisvaaran tuulipuiston vuosituotantoennusteeseen tuulipuiston arvioidun elinkaaren aikana. Laskelmat kuvasivat niitä kustannuksia, joita aiheutui Kitkiäisvaaran kaltaisen tuulipuiston verkkoon pääsystä eri verkonhaltijoiden vastuualueella, niin yhteismitallisesti kuin on mahdollista tämän tyyppisessä tarkastelussa verkonhaltijan asiakkaan toimesta tehdä.

Absoluuttisella tasolla mitattuna TLS:n tuotannon siirtotariffi on ollut Fingridin sähköntuotannon siirtohintaan nähden jopa 100-kertainen puiston käynnistyessä ja täydessä toiminnassa ero voi olla jopa 5–6-kertainen (ja jopa 10-kertainen, jos tuotanto jää alle ennustetun budjetin johtuen suurista tehoon perustuvista yksiköistä). Lisäksi TLS:n tuotannon siirtohintaa on noin 5–9-kertainen verrattuna muihin jakeluverkonhaltijoihin, joiden kanssa TuuliWatilla on ollut sopimussuhde alla olevasta taulukosta ilmenevin tavoin.

TuuliWatin tuulipuistot ja eri verkonhaltijoiden tuotannon siirtohinnoittelu vuodelle 2015		
Tuulipuisto ja liittymän jännitetaso	Verkonhaltija	Hinnasto €/MWh
Ei sopimussuhdetta, hinnasto julkinen	EPV Alueverkko Oy	0,64
Jäneskeidas, 110 kV	Caruna Oy	0,8
Olhava, Olhavan laajennus, Tervola ja Leipiö	Fingrid Oyj	0,95
Mustilankangas, 110 kV	Elenia Oy	1,30
Kitkiäisvaara, 110 kV	Tornionlaakson Sähkö Oy	5,37
Märynummi, 20 kV	Caruna Oy	0,67
Onkalo ja Putaankangas, 20 kV	Rantakairan Sähkö Oy	0,7

Suoritettaessa vuoden 2015 hintatasolla Kitkiäisvaaran tuulipuiston vuosituotantoennusteeseen ja elinkaareen perustuva hintavertailu 20 vuoden ajanjaksolla hintatasojen erot ovat täysin suhteettomat ja kestäättömät asiakkaan kannalta: noin 1,5–3 miljoonan euron kokonaiskustannuksen sijasta TLS:n hinnaston mukainen hinnoittelu on muita verkonhaltijoita jopa noin 10 miljoonaa euroa korkeampi, kuten alla olevasta taulukosta ilmenee.

[Tieto poistettu päätöksen julkisesta versiosta viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 20 kohdan mukaisena liikesalaisuutena]

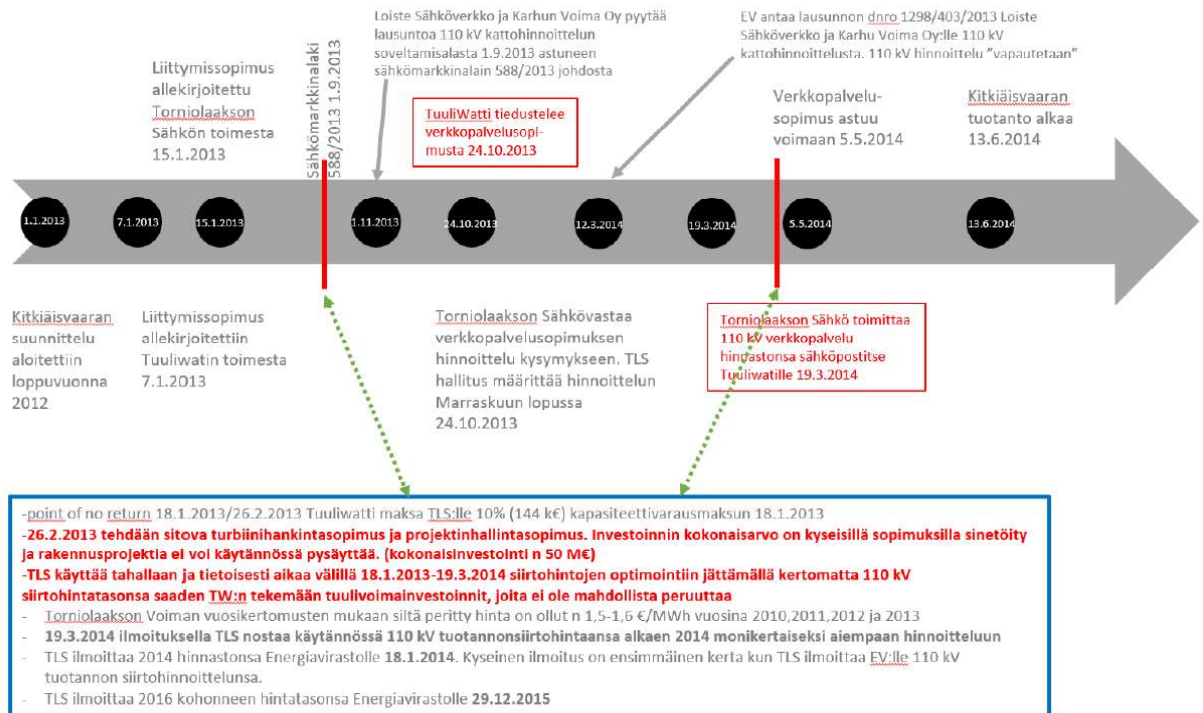
Kuten taulukoista ilmenee, TLS:n tuotannon siirtohinnoittelu 110 kV suurjänniteverkossa on moninkertainen suhteessa aikaisemmin referenssihintana pidettyyn Fingridin tuotannon siirtohintaan ja muiden verkonhaltijoiden tuotannonsiirron hintasoihin.

TLS:N TUOTANNONSIIRRON HINNANKOROTUKSEN 2014 SÄHKÖMARKKINALAIN-VASTAISUUTTA OSOITTAAN TLS:N RAKENTAMA INVESTOINTIANSI

TLS:n rakentama investointiansa osoittaa tuotannon siirron hintojen moninkertaistamisessa olevan kyse sähkömarkkinalain vastaisesta hinnoittelusta. TLS rakensi investointiansa salaamalla tuotannon siirron hintatasonsa liittymisvaiheessa.

Tuotannon siirtohintojen salaaminen (investointiansa)

TLS:n ja TuuliWatin välinen liittymissopimus on astunut voimaan 15.1.2013 ja Kitkiäisvaaran tuulipuiston rakentaminen alkoi keväällä 2013. Ennen TuuliWatin liittymistä TLS:llä on ollut tuotannon siirron hinta, koska suurjännitteiseen jakeluverkkoon on jo aiemmin liittynyt voimalaitoksia. TLS on kuitenkin salannut siirtohinnan Tuulivatilta.

TLS:llä ei ole ollut julkisesti saatavilla sähköntuotannon siirtohinnastoa 110 kV verkossa. TuuliWatti on pyytänyt TLS:n suurjänniteverkon tuotannonsiirtotariffia useaan otteeseen nähtävilleen ennen liittymissopimuksen ja verkkopalvelusopimuksen allekirjoittamista. Vastoin sähkömarkkinalain edellytyksiä suurjänniteverkon tuotannonsiirron hinnastoa ei kuitenkaan saatu nähtäville.

Tuulivatille on ensimmäisen kerran toimitettu tiedoksi TLS:n 110 kV suurjänniteverkon tuotannon siirtohinnasto sähköpostitse verkkopalvelusopimusluonnoksen ohessa vasta 19.3.2014. Tuulivatille on vasta tällöin selvinnyt TLS:n soveltaman hinnoittelun taso ja moninkertaisuus suhteessa markkinoiden normaaliin hintatasoon. TuuliWatti oli tehnyt alueelle usean kymmenen miljoonan euron investoinnit. Tämän jälkeen TLS yllättäen ja äkillisesti moninkertaisti suurjänniteverkkonsa tuotannon siirtohinnan. Tuulivatilla ei ole ollut mitään syytä olettaa TLS:n tariffien muodostuvan muista verkonhaltijoista näin poikkeavaksi ja moninkertaiseksi verrattuna alan yleiseen hintatasoon tuotannon siirrossa.

TLS:n tuotannon siirron hintatason salaaminen ja sähkömarkkinalain vastainen toiminta on ollut tahallista. Kuten yläpuolella oleva kuva osoittaa TLS:n tavoitteena on ollut salaamalla tuotannon siirron hintataso saada tuulivoimayhtiöt

investointiansaan, jossa tuulivoimayhtiö on sidottu TLS:n kohtuuttomaan hintatasoon tehtyään alueelle merkittäviä kymmenien miljoonien investointeja.

Energiavirasto on todennut päätöksessään TLS:n syyllistyneen sähkömarkkinalain vastaiseen menettelyyn salatessaan tuotannon siirron hintatason liittymisvaiheessa. Mikäli TLS:n soveltamat tuotannon siirron tariffit olisivat olleet tiedossa jo neuvotteluvaiheessa, keskustelut TLS:n kanssa olisi päätetty. TuuliWattilla ei ollut mitään syytä epäillä, että TLS:n sähköntuotannon siirron hinnoittelu poikkeaisi olennaisesti alalla vakiintuneesta tasosta, saati että TLS:n siirtohintaa paljastuisi moninkertaiseksi mihin tahansa muuhun vertailukelpoiseen verkonhaltijaan nähden.

Kun TLS kertoi tuotannon siirron moninkertaisesta hinnankorotuksesta, oli TuuliWatti sitoutunut TLS:n alueelle jo kymmenien miljoonien investointeihin, joten projektia ei ollut mahdollista enää keskeyttää siinä vaiheessa, kun saatiin tieto tuotannon siirron syrjivästä, kustannusvastaamattomasta ja kohtuuttomasta hinnasta. TLS:n tuotannon siirron hintataso on ollut sen moninkertaistamisen 2014 jälkeen niin korkea, ettei TLS:n verkkoalueelle ollut vuosina 2014–2021 kannattavaa investoida tuulivoimaan.

TLS:N HINNANKOROTUKSESSA 2014 MUKAAN TUOMIEN TARIFFIKOMPONENTTIEN SYJIVYYS JA KOHTUUTTOMUUS

TLS:n hinnankorotuksessa 2014 mukaan tuomat ongelmalliset komponentit tehomaksu, käyttömaksu ja kiinteä maksu

TLS on selvityksessään todennut vuonna 2010 tuotannon siirron hinnan olleen 1,36 €/MWh, 1,38 €/MWh vuonna 2011, 1,39 €/MWh vuonna 2012 ja 1,42 €/MWh vuonna 2013.

TLS:n on sähkömarkkinalain vastaisesti yllättäen korottanut tuotannonsiirron hintansa vuonna 2014 moninkertaiseksi esimerkiksi TuuliWatin ja Tornio Kitkiäisvaara Tuuli Ky:n osalta vuosittain seuraavanlaisille toteutuneille hintatasolle: 7,35 €/MWh vuonna 2014, 6,33 €/MWh vuonna 2015, 7,43 €/MWh vuonna 2016, 6,85 €/MWh vuonna 2017, 7,58 €/MWh vuonna 2018, 6,91 €/MWh vuonna 2019, 6,33 €/MWh vuonna 2020 ja 6,81 €/MWh vuonna 2021.

TLS:n selvitys on lisäksi puutteellinen hinnankorotuksen 2014 jälkeiseltä ajalta, koska siitä puuttuu TLS:n käyttämät eri tariffikomponentit hinnankorotuksen jälkeen. Käytännössä TLS:llä oli hinnankorotuksessa vuonna 2014 käyttöönottamassa tariffissa kuusi komponenttia, joten TLS:n selvitys on tältäkin osin puutteellinen.

TLS:n tuotannonsiirron siirtotariffi muodostui vuonna 2014 kuudesta eri komponentista, joista erityisen ongelmallisia olivat tehomaksu, käyttömaksu ja kiinteä maksu. TLS alkoi soveltamaan monia eri hinnoittelukomponentteja, joita ei ole lainkaan käytössä muilla toimijoilla.

Muilla verkonhaltijoilla on ollut TLS:stä poiketen vain yksi hinta tuotannon siirrolle, joka perustuu selkeisiin ja ymmärrettäviin veloitusperusteisiin (verkkoon anto, verkosta otto ja kulutusmaksu). Tehomaksun suuruudensyrjivyyttä ja sähkömarkkinalain vastaisuutta osoittaa sen kohtuuton taso, joka on yksistään moninkertainen muiden verkonhaltijoiden tariffeihin nähden.

Tehomaksukomponentin syrjivyyys ja kohtuuttomuus

TLS:n selvityksen perusteella vuoden 2014 hinnankorotuksesta alkaen on tuotannonsiirron hinnoitteluun tullut mukaan tehokomponentti, joka olisi selvityksen perusteella ollut esimerkiksi vuonna 2014 noin 800 €/MW. Tehomaksun osalta TLS on jättänyt kertomatta, että tehomaksua on peritty joka kuukausi ja tehomaksu on perustunut liittymistehoon.

Vaikka tuulivoimala ei tuottaisi lainkaan energiaa, joutuisi tuulivoimala silti maksamaan liittymistehoon perustuvan kuukausittaisen kiinteän tehomaksun, joka TLS:llä on ollut erittäin suuri, kohtuuton ja syrjivä. Käytännössä TLS alkoi periä 19.3.2014 kuukausittain TuuliWatilta syrjivää ja kohtuutonta kiinteää tehomaksua 28 800 €/kk.

TLS:n liittymistehoon perustuva tehomaksu tarkoittaa sitä, että TuuliWatti maksaa joka kuukausi täysin suhteettoman suuruista tehomaksua liittymistehon perusteella riippumatta toteutuvasta tuotannosta ja tehosta; ja jopa siinä tilanteessa, että Kitkiäisvaaran tuulipuisto ei tuottaisi sähköä lainkaan. TLS:n liittymistehon perusteella määrittämällä tehomaksulla on huomattavia syrjiviä vaikutuksia TLS:n verkossa olevien voimalaitosten joutuessa maksamaan moninkertaisia siirtotariffeja siirrettyyn energiaan nähden. TLS:n tuotannonsiirron tariffista euromääräisesti noin kaksi kolmasosaa (tarkasti 62%-67%) vuodessa on muodostunut hinnankorotuksen 2014 jälkeen tehomaksusta.

Tehomaksun perimiselle TuuliWatin osalta ei ole esitetty mitään perusteita. TuuliWatti oli jo erittäin huomattavalla kapasiteettivarausmaksulla kattanut sen liittymisestä aiheutuneen olemassa olleen TLS:n verkon mahdollisen vahvistamistarpeen ja varannut tarvitsemansa siirtokapasiteetin käyttöönsä, joten tehomaksua ei tulisi tällaisessa tilanteessa periä lainkaan. Muut liittyjät eivät olleet TLS:n mukaan maksaneet kapasiteettivarausmaksua. TLS vaikutti siirtäneen TuuliWatin maksaman kapasiteettivarausmaksun 1,44 miljoonaa euroa suoraan vuoden 2013 osinkoina eteenpäin omistajille (TLS:n vuosikertomus 2013 s. 11).

TLS ei ole osoittanut minkäänlaisia hyväksyttäviä perusteita tuotannonsiirron hinnan moninkertaistamiselle ja tehomaksun käyttöönottamiselle. TLS ei ole rakentanut alueella uutta verkkoa ja verkkoinvestoinnit on tehty TLS:n omista lähtökohdista ennen kuin liittymisestä edes neuvoteltiin. Kyse on ollut muutenkin verkon kehittämisvelvollisuuden mukaisesta toiminnasta, jossa kustannukset on kohdistettava kaikille asiakkaille aiheutettujen kustannusten mukaan eikä vain TuuliWatille. TuuliWatti on lisäksi ainoana toimijana maksanut kapasiteettivarausmaksun, jolla jo kattanut oman osuutensa TLS:n verkkoinvestointikustannuksista.

Tehomaksun syrjivyyttä, kustannusvastaamattomuutta ja kohtuuttomuutta osoittaa se, että siitä yksistään muodostuu elinkaarikustannuksissa kolme kertaa kalliimmaksi kuin muiden verkonhaltijoiden kokonaishinnoittelu.

TLS ei ole selvityksessään osoittanut, mihin todellisiin aiheutuneisiin kustannuksiin sen perimä tehomaksu 800 €/MW/kk perustuu. TLS:n tehomaksu on syrjivä, sillä TLS:n tehomaksu ei ole kustannusvastaava ja aiheuttamisperiaatteen mukainen. Syrjivyyttä ja sähkömarkkinalain vastaisuutta osoittaa lisäksi tehomaksun täysin

kohtuuton taso (800 €/MW/kk), joka ei voi perustua mihinkään todellisiin TuuliWatin TLS:lle aiheuttamiin kustannuksiin.

TUOTANNON SIIRRON HINNANKOROTUKSEN SYRJIVYYTTÄ OSOITTAÄ, ETTEI TUOTANNOSTA AIHEUTUVIA HYÖTYJÄ OLE OTETTU HINNOITTELUSSA HUOMIOON

TLS:n tuotannon siirron vuoden hinnankorotuksen 2014 syrjivyyttä osoittaa sekin, ettei TLS ole ottanut Kitkiäisvaaran tuulipuiston verkkoon liittämistä ja tuotannosta aiheutuneita hyötyjä lainkaan huomioon TuuliWatin tariffeissa.

Sähkömarkkinalain 24.3 §, 24a § ja 56.3 § edellyttävät verkkopalveluiden hinnoittelussa otettavana huomion hyödyt, jotka aiheutuvat voimalaitoksen liittamisestä verkkoon.

24.3 § Verkkopalvelujen hinnoittelussa ei saa olla perusteettomia tai sähkökaupan kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja. Siinä on kuitenkin otettava huomioon sähköjärjestelmän toimintavarmuus ja tehokkuus sekä kustannukset ja hyödyt, jotka aiheutuvat voimalaitoksen liittamisestä verkkoon.

24 a § Energiatehokkuus verkkopalvelujen hinnoittelussa. Verkkopalvelujen hinnoittelussa ja myyntiehdoissa ei saa olla ehtoja, jotka ovat haitallisia sähkön tuotannon, siirron, jakelun ja toimituksen kokonaistehokkuudelle ja energiatehokkuudelle

56§ Sähkötuotannon verkkopalvelumaksuja koskevat erityissäännökset jakeluverkoissa ja suurjännitteisessä jakeluverkoissa 2) sähköntuotannolla veloitettavilla jakelumaksuilla tulee kattaa suhteellisesti pienempi osuus jakeluverkon ja suurjännitteisen jakeluverkon kustannuksista kuin sähkönkulutukselta perittävillä jakelumaksuilla.

Tuotannosta aiheutuvat hyödyt tulee sähkömarkkinalain säännösten perusteella ottaa hinnoittelussa huomioon, joten TuuliWatin tullessa TLS:n verkkoon, olisi tuotannonsiirron hintatason tullut vuonna 2014 laskea tuotannon aiheuttamista hyödyistä johtuen. Tämäkin osoittaa TLS:n hinnankorotuksen sähkömarkkinalain vastaisuutta ja syrjivyyttä.

Tornio kitkiäisvaara Tuuli on laatinut TLS:n toimittamien tietojen perusteella selvityksen tuotannon verkkoon liittamisestä ja tuotannon TLS:lle tuomista hyödyistä, jotka TLS:n olisi tullut sähkömarkkinalain 24.3 §:n nojalla siirtää tuotantoyhtiöille. Tämän lausuman liitteenä 1 olevan selvityksen TLS:lle sen verkkoon liittyneiden voimalaitosten tuotannosta tullut hyöty on ollut Fingridin verkkopalvelumaksusäästöinä vuositasolla 450 000 euroa esimerkiksi vuonna 2015, jonka olisi tullut vuositain alentaa TLS:n tuotannon siirron tariffeja.

TLS:N SELVITYKSEN LASKELMIEN VIRHEELLISYYDET

TLS väittää selvityksessään, ettei olisi voinut käyttää vastausaikataulusta johtuen laskelmissaan vuoden 2013 lukuja. TLS:llä on ollut erittäin paljon aikaa selvityksen tekemiseen ja aineistojen hankkimiseen. Lisäksi lainsäädäntö edellyttää esimerkiksi tilinpäätösten, kirjausten, tililuettelon ja sekä luettelon kirjanpidoista ja aineistoista säilytettävän vähintään 10 vuotta tilikauden päättymisestä. Näin ollen vuoden 2013 osalta tiedot tulisi löytyä ja niiden toimittamista tulee edellyttää.

TLS:n lausuman laskelmissa on lisäksi selkeitä virheitä, joita on tarkemmin yksilöity liitteenä 1 olevassa selvityksessä.

TULEVIEN VUOSIEN INVESTOINNIT EIVÄT LIITY HINNANKOROTUKSEN 2014 ARVIOINTIIN

TLS on selvityksessään tuonut esille tulevina vuosina mahdollisesti 2026 tehtäviä investointeja, jotka eivät kuitenkaan mitenkään liity vuonna 2014 toteutettuun tuotannon siirron tariffin moninkertaistamiseen, eikä niillä voida perustella tuotannon siirron hintojen moninkertaistamista vuonna 2014.

Käytännössä lisäksi mahdollisissa joskus myöhemmin toteutettavissa investoinneissa on vastaavanlaisesti kyse sähkömarkkinalain 19 §:n mukaisista kehittämisvelvollisuuden alaisista investoinneista, joista aiheutuvat mahdolliset hinnankorotustarpeet tulee kohdistaa tasapuolisesti kaikille asiakkaille.

TLS ON SALANNUT JA JÄTTÄNYT VAHVISTAMATTA TUOTANNON SIIRRON HINNAT ENNEN HINNANKOROTUSTA 2014, JOKA TULEE OTTAA KOKONAISARVIOINNISSA HUOMIOON

TLS on selvityksessään väittänyt, ettei se olisi salannut tuotannon siirron tariffejaan ennen vuonna 2014 toteuttamaansa hintatason moninkertaistamista. TLS:n väite on virheellinen, mikä käy ilmi esimerkiksi Energiaviraston TLS:n tariffin salaamisen osalta lainvoimaisesta päätöksestä⁹, jossa on todettu, että TLS:n tuotannonsiirtohinnan salaaminen ja vahvistamatta jättäminen on ollut sähkömarkkinalain vastaista toimintaa.

Lisäksi korkein hallinto-oikeus on todennut edellä mainitun vuosikirja päätöksensä edellä mainituissa kohdissa 56 ja 57, että hintojen salaaminen ja moninkertaistaminen ovat toimenpiteitä, joihin Energiaviraston tulee tarvittaessa puuttua.

TLS:n tuotannon siirtohintatariffin salaaminen käy lisäksi ilmi TuuliWatin tammikuussa 2015 tekemästä tutkintapyyntöstä ja muista aikaisemmista selvityksistä. TuuliWatin tiedustellessa alkuvuodesta 2012 tuotannon siirron hintatasoa olisi TLS:n tullut jo tuolloin ilmoittaa TuuliWatille käytössään ollut tuotannon siirron hinta.

TLS:llä ei ollut mitään hyväksyttävää syytä salata tuotannon siirron hintatariffia vuosina 2012–2013 neuvoteltaessa verkkoon liittymisestä. TuuliWatin saatavilla ei ole ollut TLS:n julkista hinnastoa ennen hetkeä, jolloin osapuolten välinen liittymissopimus on ollut voimassa yli vuoden ja alueelle on jo tehty yhteensä noin 50 miljoonan euron investoinnit tuulivoimapuiston rakentamiseksi sekä sähköverkkoon pääsemiseksi. TuuliWatti ei ole mitenkään voinut arvioida TLS:n hintoja ennalta, eikä laskea tulevien verkkopalvelujen hintaa. TLS:n soveltama hintataso ja hinnoittelukomponentit ovat tulleet TuuliWatille täysin odottamattomana yllätyksenä.

Käytännössä TLS:n tammikuussa 2023 toimittaman selvityksen perusteella käy ensimmäistä kertaa asiassa esille, mitkä ovat olleet TLS:n tuotannon siirron hinnat vuosilta 2010–2013 ennen moninkertaista ja syrjivää hinnankorotusta ja tehomaksum käyttöönottamista 2014.

HINNOITTELUN KOKONAISKOHTUULLISUUSARVIOINNILLA EI OLE MERKITYSTÄ ARVIOITAESSA SYRJIVYYTTÄ

TLS on selvityksessään tuonut esille olleensa Energiaviraston hinnoittelun kokonais-arvioinnissa alituoton puolella, joten hinnoittelu ei voisi olla kohtuutonta.

Korkein hallinto-oikeus ja markkinaoikeus ovat kumpikin päätöksissään todenneet TLS:n väitteen virheelliseksi. Asia ilmenee esimerkiksi edellä mainitun korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjapäätöksen kohdassa 58:

(58) Korkein hallinto-oikeus katsoo, että Energiaviraston valvontalain 6 §:n 1 momentin 2 kohtaan ja 9 §:ään perustuva verkonhaltijan velvollisuuksiin ja erityisesti hinnoitteluun kohdistuva valvonta ei voi perustua yksinomaan jälkikäteiseen verkonhaltijan hinnoittelun kohtuullisuuden kokonaisarviointiin tilanteessa, jossa yhden asiakasryhmän siirtomaksuihin on tehty moninkertainen hinnankorotus. Vaikka sähkön siirtomaksut erityyppisille asiakasryhmille voivatkin perustelluista syistä poiketa toisistaan, Energiaviraston on sähkömarkkinalainsäädännön perusteella osana hinnoittelun kohtuullisuutta valvottava ja arvioitava tarvittaessa myös hinnoittelun tasapuolisuutta asiakasryhmien välillä, kuten markkinaoikeus on päätöksessään todennut."

Lausunnot päätösluonnokseen

Virasto on 24.3.2023 esittänyt päätösluonnoksen asianosaisille.

TLS Verkko Oy:n kanta päätösluonnokseen

TLS Verkko Oy toteaa päätösluonnoksesta seuraavaa:

"Energiaviraston ratkaisu kiistassamme on monisäikeinen ja pitää sisällään oletuksia ja arvioita niin kohtuullisen hinnoittelun, tasapuolisuuden kuin toisaalta verkoston kehittämismahdollisuuden suhteen. Asiaa on käsitelty niin markkina, kuin korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

Näin lyhyessä ajassa emme pysty antamaan tarkkoja lukuja ja perusteluita hinnoittelullemme. Tulemme tekemään ne yhdessä Energiaviraston kanssa ja määrittelemään tariffirakenteen PJ-KJ-SJ verkostolle niin oton kuin annon suhteen.

Useat oletukset ja rakenteet laskentaesimerkeissä eivät mielestämme kuvaa kovin hyvin verkostomme erityispiirteitä tuulituotannon liittyessä verkkoomme. Korostamme, että jo nyt tehdyillä päätöksillä ja sopimuksilla verkosta oton jaannon suhde tulee olemaan Suomen mitakaavassa todella erityislaatuinen. Kulutusta 60 MW ja tuotantoa 200 MW, ehkä jopa 300 MW. Lisäksi nykyisen verkoston, erityisesti SJ-verkoston massiiviset investoinnit vaikuttavat tilanteeseemme. Tariffirakenteen monimutkaisuus ei koske vain historiaa ja nykyhetkeä vaan myös tulevaisuutta. "Tornio Kitkiäisvaara Tuuli Ky:n kanta päätösluonnokseen

Tornio Kitkiäisvaara Tuuli Ky toteaa päätösluonnoksesta seuraavaa:

"EV:N PÄÄTÖKSEN RATKAISUOSASSA TULEE KÄYDÄ ILMI TLS VERKON TOIMINNAN SÄHKÖMARKKINALAIN 21 §:N VASTAISUUS

EV:n päätöksen ratkaisuosassa sivuilla 1 ja 2 on tällä hetkellä viitattu vain sähkömarkkinalain 18 ja 24 §:iin

"Energiavirasto toteaa asiassa selvitetyn perusteella, että TLS Verkko Oy ei ole toiminut sähkömarkkinalain 18 §:n ja 24 §:n mukaisesti, kun se on tarjonnut sähköverkkonsa palveluita."

EV:n päätöksen ratkaisuosan oheisesta kohdasta puuttuu ainakin sähkömarkkinalain 21 §, jonka vastaisesti TLS Verkko on toiminut.

"21 § Siirtovelvollisuus

Verkonhaltijan on kohtuullista korvausta vastaan myytävä sähkön siirto- ja jakelupalveluja niitä tarvitseville sähköverkkonsa siirtokyvyn rajoissa."

Sähkömarkkinalain 21 § tulee lisätä oheiseen kohtaan seuraavanlaisesti, kuten on lisätty tummennettuna ehdotuksena.

"Energiavirasto toteaa asiassa selvitetyn perusteella, että TLS Verkko Oy ei ole toiminut sähkömarkkinalain 18 §:n, 21 §:n ja 24 §:n mukaisesti, kun se on tarjonnut sähköverkkonsa palveluita."

Sähkömarkkinalain 107 §:n vahingon korvaamista pykälässä on mainittu sähkömarkkinalain 21 §, joten sen lisääminen on tärkeää Kitkiäisvaara Tuulen oikeuksien kannalta.

"107 § Vahingonkorvausvelvollisuutta koskevat säännökset

Joka 20 tai 21 §:n, 67 §:n 1 tai 3 momentin tai 103 §:n vastaisella menettelyllä aiheuttaa toiselle vahinkoa, on velvollinen korvaamaan aiheuttamansa vahingon"

Lisäksi voisi harkita muidenkin asiassa sovellettujen säännösten mainitsemista ratkaisuosassa sivulla 1 ja 2. EV:n päätösluonnoksen lopussa on sivulla sovelletuissa säännöksissä mainittu asiassa sovelletun seuraavia sähkömarkkinalain (588/2013) pykälä 1 §, 18 §, 19 §, 21 §, 24 §, 25 §, 26 a §, 27 §, 56 § ja 106 §. Lisäksi päätösluonnoksen sivulla 54 on mainittu sovelletun laki sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta (590/2013) osalta seuraavia pykälä 9 §, 10 §, 29 §, 36 § ja 38 §.

TLS VERKKO TULEE VELVOITTAA KORJAAMAAN TUOTANNON SIIRRON HINTATASOJA VUODEN 2013 HINTASOLLE 1,42 €/MW/H

Sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain (590/2013, "valvontalaki") 9 §:n nojalla EV:n tulee velvoittaa sähkömarkkinalain vastaiseen toimintaan syyllistynyt TLS Verkko Oy ("TLS Verkko") korjaamaan tuotannon siirron hintansa tasolle ennen sähkömarkkinalain vastaista hinnankorotusta 1.1.2014 eli vuoden 2013 hintatasolle 1,42 €/MWh.

EV:n on mahdollista määrittää, millä tavoin rikkomus tulee korjata. EV:n on lisäksi mahdollista velvoittaa palauttamaan maksuja. Valvontalain 38 §:n mukaan EV:n päätökset ovat välittömästi täytäntöönpantavissa, ellei EV päätöksessään määrää

toisin. Ainoita poikkeuksia välittömään täytäntöönpanoon on virheellisesti peritty maksu ja uhkasakon maksettavaksi tuominen.

Energiavirasto on päätösluonnoksessaan todennut TLS:n hinnankorotuksen 1.1.2014 olleen sähkömarkkinalain vastainen. Päätösluonnoksessa ei ole kuitenkaan vielä asetettu valvontalain 9 §:n perusteella velvoitetta TLS Verkolle korjata välittömästi EV:n päätöksentekohetkellä tuotannon siirron sähkömarkkinalain vastainen hinnankorotus tasolle ennen hinnankorotusta 1.1.2014.

EV on päätösluonnoksen kohdassa "Korjaavat toimenpiteet" (sivu 2) todennut, että korjaavat toimenpiteet ja pyydetty tiedot tulisi toimittaa vasta kolmen kuukauden kuluttua päätöksen lainvoimaiseksi tulosta, ja vasta tämän jälkeen EV tekisi erikseen päätöksen korjaavien toimenpiteiden hyväksyttävyydestä:

"Korjaavat toimenpiteet ja näistä pyydetty tiedot tulee toimittaa Energiavirastolle arvioitavaksi kolmen kuukauden kuluessa päätöksen lainvoimaiseksi tulemisesta. Energiavirasto tulee vielä tämän jälkeen tekemään erikseen päätöksen korjaavien toimenpiteiden hyväksyttävyydestä."

Valvontalain 9 § ja 38 § edellyttävät, että

1) sähkömarkkinalain vastaiset rikkomukset velvoitetaan päätöksessä korjaamaan välittömästi ja

2) EV:n mahdolliset korjaamiseen velvoittavat päätökset ovat suoraan täytäntöönpanokelpoisia.

*TLS Verkolle ei tule antaa mahdollisuutta pitkittää korjaavien toimenpiteiden toteuttamista kolmeen kuukauteen päätöksen lainvoimaiseksi tulosta. Erityisen ongelmallista muotoilussa on päätösluonnoksen kirjaus "pätöksen lainvoimaiseksi tulemisesta", joka pitää poistaa edellä mainitusta kohdasta. Kohdan viittaus lainvoimaisuuteen on epäselvä, vastoin valvontalain 9 §:n ja 38 §:n tarkoitusta ja saat-
taa mahdollistaa TLS Verkolle sen väittämisen, että TLS Verkon mahdollinen valitus lykkäisi kaikkien päätösluonnoksessa määritettyjen korjaavien toimenpiteiden tekemistä siihen asti kunnes 3 kuukautta olisi kulunut lainvoimaisuudesta, kuten esimerkiksi*

1) hintatason palauttamista tasolle ennen sähkömarkkinalain vastaisen hinnankorotusta kolmen kuukauden päähän lainvoimaisuudesta, ja

2) tarkempien tietojen toimittamista EV:lle tarkempaa arviointia varten.

Käytännössä kolme kuukautta lainvoimaisuuden jälkeen voisi lisäksi tarkoittaa TLS Verkon mahdollisen valituksen tilanteessa erittäin pitkää aikaa, sillä tällaisessa tilanteessa EV:n päätöksessä määritettyjä korjaavia toimenpiteitä tulisi toteuttaa vasta esimerkiksi korkeimman hallinto-oikeuden lainvoimaisen päätöksen jälkeen. On lisäksi mahdollista, että EV päätöksessä määritellyllä täytäntöönpanomääräyksen tulkinnallisuudella rajaisi omaa toimivaltaansa pyytää selvityksiä ja arvioida tilannetta vasta uuden korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen jälkeen esimerkiksi neljän tai kuuden vuoden päästä.

TLS Verkko on perinyt sähkömarkkinalain vastaiseen moninkertaiseen ja yllättävään hinnankorotukseen perustuvia maksuja 1.1.2014 alkaen eli jo yli yhdeksän vuoden ajan, joten ei ole mitään hyväksyttävää syytä mahdollistaa TLS Verkolle pitää tuotannon siirron hinnat vielä EV:n päätöksen jälkeen sähkömarkkinalain vastaisella hinnankorotuksen mukaisella tasolla. Tämä olisi täysin kohtuuton ratkaisu yhdeksän vuotta kohtuuttomista hinnankorotuksista kärsineelle Kitkiäisvaara Tuulelle. Lisäksi päätösluonnoksen perusteella on epäselvää, kuinka pitkään TLS Verkko voisi ylläpitää sähkömarkkinalain vastaista kohtuuttomaan hinnankorotukseen perustuvaa hintatasoa.

TLS Verkko tulee päätöksessä velvoittaa välittömästi korjaamaan tuotannon siirron hintansa sähkömarkkinalain edellyttämälle tasolle. Yksi konkreettisista vaadittavista toimenpiteistä tulee olla, että TLS velvoitetaan korjaamaan tuotannon siirron hintansa hintatasolle ennen moninkertaista hinnankorotusta 1.1.2014 eli vuoden 2013 hintatasolle 1,42 €/MWh.

Kitkiäisvaara Tuulen EV:lle toimittamien selvitysten ja EV:n päätösluonnoksen perusteella Kitkiäisvaara Tuulen tuotannon liittymisen TLS:n verkkoon olisi tullut laskea tuotannon siirron hintatasoa 1.1.2014, joten TLS Verkon hinnankorotukselle 1.1.2014 esittämät perustelut ovat olleet sähkömarkkinalain vastaisia. Näin ollen ei ole mitään syytä mahdollistaa TLS Verkolle sähkömarkkinalain vastaisten maksujen periminen vielä EV:n tulevan päätöksen jälkeen.

EV:n päätösluonnoksen sivun 2 kohdassa "Korjaavat toimenpiteet" ensimmäisessä kappaleessa kiinnittää lisäksi huomion sanamuoto "että hinnoittelu olisi".1 TLS Verkon velvoittaminen toimimaan sähkömarkkinalain säännösten vaatimalla tavalla tulee olla ehdoton, jolloin suositellaan toteamaan sama asia sanamuodolla "siten, että hinnoittelun tulee olla.

TLS Verkko tulee valvontalain 9 §:n perusteella velvoittaa EV:n päätöksessä korjaamaan tuotannon siirron hintansa sähkömarkkinalain ja EV:n päätöksen edellyttämälle tasolle ennen sähkömarkkinalain vastaista hinnankorotusta 1.1.2014 eli vuoden 2013 hintatasolle 1,42 €/MWh.

TLS Verkko on hinnankorotuksen 1.1.2014 osalta toiminut sähkömarkkinalain vastaisesti, joten ei ole mitään hyväksyttävää syytä mahdollistaa TLS Verkolle tuotannon siirron hintatason pitäminen sähkömarkkinalain vastaisen hinnankorotuksen mukaisella tasolla vielä EV:n päätöksen jälkeen. Sähkömarkkinalain vastainen hinnankorotus tulee korjata tasolle ennen hinnankorotusta. Tämän jälkeen tulee arvioida kuinka paljon sähkömarkkinalain vastaisia maksuja TLS Verkon tulee tarkalleen palauttaa ajalta ennen EV:n päätöstä.

SÄHKÖMARKKINALAIN VASTAISTEN MAKSUJEN PALAUTTAMINEN

EV:n päätösluonnoksen ja Kitkiäisvaara Tuulen selvitysten perusteella on selvää, että tuotannon siirron hintatason olisi tullut laskea Kitkiäisvaara Tuulen tuomien hyötyjen takia, jotka sähkömarkkinalaki velvoittaa ottamaan hinnoittelussa huomioon. Missään nimessä tuotannon siirron hintatason ei olisi tullut nousta ajankohdassa 1.1.2014, vaan laskea.

EV on päätösluonnoksessaan todennut TLS Verkon hinnankorotuksen 1.1.2014 sähkömarkkinalain vastaiseksi, joten EV:n tulee päätöksessään velvoittaa TLS Verkko

1) korjaamaan tuotannon siirron hintataso tilanteeseen ennen hinnankorotusta 2014 eli vuoden 2013 hintatasolle 1,42 €/MWh ja

2) palauttamaan Kitkiäisvaara Tuulelle kaikki vuoden 2013 tuotannonsiirron hintatason 1,42 €/MWh ylittävät maksut.

EV:n päätösluonnoksessa kiinnittää huomiota palauttamisveloitteen aikamääritelmä. EV:n päätösluonnoksessa on määritetty sähkömarkkinalain vastaisten maksujen palauttamisen ajanjakso kohdassa 3) seuraavanlaisesti:

"TLS verkko Oy:n tulee korjata takautuvasti 1.1.2014 voimassa olleesta tariffista viimeisimpään voimassa olevaan tarffiin perustuneet..."

Päätösluonnoksen kohdasta kiinnittää huomion se, mitä tarkoitetaan aikamääreellä "viimeisimpään voimassa olevaan tarffiin perustuneet"? Tarkoittaako aikamääre päätöksentekoaikajankohdassa voimassa ollut tariffia tai esimerkiksi tariffeja, joita TLS Verkko ottaa mahdollisesti myöhemmin käyttöön? Jos TLS Verkko korottaa hintatasoa vielä EV:n päätöksentekohetkellä esimerkiksi 31.3.2023 voimassa olevasta tariffista, niin kuuluvatko tällaisetkin hintojenkorotukset palautusvelvollisuuden piiriin?

Mikäli TLS Verkko edelleen pitää EV:n päätöksen jälkeen tuotannon siirron tariffiaan sähkömarkkinalain vastaisella tasolla, niin palautusvelvollisuuden tulee kattaa EV:n päätöksenkin jälkeinen tilanne. Siten sanamuotoa suositellaan täsmennettäväksi siten, että valvontalain 9 §:n mukainen palautusvelvollisuus kattaa ajanjakson ennen EV:n päätöstä ja sen lisäksi EV:n päätöksen jälkeisen aikajakson siihen asti, kunnes TLS Verkko ei enää peri sähkömarkkinalain vastaisia maksuja.

EV:N PÄÄTÖSLUONNOKSESSA TARVITSEMAT TIEDOT JA NIIDEN MERKITYS

EV:lle on päätösluonnoksen perusteella ollut vielä epäselvää, onko TLS Verkko perinyt kulutuksen tehomaksua. Päätösluonnoksen perusteella tällä saattaa olla merkitystä sen arvioinnissa onko tuotannon hyötyjä joltain osin otettu huomioon. TLS Verkon tuotannon kulutuksen maksujen osalta on todettavissa seuraavaa.

- TLS Verkko ei ole veloittanut voimalaitoksien kulutuksesta tehomaksua, joka tulee ottaa päätösarvioinnissa huomioon.

TLS Verkko ei ole siirtänyt voimalaitosten tuomaa hyötyä tuotannon siirtomaksuihin. Kulutuksen tehomaksua ei ole veloitettu, joten voimalaitosten tuoma hyöty on päätösluonnoksen s. 52 oheisen kohdan perusteella vähintään 0,43 snt/kWh.

"Kantaverkonhaltijan vuoden 2023 hinnaston mukaan laskien TLS Verkko Oy hyötyy nykyisellään tuotannosta noin 0,369 snt/kWh, jos tuotannon sähkö syötetään kokonaisuudessaan kantaverkkoon. Kuitenkin TLS verkko Oy:n tunnuslukujen mukaan mitään tästä tuotannosta ei ole syötetty kantaverkkoon, jolloin hyöty on huomattavasti suurempi. Kun tuotantoa ei ole syötetty kantaverkkoon hyöty olisi kantaverkonhaltijan hinnaston mukaan vähintään noin 0,43 snt/kWh. Kantaverkonhaltijan vuoden 2015 mukaan vastaava hyöty olisi ollut noin 0,346 snt/kWh."

Sähkömarkkinalaki edellyttää, että tuotannon hyödyt siirretään tariffeissa ja todellisessa hinnoittelussa asiakkaille. EV:n päätösluonnoksen sivun 52 laskelma

osoittaa selkeästi sen, että Kitkiäisvaara Tuulen liityttyä TLS Verkkoon ja aloitettua tuotannon siirtämisen olisi tuotannon siirron hintatason tullut merkittävästi laskea. TLS Verkolla ei ole ollut mitään hyväksyttäviä syitä moninkertaistaa tuotannon siirron hintatasoa 1.1.2014. Jos Kitkiäisvaara Tuulen tuotannon tuomat hyödyt olisi otettu heti huomioon, olisi 2013 tuotannon siirron hinnan pitänyt laskea 1.1.2014 ja koko tuotannon alettua tuotannon siirtohintojen olisi tullut laskea vielä 2015. TLS on kuitenkin päinvastoin sähkömarkkinalain vastaisesti moninkertaistanut tuotannon siirron hintatason 1.1.2014

TUOTANNON KULUTUKSEN LASKUESIMERKIT SUOSITELLAAN POISTETTAVAKSI

EV päätösluonnoksen sivuilla 47 ja 48 on kaksi laskuesimerkkiä tuotannon kulutuksen hinnoittelusta kuvitteellisilla luvuilla, koska TLS Verkko ei ole toimittanut tarvittavia tietoja ja ei ole pystynyt osoittamaan tuotannon siirron oikeaa hintatasoa. Laskuesimerkit tulisi poistaa päätösluonnoksesta, sillä velvoite hinnoittelunsa kustannussuuntatuneisuuden ja sähkömarkkinalain mukaisuuden osoittamiseen on TLS Verkoille.

Tuotannon kulutuksen kuvitteellisten laskuesimerkkien osalta tulee ottaa huomioon sekin, ettei TLS Verkon 110 kV kulutusasiakkaille ole julkista verkkopalveluhinnastoa. TLS Verkolta löytyy hinnasto vain tuotantoasiakkaille, joten kulutuksen ja tuotannon vertailua on erittäin vaikea tehdä, kun tuotannon kulutustariffeja ei ole sähkömarkkinalain edellyttämällä tavalla avoimesti ja julkisesti määritelty ja toimitettu EV:lle vahvistettavaksi. EV:kin on todennut asian päätösluonnoksen sivuilla 53 ja 54.

EV on arvioinut kuvitteellisessa laskuesimerkissä 2 kulutuksen osuudeksi suurjänniteverkon osalta 38 prosenttia, joka ei vastaa todellisuutta ja ei voi pitää paikkansa seuraavista syistä

1) TLS Verkolla ei ole muuta 110 kV kulutusasiakasta kuin oma verkko (110/20 kV ja PJ -asiakkaat).

2) TLS Verkon 110 kV verkossa Kitkiäisvaara Tuulen voimalaitosten omakäyttökulutus on ollut noin 325 MWh/vuosi ja Tornilaakson Voima yhtiöillä varmaankin samaa luokkaa. Arviomme 110 kV voimalaitoksien kulutuksien olevan yhteensä n 1000 MWh/vuosi.

3) Todellisuudessa 110 kV kulutusasiakkaiden osuus on todennäköisesti vain alle 1% TLS Verkon koko sähkönsiirrosta. Kitkiäisvaara Tuuli on tarkistanut oman tuotannon kulutuksensa osuuden TLS:n verkossa ja se on ollut esimerkiksi vuonna 2022 arviolta noin 0,15 prosenttia koko TLS Verkossa siirretystä sähköstä. Kun tähän lisätään verkossa olevan vesivoimalaitoksen kulutus, niin suurjänniteasiakkaiden kulutuksen osuus on todennäköisesti alle prosentin TLSVerkossa siirretystä sähköstä.

EV:n ei tulisi tehdä laskuesimerkkejä ilman TLS:n oikeita tietoja. Kuvitteelliset laskuesimerkit ovat vaarallisia, sillä ne voivat lisäksi vaikuttaa muidenkin verkonhaltijoiden ratkaisuihin. Laskuesimerkeissä on lisäksi merkittävä ongelma, koska ne eivät perustu oikeisiin lukuihin, joten ne saattavat antaa virheellistä kuvaa hinnoittelun arvioinnista varsinkin, kun esimerkiksi laskuesimerkin 2 osalta suurjänniteverkon todelliset luvut ovat täysin erilaisia.”

Asiaan liittyvä lainsäädäntö

Sähkömarkkinalaki (588/2013)

Sähkömarkkinalain 1 §:n mukaan:

Lain tarkoituksena on varmistaa edellytykset tehokkaasti, varmasti ja ympäristön kannalta kestävästi toimiville kansallisille ja alueellisille sähkömarkkinoille sekä Euroopan unionin sähkön sisämarkkinoille siten, että hyvä sähkön toimitusvarmuus, kilpailukykyinen sähkön hinta ja kohtuulliset palveluperiaatteet voidaan turvata loppukäyttäjille. Sen saavuttamisen ensisijaisina keinoina ovat terveen ja toimivan taloudellisen kilpailun turvaaminen sähkön tuotannossa ja toimituksessa sekä kohtuullisten ja tasapuolisten palveluperiaatteiden ylläpitäminen sähköverkkojen toiminnassa.

Sähköalan yritysten tehtäviin kuuluu huolehtia asiakkaittensa ja verkkonsa käyttäjien sähkönhankintaan liittyvistä palveluista sekä edistää omassa ja näiden toiminnassa sähkön tehokasta ja säästäväistä käyttöä.

Sähkömarkkinalain 18 §:n mukaan:

Verkonhaltijan on tarjottava sähköverkkonsa palveluita sähkömarkkinoiden osapuolille tasapuolisesti ja syrjimättömästi. Palveluiden tarjonnassa ei saa olla perusteettomia tai sähkökaupan kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja.

Sähkömarkkinalain 19 §:n mukaan:

Verkonhaltijan tulee riittävän hyvälaatuisen sähkön saannin turvaamiseksi verkkonsa käyttäjille ylläpitää, käyttää ja kehittää sähköverkkoaan sekä yhteyksiä toisiin verkkoihin sähköverkkojen toiminnalle säädettyjen vaatimusten ja verkon käyttäjien kohtuullisten tarpeiden mukaisesti.

Sähköverkko on suunniteltava ja rakennettava ja sitä on ylläpidettävä siten, että:

- 1) sähköverkko täyttää sähköverkon toiminnan laatuvaatimukset ja sähkönsiirron sekä -jakelun tekninen laatu on muutoinkin hyvä;
- 2) sähköverkko ja sähköverkkopalvelut toimivat luotettavasti ja varmasti silloin, kun niihin kohdistuu normaaleja odotettavissa olevia ilmastollisia, mekaanisia tai muita ulkoisia häiriöitä;
- 3) sähköverkko ja sähköverkkopalvelut toimivat mahdollisimman luotettavasti normaaliolojen häiriötilanteissa ja valmiuslaissa (1552/2011) tarkoitetuissa poikkeusoloissa;
- 4) sähköverkko toimii yhteensopivasti sähköjärjestelmän kanssa ja se voidaan tarvittaessa liittää yhteen toisen sähköverkon kanssa;
- 5) sähköverkkoon voidaan liittää vaatimukset täyttäviä käyttöpaikkoja, voimalaitoksia ja sähkövarastoja;
- 6) verkonhaltija kykenee tuottamaan siirto- ja jakelupalvelun verkkonsa käyttäjille kustannustehokkaalla tavalla;

7) verkonhaltija kykenee täyttämään 1–6 kohdassa asetettujen vaatimusten lisäksi muut sille kuuluvat tai tämän lain nojalla asetetut velvollisuudet.

(15.7.2021/730)

Sähköverkkojen sähköturvallisuudesta säädetään erikseen.

Sähkömarkkinalain 21 §:n mukaan:

Verkonhaltijan on kohtuullista korvausta vastaan myytävä sähkön siirto- ja jakelupalveluja niitä tarvitseville sähköverkkonsa siirtokyvyn rajoissa.

Sähkömarkkinalain 24 §:n mukaan:

Verkkopalvelujen myyntihintojen ja -ehtojen sekä niiden määräytymisperusteiden on oltava tasapuolisia ja syrjimättömiä kaikille verkon käyttäjille. Niistä saa poiketa vain erityisistä syistä. Kuluttajille suunnatut myyntiehdot on lisäksi esitettävä selkeällä ja ymmärrettävällä tavalla, eikä niihin saa sisältyä sopimusten ulkopuolisia esteitä kuluttajien oikeuksien toteutumiselle.

Verkkopalvelujen hinnoittelun on oltava kokonaisuutena arvioiden kohtuullista.

Verkkopalvelujen hinnoittelussa ei saa olla perusteettomia tai sähkökaupan kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja. Siinä on kuitenkin otettava huomioon sähköjärjestelmän toimintavarmuus ja tehokkuus sekä kustannukset ja hyödyt, jotka aiheutuvat voimalaitoksen liittamisestä verkkoon.

Sähkömarkkinalain 25 §:n mukaan:

Verkonhaltijan on osaltaan järjestettävä edellytykset sille, että verkon käyttäjä voi sopia kaikista verkkopalveluista sen verkonhaltijan kanssa, jonka verkkoon on liittynyt.

Verkonhaltijan on osaltaan järjestettävä edellytykset sille, että verkon käyttäjä saa asianomaiset maksut suorittamalla oikeuden käyttää liittymispisteestään käsin koko maan sähköverkkoa ulkomaanyhteyksiä lukuun ottamatta.

Sähkömarkkinalain 26 a §:n mukaan:

Verkonhaltija saa korottaa sähkönsiirron ja sähkönjakelun maksujaan enintään 8 prosenttia korotusta edeltäneiden 12 kuukauden aikana keräämiinsä sähkönsiirron ja sähkönjakelun maksuihin verrattuina. Jos verkonhaltija tekee korotuksesta alkavan 12 kuukauden ajanjakson aikana lisää sähkönsiirron ja sähkönjakelun maksujen korotuksia, eivät kyseisenä aikana kerätyt maksujen korotukset tällöinkään saa ylittää 8 prosenttia tarkastelujakson ensimmäistä korotusta edeltäneiden 12 kuukauden aikana kerättyjen maksujen määrästä. (15.7.2021/730)

Korotuksen hyväksyttävä enimmäismäärä lasketaan verkonhaltijan sähköverkon käyttäjiä edustavan kunkin asiakasryhmän 12 kuukauden pituisen tarkastelujakson keskimääräisen kokonaismaksun perusteella. Hyväksyttävä enimmäismäärä lasketaan tällöin kuhunkin asiakasryhmään kuuluviin verkon käyttäjiin sovellettavien korkeimpien verokantojen mukaan määritetystä sähkönsiirron ja sähkönjakelun verollisesta hinnasta, johon ei sisälly korotusajankohdasta alkavan tarkastelujakson

aikana toteutuvien, verkon käyttäjien sähkön käyttöön perustuvien verojen ja veronluonteisten maksujen sekä arvonlisäveron korotusten määrä. Asiakasryhmät on määriteltävä siten, että ne kuvaavat tasapuolisella ja syrjimättömällä tavalla verkonhaltijan sähköverkon käyttöä ja verkon käyttäjien ominaispiirteitä.

Korotuksen hyväksyttävä enimmäismäärä lasketaan kuitenkin kantaverkossa verkon käyttäjien 12 kuukauden pituisen tarkastelujakson yhteenlaskettujen sähkönsiirron kokonaismaksujen perusteella ja suurjännitteisessä jakeluverkossa erikseen kunkin verkon käyttäjän 12 kuukauden pituisen tarkastelujakson keskimääräisen kokonaismaksun perusteella, jos 2 momentissa tarkoitettua laskentaperustetta ei voida käyttää kantaverkossa tai suurjännitteisessä jakeluverkossa. Hyväksyttävä enimmäismäärä lasketaan tällöin verkon käyttäjän sähkönsiirron ja sähkönjakelun verollisesta hinnasta, johon ei sisälly korotusajankohdasta alkavan tarkastelujakson aikana toteutuvien, verkon käyttäjän sähkön käyttöön perustuvien verojen ja veronluonteisten maksujen sekä arvonlisäveron korotusten määrä.

Korotuksen hyväksyttävään enimmäismäärään ei lasketa verkonhaltijan sähköverkkonsa käyttäjille antaman enintään kuuden kuukauden pituisen määräaikaisen alennuksen päättymisestä aiheutuvaa sähkönsiirron tai sähkönjakelun maksujen korotusta, joka perustuu sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain (590/2013) 10 §:ssä tarkoitettun Energiaviraston vahvistuspäätöksen ehtoihin, eikä verkonhaltijan sähköverkkonsa käyttäjille antaman määräaikaisen alennuksen päättymisestä aiheutuvaa sähkönsiirron tai sähkönjakelun maksujen korotusta, joka perustuu Energiaviraston mainitun lain 14 §:n nojalla antamaan päätökseen velvoittaa verkonhaltija alentamaan sähkönsiirron tai sähkönjakelun maksujaan ylijäämän vuoksi.

Yritysjärjestelyn seurauksena syntyneen uuden tai toimintaa jatkavan verkonhaltijan sähkönsiirron tai sähkönjakelun maksujen korotuksen hyväksyttävää enimmäismäärää laskettaessa otetaan korotusta edeltävän tarkastelujakson maksujen määränä huomioon yritysjärjestelyssä mukana olevien verkonhaltijoiden kyseisen tarkastelujakson aikana keräämien maksujen summa.

Energiavirasto voi hakemuksesta antaa verkonhaltijalle luvan yksittäistapauksessa poiketa 1 momentissa säädetystä, jos se on välttämätöntä sähköverkkoluvan myöntämisen edellytysten tai verkonhaltijan lakisääteisten velvoitteiden täyttämiseksi.

Energiavirasto voi antaa tarkempia määräyksiä 2 momentissa tarkoitetuista asiakasryhmistä ja niiden määrittelemisestä.

Sähkömarkkinalain 27 §:n mukaan:

Verkonhaltijan on julkaistava verkkopalvelujensa yleiset myyntiehdot ja -hinnat sekä niiden määräytymisperusteet.

Verkonhaltijan on ilmoitettava Energiamarkkinavirastolle verkkopalvelujensa voimassa olevat myyntiehdot ja -hinnat sekä niiden määräytymisperusteet. Energiamarkkinavirasto voi antaa tarkempia määräyksiä ilmoituksessa annettavista tiedoista sekä ilmoitusmenettelystä.

Verkonhaltijan on julkaistava verkkopalvelujensa hintatasoa, verkkotoiminnan tehokkuutta, laatua ja kannattavuutta, sähköverkkonsa kehittämistä sekä sähköverkkoonsa liittyviä, sähkömarkkinoiden toimintaa kuvaavia tunnuslukuja. Energiamarkkinavirasto voi antaa tarkempia määräyksiä siitä, mitä tunnuslukuja julkaisemisvelvollisuus koskee, mitä kaavoja ja ohjeita tunnuslukuja laskettaessa noudetaan sekä miten tunnusluvut julkaistaan.

Sähkömarkkinalain 56 §:n mukaan:

Sähköntuotantoon käytetyt verkkopalvelut on hinnoiteltava jakeluverkossa ja suurjännitteisessä jakeluverkossa tämän osan muiden säännösten estämättä seuraavasti:

- 1) pienimuotoisen sähköntuotannon jakeluverkkoon liittamisestä veloitettavaan liittymismaksuun ei saa sisällyttää sähköverkon vahvistamisesta aiheutuvia kustannuksia;
- 2) sähkön tuotannolta veloitettavilla jakelumaksuilla tulee kattaa suhteellisesti pienempi osuus jakeluverkon ja suurjännitteisen jakeluverkon kustannuksista kuin sähkön kulutukselta perittävillä jakelumaksuilla.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä sähköntuotannon jakelumaksuista jakeluverkossa ja suurjännitteisessä jakeluverkossa. Säännökset voivat koskea jakelumaksujen määrittämistapaa ja jakelumaksuille asetettavia, siirrettyyn energiamäärään suhteutettuja raja-arvoja, joita jakeluverkonhaltijan on noudatettava.

Sähkömarkkinalain 106 §:n mukaan:

Ministeriön tehtävänä on tämän lain täytäntöönpanon yleinen ohjaus ja seuranta.

Energiaviraston tehtävänä on valvoa tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja viranomaisen määräysten noudattamista sekä tämän lain nojalla annettujen lupapäätösten noudattamista. Valvonnasta säädetään sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetussa laissa.

Kuluttaja-asiamies valvoo 13 luvussa tarkoitettujen sopimusten ehtojen lainmukaisuutta kuluttajansuojan kannalta.

Laki sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta (590/2013, jäljempänä valvontalaki)

Valvontalain 9 §:n mukaan:

Jos joku rikkoo tai laiminlyö 2 §:ssä tarkoitetussa kansallisessa tai Euroopan unionin lainsäädännössä säädettyjä velvoitteitaan, Energiamarkkinaviraston on veloitettava hänet korjaamaan rikkomuksensa tai laiminlyöntinsä. Päätöksessä voidaan määrätä, millä tavoin rikkomus tai laiminlyönti tulee korjata. Päätöksessä voidaan myös määrätä palauttamaan asiakkaalle virheellisesti peritty maksu, jos palautukseen ei sovelleta 14 §:ssä säädettyä palautusmenettelyä.

Valvontalain 10 §:n mukaan:

Energiaviraston tulee päätöksellään (vahvistuspäätös) vahvistaa verkonhaltijan, järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan ja järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan sekä nesteytetyn maakaasun käsittelylaitoksen haltijan noudatettaviksi seuraavat palvelujen ehdot ja palvelujen hinnoittelua koskevat menetelmät ennen niiden käyttöönottamista:

- 1) menetelmät verkonhaltijan verkkotoiminnan tuoton ja siirtopalvelusta perittävien maksujen määrittämiseksi valvontajakson aikana;
- 2) ehdot, edellytykset ja tariffit, jotka koskevat oikeutta käyttää nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteistoja;
- 3) verkonhaltijan siirtopalvelun ehdot;
- 4) verkonhaltijan liittämispalvelun ehdot ja menetelmät liittamisestä perittävien maksujen määrittämiseksi;
- 5) ylikuormituksen hallintaa ja siirtokapasiteetin jakamista kantaverkossa ja siirtoverkossa koskevat ehdot sekä menetelmät ylikuormituksesta perittävien maksujen määrittämiseksi ja menetelmät ylikuormituksen hallinnasta saatujen tulojen käyttämiseksi;
- 6) järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan ja järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan järjestelmävastuun piiriin kuuluvien palvelujen ehdot sekä menetelmät palveluista perittävien maksujen määrittämiseksi;
- 7) järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen ehdot sekä menetelmät järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan sähkökaupan ja taseselvityksen edellyttämän tiedonvaihdon kehittämistehtävästä ja sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluista perimien maksujen määrittämiseksi;
- 8) järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen ehdot sekä menetelmät järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan maakaasukaupan ja taseselvityksen edellyttämän tiedonvaihdon kehittämistehtävästä ja maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluista perimien maksujen määrittämiseksi.

Hinnoittelussa noudatettavien menetelmien vahvistamista koskevassa päätöksessä voidaan määrätä:

- 1) verkkotoimintaan tai palveluun sidotun pääoman arvostusperiaatteista;
- 2) verkkotoimintaan tai palveluun sidotulle pääomalle taikka palvelulle hyväksyttävän tuoton määrittämistavasta;
- 3) verkkotoiminnan tai palvelun tuloksen määrittämistavasta sekä sen edellyttämästä tuloslaskelman ja taseen oikaisusta;
- 4) verkkotoiminnan tehostamiseen, markkinoiden yhdentymisen edistämiseen, verkon varmuuden parantamiseen sekä näihin liittyvän tutkimustoiminnan edistämiseen, verkon kehittämiseen ja verkon käyttäjien energiatehokkuutta parantavia

toimenpiteitä edistävien järjestelmäpalvelujen saataville asettamiseen kannustavista tavoitteista ja niiden määrittämistavasta sekä menetelmistä, joilla tavoitteita sovelletaan hinnoittelussa;

5) hinnoittelurakenteen määrittämistavasta, jos määrittämistapa on tarpeen verkoon pääsyn toteuttamiseksi tai Suomea sitovan kansainvälisen velvoitteen täyttämiseen panemiseksi taikka jos määrittämistapa liittyy järjestelmävastuun piiriin kuuluvien palvelujen hinnoitteluun;

6) maakaasun siirtoverkonhaltijan maakaasujärjestelmien välisistä siirroista muilta siirtoverkonhaltijoilta vastaanottamien ja muille siirtoverkonhaltijoille maksamien kompensatiomaksujen määrittämistavasta, jos maksut perustuvat maakaasumarkkinalain 22 tai 33 a §:ssä tarkoitettuun siirtoverkonhaltijoiden tekemään sopimukseen.

Sähköverkonhaltijaan kohdistuva vahvistuspäätös ei saa estää verkonhaltijaa asettamasta järjestäytyneillä sähkömarkkinoilla saataville järjestelmäpalveluja kysynnän ohjaustoimenpiteitä, kysynnän hallintaa tai hajautettua tuotantoa varten.

Vahvistuspäätös, jossa määrätään 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuista menetelmistä, on voimassa kahden toisiaan seuraavan neljän vuoden pituisen valvontajakson ajan. Jos verkonhaltija on aloittanut toimintansa muihin verkonhaltijoihin sovellettavan valvontajakson ollessa kesken, on 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu vahvistuspäätös kuitenkin voimassa kyseisen valvontajakson loppuun. Vahvistuspäätös, jossa määrätään 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuista ehdoista, edellytyksistä ja tariffeista, on voimassa Energiaviraston määräämän enintään kahden vuoden pituisen ajan. Muut 1 momentissa tarkoitettut päätökset ovat voimassa toistaiseksi tai, jos erityistä syytä on, päätöksessä määrätyn määräajan.

Valvontalain 29 §:n mukaan:

Energiamarkkinaviraston on käsiteltävä sille osoitetut verkonhaltijoita sekä maakaasun varastointilaitteiston tai nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteiston haltijoita koskevat tutkintapyynnot kahden kuukauden kuluessa tutkintapyynnön vastaanottamisesta. Energiamarkkinavirasto voi pidentää käsittelylle asetettua määrää aikaa enintään kahdella kuukaudella, jos tutkintapyynnön käsittely edellyttää lisätietojen hankkimista. Tämän jälkeen tutkintapyynnön käsittelyaikaa voidaan pidentää tutkintapyynnön tekijän suostumuksella.

Valvontalain 36 §:n mukaan:

Energiaviraston 3 ja 4 luvun sekä 25 a ja 25 b §:n nojalla tekemään päätökseen, kansallisena sääntelyviranomaisena 2 §:ssä mainitun Euroopan unionin lainsäädännön nojalla tekemään päätökseen ja päätökseen, jolla edellä mainituissa lainkohdissa tarkoitettu asia on jätetty tutkimatta, saa hakea muutosta valittamalla markkinaoikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Asian käsittelystä markkinaoikeudessa säädetään oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetussa laissa.

Energiaviraston muuhun kuin 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Energiaviraston päätökseen toimittaa tarkastus tai antaa virka-apua ei saa erikseen hakea muutosta valittamalla

Valvontalain 38 §:n mukaan:

Energiamarkkinaviraston tämän lain nojalla antamaa päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei Energiamarkkinavirasto päätöksessään toisin määrää. Päätöstä, joka koskee virheellisesti perityn maksun palauttamista yksittäiselle asiakkaalle, tai päätöstä, joka koskee uhkasakon maksettavaksi tuomitsemista, ei kuitenkaan saa panna täytäntöön ennen kuin se on lainvoimainen. Jollei tässä laissa erikseen toisin säädetä, on muutoksenhakutuomioistuimella lisäksi oikeus antaa määräyksiä päätösten täytäntöönpanosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Laki Energiavirastosta (870/2013)**Energiavirastosta annetun lain 1 §:n mukaan:**

Sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvontaa ja seurantaa, sähkö- ja maakaasumarkkinoiden toimivuuden, energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön edistämistä sekä energiapolitiikan, kasvihuonekaasujen päästökaupan ja energiatehokkuuden toimeenpanotehtäviä varten on Energiavirasto.

Energiavirasto hoitaa tehtävät, jotka sille on annettu:

1) sähkömarkkinalaissa (588/2013);

...

4) sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetussa laissa (590/2013);

...

Valtioneuvoston asetus sähkömarkkinoista (65/2009, jäljempänä sähkömarkkina-asetus)**Sähkömarkkina-asetuksen 5 §:n mukaan:**

Sähköntuotannon siirtomaksu jakeluverkossa

Sähköntuotannon siirtomaksu jakeluverkossa perustuu energiamäärään.

Jakeluverkonhaltijan yksittäiseen liittymään sijoittuvalta sähköntuotannolta veloittama siirtomaksu ei saa ylittää keskimäärin 0,07 senttiä kilowattitunnilta vuodessa. Tässä tarkoitettu siirtomaksu määritetään jakamalla yksittäiseen liittymään sijoittuvalta sähköntuotannolta verkkoon syötöstä vuodessa veloitetujen siirtomaksujen summa ilman arvonlisäveroa saman ajan kuluessa verkkoon syötetyn energian määrällä. Siirtomaksuksi ei katsota liittymismaksua eikä lisäpalveluista veloitetuja maksuja.

Tässä pykälässä tarkoitetaan:

- 1) liittymismaksulla maksua, jonka suorittamalla sähköntuottaja saa liittymissopimukseen perustuvat oikeudet;
- 2) lisäpalvelulla siirtopalvelua täydentäviä erillisiä suoritteita sekä palvelua, joka ylittää tasoltaan Suomessa jakeluverkoissa yleisesti noudatettavan palvelutason.

Hallituksen esitys eduskunnalle sähkö- ja maakaasumarkkinoita koskevaksi lainsäädännöksi (HE 20/2013 vp)

Sähkömarkkinalain 1 §:n yksityiskohtaisten perustelujen mukaan:

Sähkömarkkinalain esitöissä (HE 20/2013 vp) 1 §:n yksityiskohtaisten perustelujen todetaan, että lain tavoitteiden saavuttamisen ensisijaisina keinoina olisivat terveen ja toimivan taloudellisen kilpailun turvaaminen sähkön tuotannossa ja toimituksessa sekä kohtuullisten ja tasapuolisten palveluperiaatteiden ylläpitäminen sähköverkkojen toiminnassa.

Sähkömarkkinalain 18 §:n yksityiskohtaisten perustelujen mukaan:

Sähkömarkkinalain esitöiden (HE 20/2013 vp) 18 §:n yksityiskohtaiset perustelujen mukaan pykälään esitetään uutta, voimassa olevaa lainsäädäntöä täsmentävää säännöstä verkkohaltijoiden yleisestä tasa-puolisuusvelvollisuudesta verkkopalvelujen tarjonnassa. Säännös olisi yhdenmukainen voimassa olevan sähkömarkkinalain soveltamiskäytännön periaatteiden ja sähkömarkkinadirektiivin vaatimusten kanssa. Säännöksen mukaan verkkohaltijan olisi tarjottava sähköverkkonsa palveluita sähkömarkkinoiden osapuolille tasapuolisesti ja syrjimättömästi. Palveluiden tarjonnassa ei saisi olla perusteettomia tai sähkökaupan kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja tai rajoituksia. Verkkopalvelujen tarjonnan tulisi tapahtua verkon käyttäjille tasapuolisesti ja syrjimättömästi. Se merkitsee, että tietty palvelu olisi tarjottava samoilla, yhtenäisillä ehdoilla kaikille verkon käyttäjille. Palvelun ehdot eivät esimerkiksi riippuisi siitä, kenen sähköä verkossa siirretään. Sähkön ostajan palvelu ei saisi liioin muuttua perusteetta, kun sähköntoimittaja vaihtuu. Verkkopalvelujen ehdot voisivat kuitenkin vaihdella palvelujen käytön suhteen erikokoisten tai -tyyppisten verkon käyttäjien välillä. Myös lainsäädännön verkkohaltijoille asettamat vaatimukset voivat edellyttää tai oikeuttaa erilaiseen palveluun eri verkkokäyttäjäryhmien osalta. Saman verkkokäyttäjäryhmän sisällä tulisi kuitenkin soveltaa yhtäläisiä ehtoja ja palveluperiaatteita. Yleisistä myyntiehdoista ja palveluperiaatteista voisi poiketa vain erityisissä tapauksissa. Esimerkiksi verkon käyttäjä voisi edellyttää tavanomaisesta poikkeavaa palvelua, jonka ehtoja ei voi määrittellä yleisten ehtojen perusteella. Sitä vastoin verkkohaltijan kilpailutilanne vieraisen verkkohaltijan kanssa, mikä on joissain tapauksissamahdollinen, ei oikeuttaisi soveltamaan kilpailun kohteena olevaan verkon käyttäjään muista poikkeavia ehtoja ja palveluperiaatteita.

Sähkömarkkinalain 19 §:n yksityiskohtaisten perustelujen mukaan:

Sähkömarkkinalain esitöiden (HE 20/2013 vp) 19 §:n yksityiskohtaisten perustelujen mukaan kehittämisvelvollisuuden piiriin katsottava verkkohaltijan toiminta on luonteeltaan siinä määrin yleistä ja palvelee verkon tai sen osan käyttäjiä yleisesti, että sen aiheuttamat kustannukset kohdistettaisiin yleisesti verkkohaltijan palveluistaan perimiin maksuihin, ei yksittäiselle verkon käyttäjälle.

Sähkömarkkinalain 21 §:n yksityiskohtaisten perustelujen mukaan:

Sähkömarkkinalain esitöiden (HE 20/2013 vp) 21 §:n yksityiskohtaisten perustelujen mukaan pykälässä säädettäisiin sähköverkkojen osalta niin sanotusta kolmannen osapuolen verkkoon pääsystä. Verkkoon pääsy toteutettaisiin yhdenmukaisesti voimassa olevien säännösten kanssa säänneltyksi verkkoon pääsyksi kutsutun mallin mukaisesti, josta säädetään sähkömarkkinadirektiivin 32 artiklassa. Verkkoon pääsy perustuisi verkonhaltijan julkaisemiin tariffeihin ja ehtoihin, joita sovellettaisiin tasapuolisesti ja syrjimättömästi verkon käyttäjiin. Energiamarkkinavirasto hyväksyisi tariffien laskentamenetelmät ja ehdot ennen niiden käyttöön ottamista. Pykälässä asetettaisiin verkonhaltijalle siirtovelvollisuus. Se tarkoittaisi, että monopoliasemassa olevat verkot on avattava tietyin edellytyksin kaikkien halukkaiden käyttöön. Verkonhaltija ei voisi estää verkkoonsa liittyneitä verkon käyttäjiä valitsemasta sähköntoimittajaansa vapaasti kilpailun perusteella. Sähkön siirtovelvollisuus koskisi eräin poikkeuksin kaikkia sähköverkoja. Verkonhaltijan tulisi myydä sähkön siirto- ja jakelupalveluja verkkonsa käyttäjille sähköverkkonsa siirtokyvyn rajoissa. Jos sähköverkon siirtokapasiteetti ei riittäisi kaikkien siirtotarpeiden täyttämiseen, olisi verkonhaltijalla käyttövarmuussyistä oikeus rajoittaa sähkön siirtoa eli harjoittaa ylikuormituksen hallintaa. Jos siirtokapasiteetin ylikuormitustilanteessa verkon käyttäjien siirtotarpeet olisivat kohtuullisia, olisi verkonhaltijalla velvollisuus lisätä verkkonsa siirtokapasiteettia pullonkaulatilanteen poistamiseksi. Jos tämä jäisi verkonhaltijalta tekemättä, voisi kysymyksessä olla verkon kehittämisvelvollisuuden rikkomien. Verkonhaltijan tulisi kohtuullisessa ajassa korjata kehittämisvelvollisuuden kanssa ristiriidassa olevat puutteet verkkonsa siirtokapasiteetissa. Esimerkiksi uusien liittyjien liittäminen ei saisi tarpeettomasti viivästyä riittämättömän siirtokapasiteetin vuoksi. Arvioitaessa siirtokapasiteetin puutteen korjaamisen edellyttämää kohtuullista aikaa olisi huomioitava suunnitteluun, lupamennettelyihin ja rakentamiseen kuluva aika. Verkkotoiminta on liiketoimintaa, jossa toiminnan harjoittajalla on oikeus kohtuulliseen korvaukseen myymistään sähkön siirto- ja jakelupalveluista. Sen perusteena olevista hinnoitteluperiaatteista säädettäisiin toisaalla tässä laissa.

Sähkömarkkinalain 24 §:n yksityiskohtaisten perustelujen mukaan:

Sähkömarkkinalain esitöiden (HE 20/2013 vp), 24 §:n yksityiskohtaisten perustelujen mukaan pykälässä säädettäisiin verkkopalvelujen myyntiehtoja ja hinnoittelua koskevista yleisistä säännöksistä. Ehdotettu pykälä vastaisi pääosin nykyisen sähkömarkkinalain soveltamiskäytäntöä. Pykälän 2 momentissa täsmennettäisiin kuitenkin nykyistä sääntelyä siten, että hinnoittelun olisi kokonaisuutena arvioiden oltava kohtuullista.

Pykälän 1 momentin mukaan verkkopalvelujen myyntihintojen ja -ehtojen sekä niiden määräytymisperusteiden tulisi olla tasapuolisia ja syrjimättömiä kaikille verkon käyttäjille. Tämä merkitsee, että tietty palvelu on tarjottava samoilla, yhtenäisillä ehdoilla kaikille asiakkaille. Siirto- tai jakeluhinta ei esimerkiksi riippuisi siitä, kenen sähköä siirretään. Sähkön ostajan maksama siirto- tai jakelumaksu ei saisi liioin muuttua perusteetta, kun sähkön myyjä vaihtuu. Verkkopalvelujen käytön suhteen erikokoisten tai tyyppisten asiakkaiden välillä voisivat jakelumaksut vaihdella kuten nykyäänkin. Saman asiakasryhmän sisällä tulee kuitenkin olla sama hinnoittelu. Asiakkaille, joilla on samansuuruinen sulake, tulisi olla hinnoittelultaan samanlainen jakelumaksu. Yleisistä myyntiehdoista ja -hinnoista voisi poiketa vain erityisissä

tapauksissa. Esimerkiksi asiakas voi edellyttää tavanomaisesta poikkeavaa palvelua, jonka hintaa ei voi määrittellä yleisen tariffin perusteella. Sitä vastoin verkonhaltijan kilpailutilanne viereisen verkonhaltijan kanssa, mikä on joissain tapauksissa mahdollinen, ei oikeuttaisi soveltamaan kilpailun kohteena olevaan asiakkaaseen muista poikkeavaa hinnoittelua. Monopoliasemassa olevalta verkkotoiminnalta tulisi edellyttää hinnoittelun kohtuullisuutta. Hinnoittelun kohtuullisuutta tulee arvioida kokonaisuutena, jolloin varmistetaan sekä verkkotoiminnan hintojen kustannusvastaavuus että liiketoiminnasta saatavan tuoton kohtuullisuus. Perusperiaatteena on, että hinnoittelun tulisi vastata toiminnan kustannuksia. Hinnoittelun kustannusvastaavuutta arvioidaan siten kunkin verkonhaltijan kustannusten perusteella. Verkkotoiminnan hinnoitteluun ei kohdistu markkinoilta tulevaa painetta, jolloin verkonhaltijalla ei ole kannustinta tehostaa toimintaansa. Mahdollinen kustannustehottomuus voidaan kompensoida korkeammilla hinnoilla, joten monopoli hinnoittelun arvioinnissa on arvioitava, mikä on yrityksen kustannustaso verrattuna kustannuksiin, joihin yrityksellä olisi tosiasiallinen mahdollisuus. Hinnoittelun kohtuullisuuteen sisältyy sääntelyn kautta asetettu taloudellisesti tehokkaaseen toimintaan kannustava elementti, jonka avulla voidaan varmistaa, että verkonhaltijan toiminnan kustannustehokkuus toteutuu. Hinnoittelun kohtuullisuuden valvonta perustuisi yritysten sähköverkko-omaisuuden todelliseen käyttöarvoon, joka kuvaa yrityskohtaista markkina-arvoa, eikä esimerkiksi yritysjärjestelyiden perusteella määritettyihin kaupallisiin markkina-arvoihin, jotka voivat sisältää sähköverkkotoimintaan kuulumattomia arvostus- tai järjestelyeriä. Toisaalta verkonhaltijalle tulee turvata kohtuullinen korvaus verkkopalveluista omaisuuden kohtuullisen käyttömahdollisuuden säilymiseksi. Verkkopalveluiden hinnoittelun tulisi turvata verkonhaltijalle kuuluvien tehtävien edellyttämä kohtuullinen tulorahoitus ja vakavaraisuus. Tulot saisivat siten kattaa verkon ylläpidon, käytön ja rakentamisen kohtuulliset kustannukset sekä antaa sijoitetulle pääomalle kohtuulliseksi katsottavan tuoton. Kohtuullisen tuoton tulisi puolestaan heijastaa sitä taloudellisen riskin tasoa, joka sähköverkon omistajan verkkotoimintaan sijoittamaan pääomaan kohdistuu toiminnan harjoittamisesta sekä ottaa huomioon alhaiset vieraan pääoman rahoituskulut ja laitteistojen pitkä käyttöikä. Hinnoittelun kohtuullisuuden arvioinnissa tulisi ottaa huomioon myös verkon kehittämisvelvollisuudesta aiheutuvat investoinnit ja niiden rahoittaminen. Verkonhaltija saattaisi tehtäviensä täyttämiseksi joutua investoimaan niin suuriin hankkeisiin, että sen tavanomaisen toiminnan rahoittamiseen riittävä tulorahoitus ei välttämättä riittäisi rahoittamaan kysymyksessä olevia hankkeita. Tällöin verkonhaltijan tulisi turvautua pääomarahoitukseen. Tämä on perusteltua, koska pääomarahoitus on rahoitusteoreettisesti tehokas tapa rahoittaa investointeja ja sähköverkkotoiminta on sen monopoliluonne huomioon ottaen vähäriskistä liiketoimintaa.

Pykälän 3 momentin mukaan verkkopalvelujen hinnoittelussa ei saa olla perusteettomia tai sähkökaupan kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja tai rajoituksia. Siinä on kuitenkin otettava huomioon sähköjärjestelmän toimintavarmuuden ja tehokkuuden vaatimat ehdot. Säännöksen tarkoituksena on turvata, että verkkopalvelujen ehdot ovat asiallisia eivätkä perusteettomasti rajoita asiakkaan mahdollisuuksia käyttää verkkoa. Esimerkiksi siirtopalvelun ehdoissa on otettava huomioon sähköjärjestelmän toimintavarmuus ja tehokas käyttö. Sen vuoksi verkonhaltijalla on oikeus asettaa verkon toiminnan turvaamisen kannalta perusteltuja ehtoja, jotka voivat rajoittaa tai muuten vaikuttaa asiakkaan edellytyksiin käyttää verkkoa. Sitä vastoin rajoitukset, jotka olisivat näennäisesti yleisiä ja tasapuolisia mutta

tosiasiallisesti räätälöity koskemaan vain muita kuin asianomaista verkkoa omistavaa myyjää, olisivat kiellettyjä. Verkkopalvelujen hinnoittelussa on lisäksi otettava huomioon kustannukset ja hyödyt, jotka aiheutuvat voimalaitoksen liittamisestä verkkoon. Säännöksessä tarkoitettuja hyötyjä ovat esimerkiksi verkostohäviöiden väheneminen sekä verkonhaltijan maksettaviksi kuuluvien ylemmän verkkotason maksujen pieneneminen. Säännöksellä täsmennetään verkkopalvelujen hinnoittelun kustannusvastaavuuden toteutumista eri asiakasryhmien välillä sekä verkonhaltijan eri tariffien välillä.

Sähkömarkkinalain 27 §:n yksityiskohtaisten perustelujen mukaan:

Sähkömarkkinalain esitöiden (HE 20/2013 vp), 27 §:n yksityiskohtaisten perustelujen mukaan verkkoon pääsyn järjestäminen perustuisi julkaistuihin myyntiehtoihin ja -hintoihin. Lain tavoitteena on pyrkimys laajaan avoimuuteen verkkopalvelujen ja verkkotoiminnan osalta. Ehdotetut säännökset vastaavat sähkömarkkinalain nykyistä soveltamiskäytäntöä.

Pykälän 1 momentin mukaan verkonhaltijan tulisi julkaista verkkopalvelujensa yleiset myyntiehdot ja -hinnat sekä niiden määräytymisperusteet.

Pykälän 2 momentin mukaan verkonhaltijan olisi ilmoitettava 1 momentissa tarkoitettut ehdot, hinnat ja niiden määräytymisperusteet Energiamarkkinavirastolle. Momentissa annettaisiin Energiamarkkinavirastolle toimivalta määrätä tarkemmin verkonhaltijan verkkopalvelujen voimassaolevien myyntiehtojen ja -hintojen ja niiden määräytymisperusteiden ilmoittamisessa annettavista tiedoista sekä ilmoitusmenettelystä.

Sähkömarkkinalain 56 §:n yksityiskohtaisten perustelujen mukaan:

Sähkömarkkinalain esitöiden (HE 20/2013 vp), 56 §:n yksityiskohtaisten perustelujen mukaan säännöksen tavoitteena on edistää pienimuotoisen sähköntuotannon verkkoon pääsyä ja mahdollistaa sähköntuotannon jakelumaksujen yhtenäistämisen jakeluverkoissa. Pienimuotoisella sähköntuotannolla tarkoitettaisiin säännöksessä voimalaitosta tai usean voimalaitoksen muodostamaa kokonaisuutta, jonka teho on enintään kaksi megavolttiampeeria. Sähköntuotannon verkkopalveluiden hinnoitteluun sovellettaisiin jatkossa edelleen myös lain 4 luvun yleisiä periaatteita. Pykälän 1 momentin säännöksellä ehdotetaan jakeluverkoissa poikettavaksi verkkopalveluiden hinnoittelua sääntelevään lain 24 §:ään sisältyvän kustannusvastaavuuden periaatteen eli niin sanotun aiheuttamisperiaatteen tiukasta soveltamisesta sähkön tuottajien liittymis- ja jakelumaksujen määrittämisessä. Näiltä osin yksityisten sähköntuottajien verkolle aiheuttamat kustannukset, joita verkonhaltija ei voisi kattaa kyseisiltä tuottajilta veloittamallaan verkkopalvelumaksuilla, katettaisiin kaikilta verkonkäyttäjiltä yleisesti perityillä jakelumaksuilla.

Momentin 1 kohdan mukaan jakeluverkonhaltija ei saisi sisällyttää pienimuotoiselta sähköntuotannolta veloittettavaan liittymismaksuun sähköverkon vahvistamisesta aiheutuvia kustannuksia. Sähkön tuottajan osalta nämä kustannukset olisivat jakeluverkoissa verkonhaltijan kehittämisvelvollisuuden piiriin kuuluvia kustannuksia, jotka katettaisiin yleisesti jakelumaksuissa. Säännöksellä ei muutettaisi muilta osin verkon kehittämisvelvollisuuden ja liittämismaksuvelvollisuuden välisen rajanvedon vaihtokuituksia liittymismaksujen ja siirtomaksujen määrittelyyn. Liittymä olisi siten

velvollinen edelleen suorittamaan korvauksen yksinomaan sitä palvelevan verkonosan ja laitteistojen rakentamisesta. Säännös ei koskisi myöskään samaan verkonosaan liittyvää sähkönkulutusta, vaan sähkönkulutukseen sovellettaisiin edelleen liittymismaksuista ja verkkopalveluiden hinnoittelusta annettuja muita säännöksiä. Siten kohteissa, joissa sähköntuotannon ohella olisi myös sähkönkulutusta, verkonhaltija voisi veloittaa liittymismaksun sähkönkulutuksen osalta sähkönkäyttökohteita koskevien hinnoitteluperiaatteiden mukaisesti. Liittymismaksun määrittämistä koskisi myös lain 24 §:n 2 momentin säännös, jonka mukaan verkkopalvelujen hinnoittelussa tulee ottaa huomioon hyödyt, jotka aiheutuvat voimalaitoksen liittämisestä verkkoon. Verkonhaltija voisi myös edelleen asettaa voimalaitoksen liittämiseksi lain 19 §:n sekä 20 §:n mukaisia teknisiä vaatimuksia.

Momentin 2 kohdan mukaan jakeluverkossa sähköntuotannolta veloitettavilla jakelumaksuilla tulisi kattaa suhteellisesti pienempi osuus sähköverkon kustannuksista kuin sähkönkulutukselta perittävillä jakelumaksuilla. Säännös antaisi mahdollisuuden edistää jakeluverkkoon liittyvän pienimuotoisen sähköntuotannon kilpailuedellytyksiä suhteessa muuhun sähköntuotantoon. Samalla mahdollistettaisiin sähkön tuotannon jakelumaksujen yhtenäistäminen myös jakeluverkossa, kun harmonisointi muiden verkkojen osalta toteutetaan sähkökauppa-asetuksen valtuutuksella annettavalla komission asetuksella. Yhtenäistäminen toteutettaisiin pykälän 2 momenttiin sisältyvän valtuutuksen nojalla annettavalla valtioneuvoston asetuksella.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin valtuus antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä sähköntuotannon jakelumaksuista ja niiden määrittämistavasta jakeluverkossa. Asetuksella voitaisiin säätää sähköntuotannon jakelumaksujen määrittämisessä noudatettavista menetelmistä ja maksujen rakenteesta. Kysymykseen voisi tulla myös vaihteluvälin asettaminen sähkön tuottajalta veloitettavien jakelumaksujen yhteismäärälle suhteessa siirrettyyn energiamäärään nähden. Säännös ei sen sijaan oikeuttaisi säätämään sellaista yleistä jakelumaksun määrää, jota kaikki jakeluverkonhaltijat olisivat velvollisia noudattamaan. Verkkopalveluiden hinnoittelun perusteet säädetään sähkömarkkinalain 4 luvussa. Asetuksessa säädettävien kriteerien tulisi täyttää lain verkkopalveluiden hinnoittelulle asettamat vaatimukset.

Hallituksen esitys eduskunnalle sähkö- ja maakaasumarkkinoita koskevaksi lainsäädännöksi (HE 290/2018 vp)

Sähkömarkkinalain 56 §:n yksityiskohtaisten perustelujen mukaan:

Sähkömarkkinalain esitöiden (HE 290/2018 vp), 56 §:n muutospykälää koskevien yksityiskohtaisten perustelujen mukaan sähkömarkkinalakiin lisättäisiin säännökset, jotka mahdollistaisivat sähköntuotannon jakelumaksujen sääntelyn suurjännitteisissä jakeluverkoissa. Ehdotuksen tavoitteena on saattaa suurjännitteisiin jakeluverkkoihin liittyneiden voimalaitosten verkkoon pääsyn ehdot vastaamaan nykyistä paremmin kantaverkoissa sovellettavaa Euroopan unionin lainsäädäntöä. Pykälän säännöksiä ei muutettaisi muilta osin. Myös sähkömarkkinalain 3 §:n 14 kohtaan sisältyvä pienimuotoisen sähköntuotannon määritelmä jäisi tässä yhteydessä ennalleen.

Pykälän 1 momentin säännöksellä ehdotetaan jakeluverkoissa ja suurjännitteisissä jakeluverkoissa poikettavaksi verkkopalveluiden hinnoittelua sääntelevään lain 24

§:ään sisältyvän kustannusvastaavuuden periaatteen eli niin sanotun aiheuttamisperiaatteen tiukasta soveltamisesta sähkön tuottajien liittymis- ja jakelumaksujen määrittämisessä. Näiltä osin yksittäisten sähköntuottajien verkolle aiheuttamat kustannukset, joita verkonhaltija ei voisi kattaa kyseisiltä tuottajilta veloittamillaan verkkopalvelumaksuilla, katettaisiin kaikilta verkonkäyttäjiltä yleisesti kerätyillä jakelumaksuilla. Momentin 1 kohdan säännöstä ei muutettaisi sisällöllisesti. Kohdan mukaan jakeluverkonhaltija ei saisi sisällyttää pienimuotoiselta sähköntuotannolta jakeluverkkoon liittämistä veloittettavaan liittymismaksuun sähköverkon vahvistamisesta aiheutuvia kustannuksia. Pienimuotoisella sähköntuotannolla tarkoitetaan säännöksessä lain 3 §:n 14 kohdan määritelmän mukaisesti voimalaitosta tai usean voimalaitoksen muodostamaa kokonaisuutta, jonka teho on enintään kaksi megavolttiampereä. Pienimuotoista sähköntuotantoa harjoittavan tuottajan osalta sähköverkon vahvistamisesta aiheutuvat kustannukset olisivat verkonhaltijan kehittämisvelvollisuuden piiriin kuuluvia kustannuksia, jotka katettaisiin yleisesti jakelumaksuissa. Säännös ei vaikuttaisi muilta osin verkon kehittämisvelvollisuuden ja liittämisvelvollisuuden väliseen rajanvetoon ja siihen perustuvaan liittymismaksujen ja siirtomaksujen määrittämiseen. Liittyjä olisi siten velvollinen edelleen suorittamaan korvauksen yksinomaan sitä palvelevan verkonosan ja laitteistojen rakentamisesta. Säännös ei koskisi myöskään samaan verkonosaan liittyvää sähkönkulutusta, vaan sähkönkulutukseen sovellettaisiin edelleen liittymismaksuista ja verkkopalveluiden hinnoittelusta annettuja muita säännöksiä. Siten kohteissa, joissa sähköntuotannon ohella olisi myös sähkönkulutusta, verkonhaltija voisi veloittaa liittymismaksun sähkönkulutuksen osalta sähkönkäyttökohteita koskevien hinnoitteluperiaatteiden mukaisesti. Liittymismaksun määrittämisestä koskisi myös lain 24 §:n 2 momentin säännös, jonka mukaan verkkopalvelujen hinnoittelussa tulee ottaa huomioon hyödyt, jotka aiheutuvat voimalaitoksen liittämisestä verkkoon. Verkonhaltija voisi myös edelleen asettaa voimalaitoksen liittämiseksi lain 19 §:n sekä 20 §:n mukaisia teknisiä vaatimuksia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin valtuus antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä sähköntuotannon jakelumaksuista ja niiden määrittämistavasta sekä jakeluverkossa että suurjännitteisessä jakeluverkossa. Asetuksella voitaisiin säätää sähköntuotannon jakelumaksujen määrittämisessä noudatettavista menettelmistä ja maksujen rakenteesta. Kysymykseen voisi tulla myös vaihteluvälin asettaminen sähkön tuottajalta veloittettavien jakelumaksujen yhteismäärälle suhteessa siirrettyyn energiamäärään nähden. Säännös ei sen sijaan oikeuttaisi säätämään sellaista yleistä jakelumaksun määrää, jota kaikki jakeluverkon haltijat olisivat velvollisia noudattamaan. Asetuksessa tulisi suurjännitteisten jakeluverkkojen osalta huomioida, että suurjännitteiset jakeluverkot ovat erilaisia ja sähköntuotannon ja -kulutuksen keskinäinen suhde vaihtelee voimakkaasti eri verkoissa. Asetuksessa tulisi myös huomioida, että suurjännitteisten jakeluverkkojen asiakaskunta ja liiketoiminnan tulonmuodostus poikkeavat jakeluverkoista. Näiden seikkojen vuoksi suurjännitteisiin jakeluverkkoihin liittyneen sähköntuotannon jakelumaksuja koskeva sääntely tulisi toteuttaa asetuksessa suurjännitteisten jakeluverkkojen ominaispiirteet huomioiden. Suurjännitteistä jakeluverkkoa ja jakeluverkkoa koskeva sääntely voisi siten olla erilaista. Verkkopalveluiden hinnoittelun perusteet säädetään sähkömarkkinalain 4 luvussa. Asetuksessa säädettävien kriteerien tulisi täyttää lain verkkopalveluiden hinnoittelulle asettamat vaatimukset.

Perustelut

Toimivallasta

Energiavirasto toteaa olevansa asiassa toimivaltainen viranomainen. Energiavirastosta annetun lain (870/2013) 1 §:n mukaan virasto hoitaa tehtävät, jotka sille on annettu sähkömarkkinalaissa (588/2013) ja sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetussa laissa (590/2013). Sähkömarkkinalain 106 §:n 2 momentin mukaan viraston tehtävänä on valvoa sähkömarkkinalain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja viranomaisten määräysten noudattamista.

Energiavirasto toteaa, että sen toteuttama valvonta kohdistuu sähkömarkkinoiden osapuolten toiminnan lainmukaisuuden valvontaan *yleisellä tasolla*. Energiavirasto voi siten tutkia sähköyhtiöiden menettelyä vain siltä osin, kuin kysymys on sähkömarkkinalaissa, valvontalaissa tai niiden nojalla annetuissa säädöksissä säädetyistä tai määräyksissä määrätyistä asioista. Energiavirasto voi päätöksellään velvoittaa verkonhaltijan korjaamaan menettelyn sähkömarkkinalain mukaiseksi.

Asian rajaamisesta

Ottaen huomioon edellä esitetyn korkeimman hallinto-oikeuden KHO:2022:114 ratkaisun, on Energiaviraston velvollisuutena valvoa sähkömarkkinasäätelyn noudattamista ja siten myös siirtopalvelujen hinnoittelun syrjimättömyyttä. Energiavirasto toteaa päätöksen perusteella, että sen on sähkömarkkinalainsäädännön perusteella osana hinnoittelun kohtuullisuutta valvottava ja arvioitava tarvittaessa myös hinnoittelun tasapuolisuutta asiakasryhmien välillä.

Virasto toteaa, että se soveltaa vuonna 2014 voimassa ollutta sähkömarkkinalainsäädäntöä TLS Verkko Oy:n toteuttaman siirtohintojen korotuksen osalta ja TLS Verkko Oy:lle korjaavien toimenpiteiden osalta voimassa olevaa sähkömarkkinalainsäädäntöä.

Valvontalain 9 §:n mukaan, jos joku rikkoo tai laiminlyö 2 §:ssä tarkoitetussa kansallisessa tai Euroopan unionin lainsäädännössä säädettyjä velvoitteitaan, Energiaviraston on veloitettava hänet korjaamaan rikkomuksensa tai laiminlyöntinsä. Päätöksessä voidaan määrätä, millä tavoin rikkomus tai laiminlyönti tulee korjata. Valvontalain 9 § ja yleiset hallinto-oikeudelliset periaatteet huomioiden tutkintapyyntöä käsitellään vain sen osapuolen toimintaa, johon tutkintapyyntö on kohdistettu. Näin ollen Energiavirasto ei tässä päätöksessä ota kantaa muiden verkonhaltijoiden kuin TLS Verkko Oy:n toimintaan. Vuonna 2015 lähetetyssä tutkintapyyntöä (dnro 173/420/2015) on pyydetty Energiavirastoa tutkimaan, onko TLS Verkko Oy toiminut sähkömarkkinalain vastaisesti, kun TLS Verkko Oy:n siirtohinnoittelu on ollut moninkertaista vertailukelpoisten verkonhaltijoiden hintatasoon ja kantaverkon hintatasoon.

Tässä asiassa käsitellään edellä esitetty huomioiden TLS Verkko Oy:n toiminnan sähkömarkkinalainmukaisuutta suhteessa tutkintapyyntöä esitettyyn sekä korkeimman hallinto-oikeuden esittämään siitä, mikä Energiaviraston tutkintavelvollisuuteen kuuluu.

Energiavirasto arvioi edellä esitetyn perusteella siten tässä tapauksessa sitä, onko TLS Verkko Oy:n vuonna 2014 toteuttama siirtohintojen korotus ollut tasapuolinen

ja syrjimätön sekä sitä onko TLS Verkko Oy:n tuotannon hinnoittelu kustannusvas-
taava 100 kV:n suurjänniteverkossa. Energiavirasto huomauttaa kuitenkin, että
siltä osin kuin päätös edellyttää TLS Verkko Oy:ltä korjaavia toimenpiteitä, ovat
toimenpiteet TLS Verkko Oy:tä sitovia kaikkiin yhtiön asiakkaisiin nähden.

Asiassa saadut selvitykset

Yleisesti

Virasto toteaa, että sähkön siirtohintojen kiinteiden perusmaksujen ja energiamak-
sujen väliseen suhteeseen ei ole olemassa teoreettisesti yhtä ja oikeaa ratkaisu-
mallia. Tällöin verkonhaltijoilla on vapaus sovittaa sähkön siirtohinnat paikallisiin
olosuhteisiin.

Virasto toteaa, että sähkön siirtohintojen rakenteen osalta verkonhaltijoilla on va-
paus sovittaa sähkön siirtohinnat paikallisiin olosuhteisiin siten, että verkkotoimin-
nan kustannukset tulevat mahdollisimman tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti eri
asiakasryhmien maksettaviksi. Verkonhaltijan velvollisuutena on kuitenkin perus-
tella tekemänsä valinnat ja hinnoittelussaan soveltamat periaatteet.⁴

Virasto toteaa Kitkäisvaaran esittämästä vaatimuksesta sisällyttää päätöksen kor-
jaaviin toimenpiteisiin se, että TLS Verkko Oy:tä vaadittaisiin korjaamaan tuotan-
non siirron hintataso tilanteeseen ennen hinnankorotusta 2014 eli vuoden 2013
hintatasolle 1,42 €/MWh ja palauttamaan Kitkäisvaara Tuulelle kaikki vuoden 2013
tuotannonsiirron hintatason 1,42 €/MWh ylittävät maksut, ovat toimenpiteitä, joita
Energiavirasto ei sisällyttä päätökseen. Energiavirasto toteaa, ettei asiassa ole rat-
kaistu hintatasosta sj-verkon tuotannon osalta, vaan korotuksen 2014 tasapuoli-
suudesta ja syrjimättömyydestä. Päätöksen mukaisesti TLS Verkon tulee korjaavina
toimenpiteinään määrittämää uudet hinnat korotuksen osalta.

Virasto toteaa, että ei olisi kohtuullista asettaa TLS Verkko Oy:n hinnoittelu vuoden
2013 hintatasolle vuonna 2023, ottaen huomioon yleisen kustannus- ja hintakehi-
tyksen ja markkinoiden muutoksen sekä sen, että verkonhaltijalla on lain mukaan
oikeus päättää itse asiakkaille asetettavista siirtohinnoista ja hinnanmuutoksista.
Uusien hintojen määrittämisessä sekä vuoden 2014 korotuksen, että yhtiön myö-
hemmin tekemien hinnanmuutosten osalta on huomioitava lisäksi yhtiön käytettä-
vissä olevat hinnoittelun kohtuullisuuden valvontamenetelmien perusteella kerty-
neet alijäämät. On huomattava, että TLS Verkko Oy on ollut alijäämäinen (vuosina
2014 -2021) ja on siten oikeutettu tarvittaessa hintojen nostoon. Lisäksi on huo-
mattava, että korkeimman hallinto-oikeuden KHO:2022:114 päätös ei kiellä siirto-
hintojen korotuksia.

⁴ Virasto on aikaisemmassa hallintokäytännössään ottanut kantaa siirtohintojen rakenteen määrittelyyn;
esim. dnro 2321/403/2015: Hinnoittelurakenteen määrittäminen on verkonhaltijan valinnassa, kuitenkin
sen määräytymisperuste tulee julkaista).

Energiavirasto painottaa, että korjaavissa toimenpiteissä TLS Verkko Oy:llä on asetettu velvoite korjata hinnoitteluaan jälkikäteisesti vuodesta 2014 siihen asti, kunnes se vastaa sähkömarkkinalain vaatimuksia. Tämän lisäksi Energiavirasto tulee toimenpanemaan korjaavien toimenpiteiden mukaisesti palautusvelvollisuuden johdun TLS Verkko Oy:n syrjivästä hinnoittelukäytännöstä ja hintojen nostosta, joka on koskenut TLS Verkko Oy:n asiakkaita (ml. Kitkiäisvaara). TLS Verkko Oy:n siirtohintojen korottaminen

Vuodesta 2014 voimassa ollut liittymisehtoihin ja korotussäätelyyn kohdistuva sääntely

Asiassa saadun selvityksen mukaan voidaan todeta TLS Verkko Oy:n vuodesta 2014 alkaen toteuttama siirtohintojen korotus kohdistuen asiakasyhtiö Tornio Kitkiäisvaara Ky:tä kohtaan. Asiaa tulee siten osaltaan arvioida vuodesta 2014 voimassa olleen sähkömarkkinalain liittymisehtoihin ja korotussäätelyyn mukaan, joka on muodostunut seuraavista pykälistä:

Sähkömarkkinalain 18 §:n mukaan verkonhaltijan on tarjottava sähköverkkonsa palveluita sähkömarkkinoiden osapuolille tasapuolisesti ja syrjimättömästi. Palveluiden tarjonnassa ei saa olla perusteettomia tai sähkökaupan kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja.

Sähkömarkkinalain 21 §:n mukaan verkonhaltijan on kohtuullista korvausta vastaan myytävä sähköä siirto- ja jakelupalveluja niitä tarvitseville sähköverkkonsa siirtokyvyn rajoissa.

Sähkömarkkinalain 21 §:n esitöiden (HE 20/2013 vp s. 80) mukaan verkkoon pääsy perustuu verkonhaltijan julkaisemiin tariffeihin ja ehtoihin, joita sovelletaan tasapuolisesti ja syrjimättömästi verkon käyttäjiin. Energiamarkkinavirasto hyväksyy tariffien laskentamenetelmät ja ehdot ennen niiden käyttöön ottamista.

Sähkömarkkinalain 24 §:n 1 momentin mukaan verkkopalvelujen myyntihintojen ja -ehtojen sekä niiden määräytymisperusteiden on oltava tasapuolisia ja syrjimättömiä kaikille verkon käyttäjille. Niistä saa poiketa vain erityisistä syistä. Kuluttajille suunnatut myyntiehdot on lisäksi esitettävä selkeällä ja ymmärrettävällä tavalla, eikä niihin saa sisältyä sopimusten ulkopuolisia esteitä kuluttajien oikeuksien toteutumiselle.

Sähkömarkkinalain 24 §:n 2 momentin mukaan verkkopalvelujen hinnoittelun on oltava kokonaisuutena arvioiden kohtuullista. Pykälän 3 momentin mukaan verkkopalvelujen hinnoittelussa ei saa olla perusteettomia tai sähkökaupan kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja. Siinä on kuitenkin otettava huomioon sähköjärjestelmän toimintavarmuus ja tehokkuus sekä kustannukset ja hyödyt, jotka aiheutuvat voimallituksen liittamisestä verkkoon.

Sähkömarkkinalain 24 §:n esitöissä (HE 20/2013 vp s. 82) on todettu, että monopoliasemassa olevalta verkkotoiminnalta tulee edellyttää hinnoittelun kohtuullisuutta. Hinnoittelun kohtuullisuutta tulee arvioida kokonaisuutena, jolloin varmistetaan sekä verkkotoiminnan hintojen kustannusvastaavuus että liiketoiminnasta saatavan tuoton kohtuullisuus. Peruseriaatteena on, että hinnoittelun tulisi vastata toiminnan kustannuksia. Hinnoittelun kustannusvastaavuutta arvioidaan siten kuitenkin verkonhaltijan kustannusten perusteella. Verkkotoiminnan hinnoitteluun ei kohdistu markkinoilta tulevaa painetta, jolloin verkonhaltijalla ei ole kannustinta

tehostaa toimintaansa. Mahdollinen kustannustehottomuus voidaan kompensoida korkeammilla hinnoilla, joten monopolihinnoittelun arvioinnissa on arvioitava, mikä on yrityksen kustannustaso verrattuna kustannuksiin, joihin yrityksellä olisi tosiasiallinen mahdollisuus. Hinnoittelun kohtuullisuuteen sisältyy sääntelyn kautta asetettu taloudellisesti tehokkaaseen toimintaan kannustava elementti, jonka avulla voidaan varmistaa, että verkonhaltijan toiminnan kustannustehokkuus toteutuu.

Pykälän esitöissä (HE 20/2013 vp s. 82) on lisäksi todettu, että toisaalta verkonhaltijalle tulee turvata kohtuullinen korvaus verkkopalveluista omaisuuden kohtuullisen käyttömahdollisuuden säilymiseksi. Verkkopalveluiden hinnoittelun tulee turvata verkonhaltijalle kuuluvien tehtävien edellyttämä kohtuullinen tulo- ja rahoitus ja vakavaraisuus. Tulot saavat siten kattaa verkon ylläpidon, käytön ja rakentamisen kohtuulliset kustannukset sekä antaa sijoitetulle pääomalle kohtuulliseksi katsottavan tuoton. Kohtuullisen tuoton tulee puolestaan heijastaa sitä taloudellisen riskin tasoa, joka sähköverkon omistajan verkkotoimintaan sijoittamaan pääomaan kohdistuu toiminnan harjoittamisesta sekä ottaa huomioon alhaiset vieraan pääoman rahoituskulut ja laitteistojen pitkä käyttöikä. Hinnoittelun kohtuullisuuden arvioinnissa tulee ottaa huomioon myös verkon kehittämisvelvollisuudesta aiheutuvat investoinnit ja niiden rahoittaminen.

TLS Verkko Oy:n suurjännitteisen jakeluverkon siirtohinnoittelun hintarakenne, sen tasapuolisuus ja hinnoittelun kustannusvastaavuus

Sähkömarkkinalain 24 §:n 1 momentin mukaan verkkopalvelujen myyntihintojen ja -ehtojen sekä niiden määräytymisperusteiden on oltava tasapuolisia ja syrjimättömiä kaikille verkon käyttäjille. Niistä saa poiketa vain erityisistä syistä.

Lain esitöiden mukaan tämä merkitsee, että tietty palvelu on tarjottava samoilla, yhtenäisillä ehdoilla kaikille asiakkaille. Verkkopalvelujen käytön suhteen erikokoisten tai tyyppisten asiakkaiden välillä voisivat jakelumaksut vaihdella kuten nykyäänkin. Edelleen lain esitöiden mukaan hinnoittelun pitäisi olla asiakasryhmäkohtaisesti tarkastellen kustannusvastaavaa.

Energiamarkkinaviraston 2005 Gaia Group Oy:ltä tilaaman selvityksen (Selvitys sähkön tuotantolaitosten sähkön siirtomaksuista s. 20) mukaan *"Tuotannon siirtomaksuja määritettäessä verkkoyhtiöiden näkökulma perustuu maksujen kustannusvastaavuuteen" ... "Useimmissa yhtiöissä jakeluverkko on ensi sijassa rakennettu kulutusta varten, jolloin lähtökohtana voidaan pitää sitä, että siirtomaksut kohdistuvat pääosin kulutukseen. Tällöin jakeluverkkoon liittyvän tuottajan pitäisi maksaa vain tuotannosta aiheutuvat lisäkulut eli kertakorvauksena liittymismaksu ja tämän jälkeen vain liittymästä aiheutuvat käyttö- ja kunnossapitokulut rajakustannushinnoittelun mukaisesti."*

Kehittämisvelvollisuuden vaikutus hinnoitteluun

Kehittämisvelvollisuus velvoittaa verkonhaltijaa ylläpitämään, käyttämään ja kehittämään sähköverkkoa siten, että siinä otetaan huomioon verkon käyttäjien kohtuulliset tarpeet. Kehittämisvelvollisuuden mukaan verkonhaltijan tulisi rakentaa ja vahvistaa verkkoaan siten, että verkon käyttäjien tavanomaiset, ennakoitavissa olevat palvelutarpeet tulevat tyydytetyksi ja verkkoon voidaan liittää vaatimukset täyttäviä sähkönkäyttöpaikkoja tai tuotantolaitoksia (SML 19 §).

Kehittämismvelvollisuuden piiriin katsottava verkonhaltijan toiminta on luonteeltaan siinä määrin yleistä ja palvelee verkon tai sen osan käyttäjiä yleisesti, että sen aiheuttamat kustannukset kohdistetaan yleisesti verkonhaltijan palveluistaan perimiin maksuihin, eikä yksittäiselle verkon käyttäjälle (HE 20/2013, 19 §:n yksityiskohtaiset perustelut).

Kehittämismvelvollisuuteen kuuluu muun muassa sähköverkon suunnittelu ja rakentaminen sekä ylläpito siten, että siihen voidaan liittää vaatimukset täyttäviä käyttöpaikkoja ja voimalaitoksia. Lisäksi kehittämismvelvollisuuteen kuuluu verkon rakentaminen ja vahvistaminen siten, että verkon käyttäjien tavanomaiset ennakoitavissa olevat palvelutarpeet tulevat tyydytetyksi.

Verkkoon liittäminen on asiakkaan kohtuullinen palvelutarve, jota liittämismvelvollisuus ja kehittämismvelvollisuus edellyttävät verkonhaltijalta. Kehittämismvelvollisuus velvoittaa verkonhaltijaa ylläpitämään ja vahvistamaan verkkoa siten, että siihen voidaan liittää uusia liittymiä kohtuullisessa ajassa. Jos liittäminen edellyttää sähköverkon vahvistamista, niin tästä aiheutuvia kustannuksia ei tule sisällyttää yksittäisiltä liittyjiltä perittäviin liittymismaksuihin, vaan kustannus tulee kohdistaa yleisesti tasapuolisesti ja syrjimättömästi verkonhaltijan palveluistaan perimiin maksuihin. Vahvistamistoimenpiteestä aiheutuvat kustannukset kohdistetaan kaikille verkon käyttäjille jakelumaksuilla ja osin, vain tehonsiirtotarpeen muutoksen osalta, liittyjille liittymismaksuihin sisältyvällä Energiaviraston liittymien hinnoittelumenetelmien mukaisella kapasiteettivarausmaksulla.

Sähkömarkkinalain kannalta 110 kV verkon rakentamisessa on kyse aina verkon kehittämismvelvollisuuden piiriin kuuluvasta rakentamisesta, jos kyse on verkkotoiminnan piiriin kuuluvasta rakentamisesta. Tämä perustuu siihen, että suurjännitteisten sähköjohtojen luvanvaraisessa rakentamisessa on kyse joko verkonhaltijan vastuulle ja verkon kehittämismvelvollisuuden piiriin kuuluvasta sähköverkosta tai liittäjän vastuulle kuuluvasta liittymisjohdosta. Jos nimellisjännitteeltään vähintään 110 kV sähköjohtoa rakennetaan yksinomaan yksittäisen liittymän liittämistä varten, kyse ei ole enää suurjännitteisen jakeluverkon kehittämisestä vaan liittäjän vastuulle kuuluvasta liittymisjohdon rakentamisesta.

Suurjännitteinen jakeluverkko palvelee aina kaikkia verkonhaltijan asiakkaita ja varsinkin alemman jännitetason asiakkaita, koska se on perusedellytys kj- ja pj-asiakkaille, jotta ne saataisiin Suomen sähköjärjestelmään kiinni. Jos vastuualueen verkonhaltija ei omistaisi paikallista suurjännitteistä jakeluverkkoa laisinkaan, niin verkonhaltijan jakeluverkko olisi liitetty Suomen sähköjärjestelmään jonkun toisen verkonhaltijan suurjänniteverkon kautta. Suurjänniteverkon asiakkaille paikallisen verkonhaltijan suurjännitteinen jakeluverkko ei ole kuitenkaan perusedellytys markkinoille pääsyyn, koska sj-asiakkaille on mahdollisuus rakentaa pitkiäkin liittymisjohtoja, vaikka suoraan kantaverkonhaltijan verkkoon.

Sj-verkon voidaan lähtökohtaisesti katsoa palvelevan pääosin aina alempien jännitetasojen asiakkaita enemmän kuin sj-verkkoon liittyneitä asiakkaita, jolloin kustannusvastaavuusperiaatteen mukaisesti pelkän sj-verkon kustannuksista pääosa pitäisi kohdistaa alempien jännitetasojen hinnoitteluun. Pj-verkon asiakkaita palvelee verkonhaltijan koko verkko, kj-verkon asiakkaita palvelee verkonhaltijan kj- ja sj-verkko ja vastaavasti sj-verkon asiakkaita palvelee vain sj-verkko. Edellä olevaan viitaten sähkömarkkinalain 19 § mukaisen kehittämismvelvollisuuden

kustannuksien kohdentamisperiaatteen sekä sähkömarkkinalain 24 §:n mukaisen tasapuolisen ja kustannusvastaavan hinnoitteluperiaatteen mukaan sj-verkon hintarakenne pitää olla sellainen, että asiakkaan loppuhinnan (snt/kWh) on oltava merkittävästi pj-verkon hintoja pienempi, jotta hinnoittelu olisi kustannusvastaavaa sekä syrjimätöntä ja tasapuolista.

Hintojen määrittäminen sähkömarkkinalain velvoitteiden mukaisesti

Kuten edellä on todettu, sähkömarkkinalain 19 §:n mukaisen kehittämisvelvollisuuden perusteella suurjännitteisen jakeluverkon kustannuspaineet tulisi kohdistaa tasapuolisesti kaikille eri jännitetason asiakkaille. Lisäksi sähkömarkkinalain 18 §:n mukaan verkonhaltijan on tarjottava sähköverkkonsa palveluita sähkömarkkinoiden osapuolille tasapuolisesti ja syrjimättömästi. Palveluiden tarjonnassa ei saa olla perusteettomia tai sähkökaupan kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja ja sähkömarkkinalain 21 §:n mukaan verkonhaltijan on kohtuullista korvausta vastaan myytävä sähkön siirto- ja jakelupalveluja niitä tarvitseville sähköverkkonsa siirtokyvyn rajoissa. Lisäksi sähkömarkkinalain 24 §:n mukaan hinnoittelun tulee olla tasapuolista ja syrjimätöntä sekä kustannusvastaavaa ja siinä tulee ottaa huomioon tuotannon hyödyt. Tämä tarkoittaa sitä, että verkonhaltijan eri jännitetasojen hintojen pitää olla oikeassa suhteessa toisiinsa, jotta hinnoittelu ei olisi syrjivää ja tuotannon hinnoittelussa hyödyt olisi otettu huomioon. Lisäksi sähkömarkkinalain 56 §:n mukaan jakeluverkossa sähköntuotannolta veloittettavilla jakelumaksuilla tulisi kattaa suhteellisesti pienempi osuus sähköverkon kustannuksista kuin sähkönkulutukselta perittävillä jakelumaksuilla.

TLS Verkko Oy:n vastineista on käynyt ilmi, että TLS Verkko Oy on perustanut 110 kV hinnat sekä niihin tehdyn korotuksen tehtyihin investointeihin ja siihen, että 110 kV verkko palvelisi pääasiassa sj-asiakkaita. Virasto toteaa, että tulkinta on virheelinen ja tämä johtaa periaatteena sähkömarkkinalain vastaisesti syrjivään kustannusvastaamattomaan hinnoitteluun ja kehittämisvelvollisuuden kustannuksien jyvittämisen kannalta virheelliseen periaatteeseen. Koska 110 kV verkko palvelee käytännössä kaikkia jännitetasoja ja pääasiassa alemman jännitetason asiakkaita, tulisi sj-verkon kustannukset kohdistaa lähtökohtaisesti suurelta osin alempien jännitetasojen hinnoitteluun.

Suurjänniteverkon mahdollisilla investointitarpeilla tai asiakasmäärän muutoksilla ei tulisi teoriassa olla merkitystä ja perustetta nostaa tai muutoinkaan muuttaa yksistään sj-asiakkaiden hinnoittelua, vaan sen tulisi vaikuttaa kaikkien asiakkaiden hinnoitteluun, jos hinnoittelun kustannusvastaavuutta ja tasapuolisuutta on tarve tarkentaa. Jos verkonhaltija katsoo aiheelliseksi nostaa vastaavissa tilanteissa hinnoittelua, niin kaikkia hintoja tulisi korottaa ja alempien jännitetasojen osalta hintojen korotukset voisivat perustellusti olla sj-verkon korotuksia suuremmat. Tämä on perusteltua, koska jakeluverkonhaltijan omistama suurjänniteverkko on joka tapauksessa aikoinaan tehty nimenomaan alempien jännitetasojen asiakkaiden takia. Myöhemmin liittyvät sj-asiakkaat voivat toki liittymistehoillansa aiheuttaa/laukaista verkolle ennen aikaisen verkon kehittämisen, jossa sj-verkkoa joudutaan vahvistamaan. Tältä osin kustannukset kuitenkin tulisi jyvittää tasapuolisesti kaikille asiakkaille. Jos hinnat on aikoinaan määritetty kustannusvastaavasti ja syrjimättömästi, niin hinnoittelun korotuksen ollessa tarpeellinen, tulisi kaikkien hinnoittelua korottaa samassa suhteessa, eikä kohdistaa korotusta vain yksittäisiin asiakasryhmiin.

Vastaavasti pj-verkko palvelee yksinomaan pienjänniteverkon asiakkaita, joten jos pj-verkon kustannukset nousevat ja hinnoittelun korotus nähdään tarpeelliseksi, niin tällöin korotus tulisi kohdistaa vain pj-verkon asiakkaiden hinnoitteluun. Sj-verkossa tilanne on kuitenkin eri, koska se palvelee suurelta osin alempien jännitetasojen asiakkaita, jolloin myös kustannukset tulee pääosin jyvittää hinnoittelussa tasapuolisesti alempien jännitetasojen asiakkaille.

Jos hinnoittelu ja hinnat suhteessa toisiinsa riippuisivat eri jännitetasojen tehoista ja asiakasmääristä ja lähdetään siitä ajatuksesta, että jokaisen jännitetason kustannukset katetaan vain kyseisen jännitetason asiakkailla, niin se johtaisi tilanteeseen, jossa yksittäisillä asiakkailla hinnat voisivat nousta niin korkealle tasolle, että verkkoon ei olisi mahdollista liittyä. Lisäksi se johtaisi tilanteeseen, jossa hintojen suhteet toisiinsa nähden eivät olisi enää tarkoituksenmukaiset, eli perustellusti kustannusvastaavat ja tasapuoliset. Periaate johtaisi tilanteeseen, jossa esimerkiksi yksittäinen sj-asiakas maksaisi koko sj-verkon kehittämisen siirto- ja jakelumaksuissaan korkeammilla hinnoilla, vaikka samaan aikaan verkko palvelisi myös alempia jännitetasoja. Hinnoittelurakenteen tulisi pysyä samana, vaikka asiakasmäärät eri jännitetasoilla muuttuvat ja vaikka välillä jollain jännitetasolla ei olisi yhtään asiakasta, niin hintojen suhde toisiinsa nähden pitäisi pysyä lähtökohtaisesti samana, jotta eri jännitetasojen hinnat suhteessa toisiinsa olisivat tasapuolisia ja syrjimättömiä.

Hinnat voi määrittää monella eri tavalla ja tarkkuudella. Verkonhaltijan koolla ja asiakasmäärällä on vaikutusta siihen, miten hintoja kannattaa ylipäänsä määrittää. Oleellista on kuitenkin lopputulos, eli se minkä suuruisia hinnat ovat suhteessa toisiinsa sekä määrittäisperusteet. Hintojen pitäisi laskea sitä mukaa, kun jännitetaso kasvaa ja asiakasryhmää palveleva verkkokokonaisuus pienenee. Lisäksi hinnoittelussa on hyvä ottaa huomioon, mihin verkonosaan ja asiakasryhmään verkonhaltijan operatiiviset kustannukset painottuvat. Nämä käytännössä painottuvat pienjänniteverkon asiakkaisiin.

TLS Verkko Oy:n hinnat suhteessa Viraston arvioihin

Virasto on omatoimisesti selvittänyt kahdella erityyppisellä laskentaperiaatteella minkälaiset suhteet TLS Verkko Oy:n eri jännitetasojen hinnoilla voisi olla. Koska TLS Verkko Oy ei kyennyt toimittamaan tarkempia laskentatietoja sen hinnoista, niin Virasto on katsonut parhaaksi havainnollistaa alla esitettävillä kahdella teoreettisella esimerkillä sitä, minkälaisiin suhteisiin hyvin yksinkertaistetuillakin olettamilla päästään. Virasto kuitenkin korostaa, että alla olevat laskennat ovat esimerkkejä ja tasapuoliset sekä kustannusvastaavasti määritetyt hinnat voivat poiketa näistä. Laskelmat ovat myöskin tarkoitettu käytettäväksi vain päätöksen kontekstissa. Oleellista kuitenkin on lopputulos ja perusteltavissa olevat periaatteet, joilla määrittäminen tehdään.

Virasto huomauttaa alla olevista laskentaesimerkeistä sen, että niissä ei ole merkitystä sillä, mikä osuus siirrosta on todellisuudessa tuotantoa ja mikä kulutusta. Esimerkeissä on lähdetty tilanteesta, jossa tarkastellaan tilannetta ilman tuotannon tuomien hyötyjen arviointia. Edelleen asiaa täsmentäen, esimerkeissä tuotannon ja kulutuksen tariffit olisivat siis samoja ilman hyötyjen huomioimista. Yksinkertaistaen kyse on vain kulutuksen hintasuhteiden määrittämisestä. Tuotannon hyötyjen arviointia on käyty erikseen läpi jäljempänä. Tuotannon hintojen määrittämiseksi

ja tuotannon hyötyjen arvioinnin osalta verkonhaltijalla on lähtökohtaisesti oltava tiedossa kulutuksen hintataso ja sen määräytymisperusteet.

TLS Verkko Oy:n päätösluonnosta koskevassa lausunnossa laskentaesimerkit on pyydetty poistamaan, koska ne olisi määritetty kuvitteellisilla luvuilla ja velvoite hinnoittelusta kuuluu TLS Verkko Oy:lle. Energiavirasto toteaa, että laskentaesimerkit on laskettu TLS Verkko Oy:n ilmoittamien todellisten valvontatietojen perusteella ja laskentaperusteet ovat asian ratkaisun kannalta perusteltuja.

Esimerkkilaskelmat ovat asian suhteen välttämättömiä, jotta päätöksen perusteista käy ilmi, miten TLS Verkko Oy:n nykyisen hinnoittelun suhteet eroavat yksinkertaisimmillakin perustelluilla laskentaperiaatteilla määritetyistä eri jännitetasojen välisistä hintojen suhteista. Vaikka laskentaperiaatteet ovat yksinkertaistettuja, niin ne antavat perustellun ja riittävän tarkan kuvan eri jännitetasojen hintojen suhteista.

TLS Verkko Oy:n hintojen suhteet eri asiakasryhmien välillä poikkeavat huomattavasti laskentaesimerkkien tuloksista, jolloin TLS Verkko Oy:llä on oletettavasti periaatteen tasolla virheitä hintojen määrittämisessä. Tätä tukee myös se seikka, että TLS Verkko Oy on perustellut sj-verkon hintoihinsa huomattavaa korotusta pelkästään suhteellisen pienellä sj-verkon investoinnilla. Kyseisellä investoinnilla ei voida perustella sitä, että vain sj-verkon hinnoittelua korotetaan merkittävästi tai muutoinkaan sitä, että hintoja olisi keskimäärin perusteltua korottaa, vaan vaikuttaa siltä, että verkonhaltijan kokemaa tarvetta korotuksille on jyvitetty perusteetta kokonaan sj-verkolle, samaan aikaan kun alempien jännitetasojen hinnoittelu on todennäköisesti liian alhaisella tasolla suhteessa sj-verkon hinnoitteluun.

Lisäksi laskentaesimerkit eivät poista TLS Verkko Oy:n vastuita ja velvoitteita määrittää tasapuolisuus- ja kustannusvastaavuusperiaatetta noudattavat hinnat, vaan esimerkeillä nimenomaan on tarkoitus havainnollistaa ja opastaa, miten hintoja ja niiden suhteita voidaan perustellusti tarkastella sekä määrittää. Lisäksi ilman laskentaesimerkkejä päätös ei Energiaviraston saaman tilannekuvan mukaan antaisi riittävästi havainnollistavaa pohjatietoa hintojen perustelluista määrittämisperiaateista sekä siitä mihin suuruusluokkaan hintojen välisten suhteiden pitäisi asettua kulutuksen osalta.

Laskentaesimerkki 1.⁵

Ensimmäisessä karkeassa arviossa ei ole otettu huomioon olleenkaan operatiivisia kustannuksia ja on vain arvioitu, että sj-verkosta kolmas osa palvelee jokaista asiakasryhmää (pj-asiakkaat, kj-asiakkaat ja sj-asiakkaat). Tämän jälkeen on rakennetiedoista arvioitu, että noin 31 % TLS Verkko Oy:n jälleenhankinta-arvosta muodostuu sellaisesta verkosta, joka palvelee kaikkia asiakasryhmiä. Näin ollen sj-verkon asiakkaiden osuudeksi saataisiin noin 10 %. Jos oletetaan, että loput 70 % jälleenhankinta-arvosta jakautuu tasaisesti kj- ja pj-verkkoon, niin kj-asiakkaiden osuudeksi saadaan yhteensä 27,5 % ja pj-asiakkaiden osuudeksi 62,5 %.

⁵ Energiavirasto korostaa, että laskentaesimerkki on tarkoitettu tueksi päätöksen perusteluja varten ja vain päätöksen kontekstissa.

Edellä olevalla suunta-antavalla karkealla laskentaesimerkillä pj-tariffin suhde sj-tariffiin olisi **6,25-kertainen** ja kj-verkon tariffin suhde sj-verkon tariffiin **2,75-kertainen**.

Laskentaesimerkki 2.⁶

Lasketaan esimerkin 1. tavoin jälleenhankinta-arvosta eri jännitetasoille arvo, joka palvelee kyseisen jännitetason sekä alempien jännitetasojen asiakkaita. Nämä arvot suhteutetaan toisiinsa, jolloin sj-verkolle saadaan 36 %, kj-verkolle 30 % ja pj-verkolle 34 %. Tämän jälkeen määritetään siirretyllä energiamäärällä suhteet jokaiselle jännitetasolle, että kuinka paljon kyseistä jännitetasoa asiakasryhmä käyttää. TLS Verkko Oy:n tapauksessa saadaan seuraavat tulokset:

- sj-verkko: sj-asiakas 38 %, kj-asiakas 1 %, pj-asiakas 61 %
- kj-verkko: kj-asiakas 2 %, pj-asiakas 98 %
- pj-verkko: pj-asiakas 100 %

Tämän jälkeen lasketaan jokaiselle jännitetasolle tulos seuraavasti:

- sj-asiakas: $36 \% \cdot 38 \% = 13,6 \%$
- kj-asiakas: $36 \% \cdot 1 \% + 30 \% \cdot 2 \% = 0,9 \%$
- pj-asiakas: $36 \% \cdot 61 \% + 30 \% \cdot 98 + 34 \% \cdot 100 \% = 85,5 \%$

Edellä olevilla osuuksilla kerrotaan kullekin asiakasryhmälle verkonhaltijan määrittämä tuottotaso ja laskennalliset tasapoistot sekä lasketaan näistä summa ja lisätään yksinkertaisuuden vuoksi operatiiviset kustannukset vain pj-verkolle. Nyt jokaiselle asiakasryhmälle on saatu euromääräinen summa, joka lopuksi jaetaan kyseisen asiakasryhmän siirretyllä energialla. Laskennasta saadaan sj-asiakkaalle 0,96 snt/kWh, kj-asiakkaalle 2,3 snt/kWh ja pj-asiakkaalle 5,86 snt/kWh.

Edellä olevalla laskentaesimerkillä TLS Verkko Oy:n pj-tariffin suhde sj-tariffiin olisi **6,12-kertainen** ja kj-verkon tariffin suhde sj-verkon tariffiin 2,6-kertainen.

Virasto toteaa, että vaikka edellä olevat laskentaesimerkit on tehty hyvin karkealla tasolla, on olemassa muita mahdollisia tarkempia sekä perusteltuja tapoja määrittää hinnat. Laskentaesimerkkien tuloksia voidaan kuitenkin pitää periaatteiltaan sekä tuloksiltaan perusteltuina ja vähintään suunta-antavina suuruusluokan osalta, että minkälaiset hintojen suhteiden pitäisi olla toisiinsa nähden, kun kyse on tasapuolisista ja kustannusvastaavista kulutuksen hinnoista.

Sj-verkon tuotannolle hinnoittelu on yksinkertaista määrittää sj-verkon kulutus-asiakkaan tariffin avulla, ottaen huomioon häviöistä ja kantaverkkomaksuista koituvat hyödyt. Tuotannon tariffin asettamiseen vaikuttaa myös verkonhaltijan halu kannustaa uusiutuvan tuotannon liittämistä ja kyky ohjata liittyjiä liittymään järkevään jännitetasoon. Alle 110 kV verkossa on voimassa kattohinnoittelu, joten

⁶ Energiavirasto korostaa, että laskentaesimerkki on tarkoitettu tueksi päätöksen perusteluja varten ja vain päätöksen kontekstissa.

kalliimpi tuotannon sj-verkon tariffi saattaa ohjata tuotantolaitoksia liittymään keskijänniteverkkoon.

Siirtohinnat ja jakeluhinnat suhteessa muihin verkonhaltijoihin

Alla on vertailtu TLS Verkko Oy:n siirtohinnoittelua suhteessa muihin verkonhaltijoihin nykyisten julkisten hinnastojen perusteella. Näiden perusteella nähdään, että TLS Verkko Oy:n suurjänniteverkon tuotannon siirtomaksujen suhde jakeluverkon muihin jakelumaksuihin poikkeaa huomattavasti muihin nähden. Vertailun perusteella TLS Verkko Oy on painottanut hinnoittelussaan sj-tuotannon tai sj-kulutuksen asiakkaita ja samaan aikaan taas pitänyt pienkuluttajilla matalia jakeluhintoja, vaikka toimintaympäristö TLS Verkko Oy:lla vastaa haja-asutusyhtiötä, joissa on pitkät siirtoetäisyydet ja suuri verkko pituus liittymää kohden. Pitkät etäisyydet johtavat tavanomaisesti kalliimpiin kulutuksen jakelumaksuihin erityisesti pienasiakkaiden osalta.

	TLS	Kajave	Caruna	KLS	JSE	Nivos	PKS
Tunnuslukuja verkonhaltijoista							
SJ-käyttöpaikkojen määrä kpl	2	6	57	2	2	3	6
110 kV verkko pituus km	301	339	1966	215	454	102	264
Koko verkkopituus / kaikki liittymät (m/kpl)	291	367	250	403	355	212	336
Tariffien vertailu							
PJ yleissähkö (kulutus) snt/kWh	4,36	7,75	5,20	4,79	7,17	4,89	7,30
PJ teho (kulutus) snt/kWh	5,85	6,83	5,83	4,56	7,66	3,32	7,06
KJ (kulutus) snt/kWh	4,81	5,98	4,74	3,23	5,34	2,64	4,91
SJ kulutus snt/kWh	1,28	1,03	1,14	1,22	1,08	1,04	1,24
SJ tuotanto snt/kWh	0,42	0,18	0,16	0,23	0,23	0,17	0,32
SJ tuotannon suhde SJ kulutukseen	33 %	18 %	14 %	19 %	21 %	16 %	26 %
SJ tuotannon suhde PJ kulutukseen	10 %	2 %	3 %	5 %	3 %	3 %	4 %
SJ kulutuksen ja tuotannon erotus snt/kWh	0,86	0,85	0,98	0,99	0,86	0,87	0,92

Taulukosta⁷ nähdään, että TLS Verkko Oy:lla on kaikista kallein siirtohintaa tuotannolle sekä kulutukselle suurjänniteverkossa, vaikka sen toimintaympäristö ei ole kustannusrakenteeltaan kalleimmasta päästä tunnuslukujen perusteella (verkkopituus/liittymä) verrattuna osaan taulukon verkonhaltijoista. Samaa aikaan TLS Verkko Oy:lla on kaikista halvin jakeluhinta pienkuluttajilla, vaikka sen toimintaympäristö on toisaalta haastavampi suhteessa osaan vertailtavista verkonhaltijoista. Taulukon perusteella näyttää siis siltä, että suhteessa muihin vertailtaviin verkonhaltijoihin TLS Verkko Oy:n hintarakenne syrjii sj-verkon asiakkaista varsinkin tuotantoa ja suosii pj-verkon pieniä kulutusasiakkaita.

TLS Verkko Oy:n nykyisen hinnaston mukaan pj-verkon pienasiakkaiden hinnat ovat noin 3,4 kertaa suurempia kuin sj-verkon hinnat ja vastaavasti kj-verkon asiakkaiden hinnat noin 3,8 kertaa suurempia kuin sj-verkon hinnat. Vastaavasti

⁷ PJ yleissähkö on laskettu 3x25 A tapauksessa, 10 000 kWh kulutuksella. PJ teho on laskettu 500 000 kWh kulutuksella ja 300 kVA teholla. KJ on laskettu 1 500 MWh kulutuksella ja 800 kW teholla. SJ kulutus ja tuotanto on laskettu parametreilla 100 000 MWh ja 36 MW. Loistehoa ei ole otettu laskennassa huomioon. Laskennoissa on oletettu, että talviarkipäiviin osuisi 60 % vuoden kulutuksesta. Hintatiedot laskentaan on otettu verkonhaltijoiden kotisivuilta maaliskuun 2023 aikana. Vertailuun on päädytty ottamaan yksi suuri verkonhaltija sekä viisi sellaista verkonhaltijaa, jotka ovat SJ-verkkopituuden ja SJ-asiakkaiden lukumäärän perusteella lähellä TLS Verkko Oy:n rakennetta. Kaikki hinnat laskettu ilman sähköveroa ja arvonlisäveroa.

Viraston esimerkkilaskelmissa pj-verkon asiakkaiden hinnan suhde sj-verkon asiakkaiden hintaan on 6,25 tai 6,1 ja kj-verkon hinnan suhde sj-verkon hintaan 2,6 tai 2,75. TLS Verkko Oy:n nykyinen sj-verkon ja pj-verkon pienasiakkaiden suhde on siis miltei puolet siitä mitä Viraston esimerkkilaskelmissa.

Vääristynyt suhde eri hintojen välillä on havaittavissa myös muihin taulukon verkonhaltijoihin nähden. Esimerkkinä todettakoon, että sj-verkkopituuden perusteella Kajave Oy:llä sekä PKS Sähköverkko Oy:llä on sj-verkon kokonaispituus samaa luokkaa kuin TLS verkko Oy:llä. Jos oletetaan, että nämä yhtiöt olisivat laatineet hinnat lainsäädännössä perustelluin periaattein ja verkon kustannusrakenne vastaisi jossain määrin TLS verkkoa Oy:tä, niin TLS verkko Oy:n hinnat tai ainakin niiden väliset suhteet pitäisi olla lähellä näiden kyseisten verkonhaltijoiden hinnoittelua. Järvi-Suomen Energia Oy:llä on puolestaan sj-verkkoa huomattavasti enemmän kuin TLS Verkko Oy:llä. Tästä huolimatta sen sj-verkon kulutusasiakkaiden hinnoittelu on 15 % ja sj-tuotanto asiakkaiden hinnoittelu 45 % halvempaa kuin TLS Verkko Oy:llä. Vastaavasti sen pienjänniteverkon pienasiakkaiden hinnoittelu on 164 % kalliimpaa kuin TLS Verkko Oy:llä.

Virasto toteaa, että TLS Verkko Oy:n nykyinen hinnoittelu ei vaikuta kustannusvastaavuus- ja tasapuolisuusperiaatteen kannalta perustellulta, kun pienasiakkaiden hinnoittelu on huomattavan alhaisella tasolla verrattuna kj- ja sj-verkon hintoihin nähden. Edelleen ei vaikuta myöskään tasapuoliselta ja syrjimättömältä, että kj-asiakkaiden hinnoittelu on jopa pj-verkon pj-asiakkaiden hinnoittelua korkeampaa. Hinnoittelu vaikuttaisi perustellummalta, jos TLS Verkko Oy:n yleissähkön hinta olisi korkeampi tai/ja sj- ja kj-verkon hinnat nykyistä halvempia. Suurimmat erot suhteessa muihin vertailun verkonhaltijoihin on nähtävissä kalliissa sj-verkon tuotannon hinnoittelussa ja halvassa pj-verkon pienasiakkaiden hinnoittelussa.

Kaikkeen edellä olevaan viitaten Virasto toteaa, että on selvää, että TLS Verkko Oy:n hinnoittelurakenne ja hinnoittelu ei vaikuta perustellulta ja oikein määritellyltä, ottaen huomioon lain kustannusvastaavuus- ja tasapuolisuusperiaatteen sekä lain tavoitteet tuotannon siirtohinnoille. TLS Verkko Oy:n hinnoittelu poikkeaa kaikista muista verkonhaltijoista samantyyppisissä tai erityyppisissäkin olosuhteissa. Esimerkiksi Nivos Energia Oy:llä ja Caruna Oy:llä, joilla ei ole niin harvaan rakennettu verkko kuin TLS Verkko Oy:llä, pienasiakkaiden hinnoittelu ja hintojen suhde sj-verkon asiakkaisiin on huomattavasti korkeampi. Lisäksi TLS Verkko Oy:n hinnoittelu poikkeaa huomattavasti Viraston esimerkkilaskelmista, jotka taas olivat lähellä vertailtavien verkonhaltijoiden hintojen suhdetta.

Vertailussa on aiheuttanut epävarmuutta se, että TLS Verkko Oy:n julkisissa hinnoistoissa ei ole täsmennetty peritäänkö tehomaksu kaikilta liittyjiltä suurimman tehon mukaan vai vain tuotannolta. Eli onko kyseessä yleisesti sekä kulutukselle että tuotannolle kohdistettu maksukomponentti suurimman tehon mukaan (€/MW/kk) vai vain tuotannolle kohdistettu voimalaitoksen nettosähkötehoon perustuva komponentti. Koska komponentissa ei ole eroteltu ja erikseen mainittu, että kyse olisi voimalaitoksen nettosähkötehoon perustuva maksukomponentti, niin Virasto on taulukossa olettanut, että vastaava tehomaksu koskisi myös oletettavasti kulutusta. Jos tehomaksua ei peritä kulutusliittymiltä, niin se kaventaisi huomattavasti tuotannon ja kulutuksen hintojen eroa, jolloin tuotannon hyötyjä ei olisi todennäköisesti otettu huomioon riittävässä määrin suhteessa sj-verkon kulutusasiakkaiden hinnoittelussa.

Hintojen rakenteet ja hintataso vuosina 2014-2017

Edellä olevan taulukon perusteella voidaan todeta, että jos nykyisellään tuotannon hinnoittelu on huomattavasti korkeampaa kuin muilla, niin se on ollut vielä korkeampaa vuosina 2014-2017, jolloin TLS Verkko Oy:n hinnoittelun rakenne on painottunut vielä enemmän sj-verkkoon ja varsinkin tuotantoon.

Viraston laskelmien sekä TuuliWatilta saatujen hintatietojen mukaan TLS Verkko Oy on soveltanut vuosina 2014-2017 hinnoittelua, jolla päästään tuotannon osalta taulukon mukaista hintaa merkittävästi korkeammalle. TLS Verkko Oy:llä on vuoteen 2015 saakka ollut voimassa käyttömaksu, joka on käytännössä ollut puhdas siirtomäärään perustuva maksu (0,125 snt/kWh). Lisäksi vuosina 2014-2017 TLS Verkko Oy:llä on ollut poikkeuksellisen korkea tehomaksu (9,9 €/kW vuodessa 2016 hinnaston mukaan). Pelkkä tehomaksu aiheuttaisi jo tapauksessa liittyneelle tuotannolle vuodessa noin 356 400 euron kustannukset. Tähän päälle voisi tulla vieläantomaksusta (2,43 €/MWh 2016 hinnaston mukaan) noin 243 000 euron maksu sekä lisäksi vielä kiinteämaksu 13 200 euroa ja mahdolliset loisteho ja kulutusmaksut.

Kun otetaan huomioon, että yleisesti muiden verkonhaltijoiden hinnat ovat olleet vuosina 2014-2017 sj-verkossa nykyistä keskimäärin alhaisemmalla tasolla ja TLS:llä päinvastoin korkeammalla tasolla ainakin tuotannon osalta, niin kyse olisi vuoden 2014-2017 aikana huomattavista hinnoittelueroista nimenomaan suurjänniteverkon tuotannon osalta. Tätä seikkaa tukee myös Tuuliwatilta saadut vastineet asiaan, jossa TLS Verkko Oy:n hinnoittelua on verrattu muihin verkonhaltijoihin, jossa erot olivat suurempia verrattuna Viraston tekemään vertailuun nykyhinnastojen perusteella.

Virasto on 18.1.2023 esittänyt TLS Verkko Oy:lle lisäselvityspyynnön, jossa se on pyytänyt lisäselvitystä erityisesti TLS:n muodostamiin tariffeihin, jotta Virasto voisi selvittää kattavammin kustannusvastaavuutta, syrjimättömyyttä ja tasapuolisuutta eri asiakasryhmien välillä. Virasto on selvityksessä pyytänyt TLS:ää esittämään siirtohinnoittelussa perityt maksut asiakasryhmäkohtaisesti vuosille 2013-2015 ja esittämään kustannusperusteet niille tai mikäli hintoja ei ole muodostettu kustannusvastaavasti, muun selvityksen mihin kyseiset hinnat perustuvat.

Koska yhtiö ei ole pystynyt selvittämään asiakasryhmäkohtaisella tasolla siirtohinnoittelunsa laskentaperusteita, Virasto ei ole voinut todentaa millä periaattein ja menetelmin TLS Verkko Oy on määrittänyt hinnat eri asiakasryhmille. Näin ollen Virasto ei voi siis tarkalla tasolla todentaa, missä kohden hintojen perusteena olevaa laskentaa on mahdollisesti tehty virheellisiä olettamia, kun sj-verkon hintoja on korotettu. Tämän takia Energiavirasto on joutunut arvioimaan asiaa vertailemalla hinnoittelua muihin verkonhaltijoihin sekä vertailulaskelmilla, koska tasapuolisuuden ja kustannusvastaavuuden osalta keskeistä on hintojen suhteet toisiinsa nähden.

TLS Verkko Oy:n vastauksien osalta on selvää, että hintojen asettamiseen liittyen TLS Verkko Oy:ssä on ilmennyt virheellisiä olettamia, erityisesti kun yhtiö on perustellut sj-verkon tuotannon hintojen korotusta verkon kehittämisvelvollisuuden piiriin kuuluvilla verkostoinvestoinneilla. Investoinnit kuuluu aiheuttamisperiaatteen mukaisesti jyvittää kaikille verkkopalveluasiakkaille tasapuolisesti. TLS

Verkko Oy on investoinut vuonna 2014 9,6 km 110 kV johtoa. Investointi on suhteessa koko TLS Verkko Oy:n sj-verkkomäärä huomioiden niin pieni, että sillä ei kustannusperusteena ole voinut olla merkittävää vaikutusta hintojen välisiin suhteisiin, tai hintojen korottamiseen. Lisäksi kuten edellä on jo esitetty, sj-verkon kustannukset tulee jakaa myös pj- ja kj-verkon asiakkaille.

TLS Verkko Oy:n nykyisen hintatason perusteella on selvää, että hintojen suhde on ollut aiemmin, korotuksen jälkeen vielä enemmän syrjivä kuin se nykyisten hintojen suhteiden ja vertailun perusteella näyttää olevan. Tämä käy ilmi Energiaviraston vertailulaskelmista sekä vertailutaulukosta muihin verkonhaltijoihin nähden. Asiassa on muistettava, että kyse on hintojen suhteista eikä kokonaishinnoittelusta. Verkonhaltija saa korottaa ja laskea hintojaan korotuskattosäännösten sallimissa rajoissa mutta hintojen pitää olla eri asiakasryhmien välillä tasapuoliset ja syrjimättömät sekä noudattaa kustannusvastaavuusperiaatetta, ottaen huomioon myös tuotannon hyödyt. Tämä tarkoittaa myös sitä, että jos hinnat on alunperin määritetty kustannusvastaavuus- ja tasapuolisuusperiaatteen mukaisesti oikain ennen vuonna 2014 eri asiakasryhmille, niin tällöin sj-verkon kulutukselle, saati tuotannolle ei voi korottaa hintoja ainakaan enemmän kuin muille asiakasryhmille TLS:n tapauksessa.

Energiavirasto toteaa, että TLS Verkko Oy ei voi perustella sj-verkon tuotannon hinnan korotusta investoinneilla tai investointitarpeilla, varsinkaan kun se ei ole kyennyt esittämään laskentaa, johon sen hintojen määrittäminen eri asiakasryhmien välillä perustuu. Virasto ei ole voinut todentaa, että ennen tehtyä korotusta hinnoittelussa olisi kustannusvastaavuus- ja tasapuolisuusperiaatteen kannalta virhe. Korotuksen jälkeen on kuitenkin ilmeistä, että hinnat on määritetty asiakasryhmien välillä perusteettomasti ja syrjivästi. Viraston saamien tietojen mukaan TLS Verkko on katsonut aiheelliseksi korottaa hintoja vasta, kun uusi tuotantolaitos on liittynyt verkkoon. Kuitenkin korotuksen osalta TLS Verkko Oy ei ole kyennyt esittämään laskentaperusteita sekä perustelemaan asiaa siten, että se olisi noudattanut tasapuolisuuden ja kustannusvastaavan hinnoittelun periaatteita hinnoittelusaan.

Näin ollen siirtohinnoittelun muutokset asiakasryhmittäin olisi vuoden 2014 hinnankorotuksen osalta tullut toteuttaa kustannusvastaavuuden pohjalta syrjimättömästi kaikille asiakasryhmille sekä kulutuksen että tuotannon osalta seuraten korkeintaan sitä korotustasoa, joka on tehty keskimäärin alemmille jännitetasoille. TLS Verkko Oy:n Energiavirastolle sähköhintavertailu-järjestelmään toimittaman hintatiedon perusteella yhtiön hinnanmuutokset pj-verkon kulutuksen asiakasryhmille ovat vuonna 2014 olleet seuraavat:

Vuosi	Kuu- kausi / Ve- rot	Sähkøyhtiö	K1	K2	L1	L2	M1	M2	T1	T2	T3	T4
2014	Tammi	Tornionlaakson Sähkö Oy	11,42	7,76	5,82	5,32	9,01	6,36	5,02	4,17	3,19	3,18
2013	Tammi	Tornionlaakson Sähkö Oy	10,47	7,23	5,40	4,92	8,35	5,92	4,82	4,02	3,09	3,07
		Muutos %	9,05	7,30	7,78	8,19	7,87	7,47	4,29	3,88	3,55	3,54

Energiavirasto toteaa, että kun kyse on korotuksesta ja sen tasapuolisuudesta ja syrjimättömyydestä, niin sj-verkon osalta korotus voi asiassa saadun selvityksen perusteella olla korkeintaan sen verran kuin TLS Verkko Oy on korottanut vuonna 2014 muiden asiakasryhmien hintoja. Tätä seikkaa tukee lisäksi se, että vaikka aiemmin ennen vuoden 2014 tehtyjä korotuksia hinnat olisivat olleet syrjiviä ja kustannusvastaavuusperiaatteen kannalta virheellisiä, niin olisi tasapuolisuusperiaatteen vastaista korottaa edelleen sj-verkon hintoja enemmän kuin muiden asiakasryhmien. Koska nyt kyseessä olevassa asiassa ei voida jälkikäteen korottaa muiden asiakasryhmien hintoja, jää ainoaksi tasapuoliseksi ratkaisuksi se, että myös sj-verkon asiakkaiden osalta hintojen korotus voi olla enintään sen verran, kun korotus on keskimäärin muille asiakasryhmille ollut. Kuten aiemmin on mainittu, yhtiö on ollut kokonaisuutena alijäämäinen hinnoittelussaan, joten sillä olisi ollut mahdollisuus korottaa tasapuolisesti ja syrjimättömästi kaikkien asiakkaidensa hintoja valvontamenetelmien mukaisesti.

Tuotannon hyötyjen huomiointi siirtohinnoittelussa

1.1.2004 voimaan astuneen sähkömarkkinalain muutoksen (HE 95/2003) myötä hinnoittelussa on tullut huomioida tuotannon hyödyt. HE:n mukaan kyseessä on ollut täsmennys ja jo aiemminkin tarkoituksena olisi ollut huomioida hinnoittelussa tuotannon hyödyt. Kyseessä on vanha ja pitkään voimassa ollut säädös. HE:ssä hyödyiksi on todettu muun muassa verkostohäviöiden sekä ylemmän verkkotason maksujen pieneneminen. Energiavirasto arvioi alla mitkä ovat olleet hyödyt kanta-verkkomaksujen osalta TLS Verkko Oy:lle.

Virastolla tiedossa olevien TLS Verkko Oy:n soveltamien hinnastojen osalta Virasto toteaa, että mikäli TLS Verkko Oy ei ole tarkoittanut tehomaksua sovellettavaksi myös kulutusliittymille, niin vuosien 2014-2017 hinnastojen osalta hinnoittelussa ei ole otettu huomioon tuotannon hyötyjä edes siinä määrin, että se huomioisi kanta-verkkomaksuista aiheutuvat säästöt, joita tuotanto aiheuttaa kantaverkonhaltijan alempien hintojen kautta. Jos kuitenkin kulutusliittymien osalta noudatettaisiin myös tehokomponenttia, niin tällöin kulutuksen maksu nousee niin suureksi suhteessa tuotantoon, että hinnoittelu ainakin näyttäisi siltä, että tuotannon hyödyt on huomioitu.

Suuri ero sj-verkon kulutuksen hinnoitteluun voi kuitenkin johtua myös virheellisistä hinnoittelurakenteista, jossa hinnoittelu ei noudata kustannusvastaavuus- ja tasapuolisuusperiaatetta. TLS Verkko Oy:n tekemä hintakorotus tuotantoasiakkaille vaikuttaa perusteettomalta, koska tilastojen perusteella on selvää, että tuotanto on kuitenkin laskenut merkittävästi TLS Verkko Oy:n kantaverkkomaksuja. Näin ollen vaikuttaa perusteettomalta, että hintaa korotetaan, varsinkin kun tuotantoa pystytään käyttämään paikallisesti. Verkonhaltijalla on kuitenkin oikeus korottaa tai laskea hinnoitteluaan korotuskattosäätelyn mukaisesti, koska yleistä hintatasoa valvotaan etukäteen kokonaisuutena valvontamenetelmien kautta. Tämän perusteella Virasto ei voi kieltää jälkikäteen kokonaan tehtyä korotusta. Korotus ei kuitenkaan ole silloin tasapuolinen ja perusteltu, jos sj-verkon tuotannon osalta korotus olisi suurempi kuin muilla asiakasryhmillä.

TLS Verkko Oy on arvioinut, että tuotannon hyötyjä ei olisi niin paljon verrattuna muihin verkonhaltijoihin. Myös nykyisen hinnaston osalta erot ovat huomattavia mutta ei kuitenkaan niin suuria kuin aiemmin. Tuotannon hyötyjen arvioinnin osalta

laissa esimerkinomaisesti mainittu konkreettinen ja helposti määritettävä hyöty on kantaverkkomaksujen kautta tuleva hyöty. Tämä tarkoittaa sitä, että tuotannon hinnan pitää olla vähintään sen verran alempi, kuin verkonhaltija hyötyy kantaverkkomaksuissa. Lisäksi laissa on myös todettu, että, jos tuotanto vähentää verkostohäviöitä, niin myös näiden osalta hinnoittelua tulee laskea. Häviöiden arviointi on kuitenkin hankalaa, joten Virasto keskittyy alla selvittämään hyötyjen huomintia vain kantaverkkomaksujen näkökulmasta.

Kantaverkkomaksujen tuoma hyöty TLS Verkko Oy:lle

Kantaverkonhaltijan vuoden 2023 hinnaston mukaan laskien TLS Verkko Oy hyötyy nykyisellään tuotannosta noin 0,369 snt/kWh, jos tuotannon sähkö syötetään kokonaisuudessaan kantaverkkoon. Kuitenkin TLS verkko Oy:n tunnuslukujen mukaan mitään tästä tuotannosta ei ole syötetty kantaverkkoon, jolloin hyöty on huomattavasti suurempi. Kun tuotantoa ei ole syötetty kantaverkkoon hyöty olisi kantaverkonhaltijan hinnaston mukaan vähintään noin 0,43 snt/kWh. Kantaverkonhaltijan vuoden 2015 mukaan vastaava hyöty olisi ollut noin 0,346 snt/kWh.

Edellä olevaan viitaten voidaan todeta, että jos TLS Verkko Oy omassa hinnoittelussaan vuodesta 2015 lähtien perisi sj-verkossa kulutukselta myös tehomaksun sekä käyttömaksua, niin kulutuksen ja tuotannon hintaero kasvaa sen verran suureksi, että hinnoittelun voitaisiin kattaa kantaverkkomaksujen tuoman hyödyn. Virasto ei voi suoraan kantaverkkomaksujen perusteella todeta, että hyötyjä ei olisi otettu huomioon, jos myös kulutusliittymiltä peritään tehomaksua ja oletetaan, että sj-verkon kulutuksen taso olisi oikea.

On kuitenkin selvää, että TLS Verkko Oy on hyötynyt kantaverkkomaksuissa satoja tuhansia euroja vuosittain tämän kyseisen voimalaitoksen liittyessä verkkoon. Jos tämä suhteutetaan esimerkiksi TLS Verkko vuonna 2014 tekemiin sj-verkon investointeihin, niin pelkästään tuotannon tuomat hyödyt kantaverkkomaksuissa kattavat kyseisenä vuonna tehdyt investoinnit melko lyhyessä ajassa. Tällöin ei voi perustella, että tuotannon siirtomaksuja pitäisi korottaa sen takia, että sj-verkkoon on jouduttu tekemään investointeja, koska tulevaisuudessa ja suhteellisen lyhyessä ajassa pelkästään kantaverkkomaksujen säästöjen kautta, TLS Verkko Oy saa katettua kyseisen investoinnin kustannukset yksistään voimalaitoksen liittymisen takia.

Todettakoon, että TLS Verkko Oy:n hinnastossa ei ole selvästi esitetty sj-verkon kulutusasiakkaan osalta hintaa eikä TLS Verkko Oy:llä ole sj-verkon kulutusasiakasta, joten kulutuksen hinnoittelun todellinen taso sisältää epävarmuuksia. Lisäksi sj-verkon kulutuksen osalta epävarmuutta aiheuttaa se, onko sen taso ylipäänsä määritetty oikein. Jos sj-verkon kulutuksen hinnoittelun pitäisi todellisuudessa olla alhaisemmalla tasolla, niin tällöin myös tuotannon osalta hyödyissä ei välttämättä olisi huomioitu riittävästi kantaverkkomaksujen tuomia hyötyjä verkonhaltijalle.

TLS Verkko Oy:n tekemän sj-asiakkaiden hinnankorotuksen perusteet

Virasto toteaa edellä esitettyyn viitaten, että on selvää, että TLS Verkko Oy:n tuotannon hinnoittelu sj-verkossa on ollut vuosina 2014-2017 merkittävästi kalliimpaa kuin muilla verkonhaltijoilla, eikä TLS Verkko Oy ole kyennyt esittämään korotukselle asianmukaisia laskentaperusteita, joiden perusteella voitaisiin katsoa olevan

kyseessä hinnoittelurakenteen täsmentäminen aiempaa kustannusvastaavamaksi ja tasapuolisemmaksi sj-verkon tuotannolle. TLS Verkko Oy on selvityksissään perustellut korotuksiaan sj-verkkoon tehtävillä investoinneilla. Nämä eivät kuitenkaan ole peruste korottaa hintoja sj-verkon asiakkaiden osalta enemmän kuin muiden. TLS Verkko ei ole kyennyt avaamaan tarkemmalla tasolla sen hintojen laskentaperusteita. Virastolle ei ole siis kyetty esittämään miten TLS Verkko Oy on sen asiakkaiden hinnat määrittänyt.

Edellä olevan perusteella Virasto toteaa, että kohtuulliseksi ja tasapuolisuus- sekä kustannusvastaavuusperiaatteen kannalta perusteelliseksi korotukseksi voidaan tässä tapauksessa katsoa vain sen suuruinen prosentuaalinen korotus, jolla on myös samaan aikaan keskimäärin korotettu alempien jännitetasojen hintoja. Siltä osin, kun korotus on ollut sj-verkon asiakkaille muuta verkkoa korkeampi, kyseessä on ollut sähkömarkkinalain 24 § ja 21 §:n mukaisen tasapuolisen ja syrjimättömän hinnoitteluperiaatteen vastainen korotus, koska niillä on pyritty TLS Verkko Oy:ltä saatujen tietojen mukaan kattamaan sj-verkkoon tehtyjä tai tehtäviä investointeja.

Energiavirasto edelleen korostaa, että sj-verkko palvelee yhtä lailla tai oikeastaan pääasiassa TLS Verkko Oy:n alempien jännitetasojen asiakkaita TLS Verkko Oy:n sähköasemien kautta. Näin ollen perusteet sj-verkon asiakkaille tehdylle korotukselle ovat virheelliset. Lisäksi TLS Verkko Oy:n toimittamien tietojen sekä Viraston tekemän oman selvityksen perusteella korotuksessa ei voi olla kyse hinnoittelurakenteen aiempien virheiden korjaamisesta ja täsmentämisestä oikeammalle tasolle, vaan kyse vaikuttaa olevan hintapolitiikasta, jossa on virheellisesti katsottu, että suurjänniteverkon kustannukset kuuluisivat pääosin suurjänniteverkon asiakkaille ja TLS Verkko Oy:n tapauksessa pääosin yksittäiselle tuotantoasiakkaalle. Vastaavanlainen periaate on syrjivää ja myös sähkömarkkinalain 19 §:n mukaisen kehittämisvelvollisuuden kustannuksien jyvittämisperiaatteen vastainen, kun kehittämisvelvollisuuden piiriin kuuluvia kustannuksia on kohdistettu vain tai pääosin yksittäiseen asiakkaaseen tai asiakasryhmään, vaikka ne olisi tullut jakaa ja kohdistaa verkkopalvelumaksuissa kaikille.

Sovelletut säännökset

Sähkömarkkinalain (588/2013) 1 §, 18 §, 19 §, 21 §, 24 §, 25 §, 26 a §, 27 §, 56 § ja 106 §

Laki sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta (590/2013) 9 §, 10 §, 29 §, 36 § ja 38 §

Laki Energiavirastosta (870/2013) 1 §

Valtioneuvoston asetus sähkömarkkinoista (65/2009) 5 §

Liitteet	Valitusosoitus
Jakelu	TLS Verkko Oy Tornio Kitkiäisvaara Tuuli Ky
Tiedoksi	Ei tiedoksi